

## הישיבה התשעים-ושבע של הכנסת התשיעית

יום רביעי, י"ג אדר ב' תשל"ח (22 מארס 1978)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

### א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא "פיטורי עובדים ותיקים במפעלי עץ רמת השו"פט".

חיו"ר ב. הלוי:  
תודה.

חיו"ר ב. הלוי:  
אני פותח את ישיבת הכנסת. נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוכיר הכנסת ג. לורר:  
ברשות היושב-ראש הנני מתכבד להודיע כי הונחו

### ב. שאלות ותשובות

3. מיטות האישפוז מהוות רק אחד ממרכיבי השי-רות הרפואי והביקוש להן מושפע מרמת השירותים הרא-שוניים ושירותי האיבחון, הייעוץ והמעקב של בית החו-לים עצמו. משרד הבריאות פועל לחיזוק תשתית שי-רותי האיבחון של בית החולים האזורי בנהריה. תקציב המשרד ל-1978 כולל אמצעים להפעלת בניין המרפאות החדש והמשוכלל, להפעלתה של מחלקה גריאטרית ח-דשה ומודרנית וכן להתחלת בנייתם של מעבדות חד-שות, חדרי מיון, יחידה לטיפול נמרץ ויחידה לטיפול בדי-אליוזה.

701. נתיחת גופה

חבר הכנסת ש. לוריניץ שאל את שר הבריאות ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978):

לפי ידיעה שקיבלתי מאדם מהימן, שטיפל בעצמו במקרה הנידון, נותחה בניגוד לחוק גופתה של המנוחה שושנה אפל, שנפטרה ב-23 בפברואר 1977 בבית החו-לים הממשלתי ע"ש הלל יפה בהדרה. מקרה זה חמור במיוחד מפני שד"ר גרינברג, רופא מחלקה פנימית א', שבה אושפזה המנוחה, חתם על הודעת הפטירה, ובכללה סיבת המוות. הוא חתם בשעה 08:00 בבוקר. בשעה 08:45 פנתה המשפחה ללשכת הבריאות בחדרה עם הו-דעת הפטירה וקיבלו את הרשיון המבוקש. בשעה 09:10 הגיע העד למכון הפאטולוגי של בית החולים עם הרשיון כדי לקבל את הגופה. המוכירה ביקשה ממנו לבוא מאו-חר יותר וכאשר דרש לקבלה מייד הואיל ויש בידו רשיון קבורה כחוק, הסבירה כי מנתחים כעת את הגופה. רק בשעה 10:30 שוחררה הגופה כשהיא מנותחת. כל הפניות למניעת הניתוח עלו בתוהו וגם הרופא שחתם על הודעת הפטירה שהה בעצמו במחלקה הפאטולוגית בשעת הני-חות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן, אילו צעדים משפטיים ינקוט משרדך נגד האחראים לביצוע הניתוח נגד החוק, כאשר סיבת המוות

622. מצוקת אישפוז בגליל המערבי

חבר הכנסת ד. רוזיליו שאל את שר הבריאות ביום י' בטבת תשל"ח (20 בדצמבר 1977):

בעקבות פירסום ידיעות בעתונים על מצוקת איש-פוז בגליל המערבי לעומת אזורים אחרים בארץ, ולאור הודעת שר הבריאות בביקורו בעכו כי נגנזו התכניות לבנות בית חולים נוסף באזור שבין עכו לכרמיאל, בר-צוני לשאול את כב' השר:

1. מה הוא מספר המיטות בבתי החולים הקיימים באזור הגליל המערבי?

2. האם מספר זה מספיק לאוכלוסיית הגליל המ-ערבי הכולל אוכלוסיה יהודית וערבית, כפרית ועירו-נית?

3. מה הם הפתרונות שמתכנן המשרד עם גניות התכנית לבנות בית חולים נוסף באזור?

תשובת שר הבריאות א. שופטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. באזור הגליל המערבי מצוי בית חולים כללי אחד בנהריה בעל היקף של 301 מיטות וכן שני מוסדות אישפוז פסיכיאטריים, בעכו — 455 מיטות + 10 מיטות יום, ובמזרע — 460 מיטות + 75 מיטות יום. נוסף על כך הושלמה בנייתו של מרכז בריאות אזורי במעלות, האמור לתפקד כשלושת חוץ של בית החולים בנהריה, ומתוכננת הקמת מרכז בריאות קהילתי בעכו. לפי מיי-טב ידיעתנו אין מצוקת אישפוז באזור הגליל המערבי. הנתונים מלמדים כי בית החולים נהריה מתפקד בתפוסה סבירה ובמחלקות מסוימות התפוסה אף ירדה בשנת 1976 לעומת 1975.

2. כדי להעריך אם תואם מספר המיטות את צרכי האוכלוסיה, צריך להגדיר את גבולות האזור ומשרדנו שוקד עתה על הכנתה של מפת אזורי השירות. עם זאת, יש להביא בחשבון כי הגליל המערבי מהווה חלק של מרחב שירות גדול יותר, האמור לקבל חלק מן השי-רותים ובעיקר שירותים מקצועיים מתוחכמים בבתי החו-לים העל-אזוריים בחיפה.

ב. האם בדעתך לגרום שהאחרים למעשה יועמדו לדין?

ג. מה בדעתך לעשות לחיקון המצב בשטח זה של ביצוע פוסט מורטם?

תשובת שרי-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. מבדיקת המקרה עולה כי המנוחה אושפזה בבית החולים ביום חמישי עם אבחנה של תרדמה עקב סכרת. למחרת בבוקר מצבה הוטב אך נפטרה כנראה עקב מאורע מוחי שהתרחש ביום שישי לפני הצהריים. מכיוון שסיבת מותה לא היתה ברורה ביקש מנהל המחלקה לבצע נתיחה לאחר המוות והטופס הודיע ליום זה יום שישי והנתיחה נדחתה ליום ראשון. כשבא בעלה של המנוחה והודיע שהוא מתנגד לנתיחה החליט מנהל המחלקה לחזור בו מהבקשה אך שכת להודיע זאת למכון הפאטולוגי. בינתיים הוציא רופא המחלקה, שידע על ביטול הבקשה לנתיחת הגוויה, תעודת מוות וציין בה נסיבות מוות עם האבחנה הקלינית. לאור תעודה זו הוצא רשיון קבורה בלשכת הבריאות הנפתית. בינתיים החלו במכון הפאטולוגי בנתיחת הגופה וכשחזרו עם רשיון ה"קבורה לקבל את הגופה התברר שהנתיחה כבר בוצעה. מאחר שנמצאו אי-התאמות בין ממצאי המכון הפאטולוגי לוגי לאבחנה הקלינית, הוזמנו רופאי המחלקה למכון הפאטולוגי ואז נזכר מנהל המחלקה ששכח להודיע על ביטול הבקשה לנתיחה.

ב-ג: לאחר בדיקה מעמיקה של המקרה היתרה ה"מנהל הכללי במנהל המחלקה על כך שכתוצאה ממחידול נותחה הגוויה למרות התנגדות המשפחה והורה להקיף על הסדרים והנהלים כדי לא להביא להישנות המקרה של תוצאה חמורה זו. משרדי הכין את הצעת החיקון בחוק שתביא להסדר החובה לקבל הסכמת המשפחה לפני נתיחת הגוויה.

#### 857. שירותים במגרשי הכדורגל

חבר-ההגנה י. יצחקי שאל את שר הבריאות ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

בימים אלה נערכה בדיקה בשלושים ותשעה מגרשי כדור-רגל שבהם מתקיימים משחקים בליגה הלאומית, ה"ארצית וא' כדי לבדוק את מצב השירותים: הבדיקה העלתה כי רק בשלושה מגרשים קיימים שירותים לקהל.

ברצוני לשאול:

מדוע המשרד לא מחייב את הקבוצות להחזיק שירותים?

שר-הבריאות א. שוסטק:

משרד הבריאות ער לבעיה של רמת השירותים במגרשי הכדורגל. המשרד יזם פגישה שנערכה באוקטובר 1977 בהשתתפות נציגי משרתת ישראל והתאחדות ל"כדורגל, ובפגישה נדונה האפשרות לתת רשיונות עסק ל"מגרשים כאשר המחסור בשירותים ברוב המגרשים מונע אישור הבקשה לרשיון על ידי נציגי משרד הבריאות, בפגישה הוחלט לערוך בשלב ראשון סקר על מצב חש"ר ותים הקיימים במגרשי הכדורגל של הליגות הגבוהות, בשלב שני ייקבע התקן לכמות השירותים הדרושים במגרשי הכדורגל, בהתאם לגודלם, והשלב השלישי יהיה יישום התקן, כלומר הקמת השירותים הדרושים ואישור רשיון העסק למגרשים לאחר מכן. השלב הראשון של עריכת ה-

היתה ידועה ומאושרת כדין וכאשר לא היתה הסכמה מבני המשפחה, כדרוש לפי החוק?

3. מה יעשה משרדך כדי למנוע הישנות מקרים כאלה?

תשובת שרי-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1: הידיעה נכונה. מבדיקת המקרה עולה כי המנוחה אושפזה בבית החולים ביום חמישי עם אבחנה של תרדמה עקב סכרת. למחרת בבוקר מצבה הוטב אך נפטרה כנראה עקב מאורע מוחי שהתרחש ביום שישי לפני הצהריים. מכיוון שסיבת מותה לא היתה ברורה ביקש מנהל המחלקה לבצע נתיחה לאחר המוות והטופס הודיע ליום זה יום שישי והנתיחה נדחתה ליום ראשון. כשבא בעלה של המנוחה והודיע שהוא מתנגד לנתיחה החליט מנהל המחלקה לחזור בו מהבקשה אך שכת להודיע זאת למכון הפאטולוגי. בינתיים הוציא רופא המחלקה, שידע על ביטול הבקשה לנתיחת הגוויה, תעודת מוות וציין בה נסיבות מוות עם האבחנה הקלינית. לאור תעודה זו הוצא רשיון קבורה בלשכת הבריאות הנפתית. בינתיים החלו במכון הפאטולוגי בנתיחת הגופה וכשחזרו עם רשיון הקבורה לקבל את הגופה התברר שהנתיחה כבר בוצעה. מאחר שנמצאו אי-התאמות בין ממצאי המכון הפאטולוגי לאבחנה הקלינית, הוזמנו רופאי המחלקה למכון הפאטולוגי ואז נזכר מנהל המחלקה ששכח להודיע על ביטול הבקשה לנתיחה.

2: לאחר בדיקה מעמיקה של המקרה היתרה המנהל הכללי במנהל המחלקה על כך שכתוצאה ממחידול נותחה הגוויה למרות התנגדות המשפחה והורה להקיף על הסדרים והנהלים כדי לא להביא להישנות המקרה של תוצאה חמורה זו.

3: בקירוב תובא לכנסת הצעת החיקון בחוק שלפיו תאסר נתיחת גוויה ללא הסכמת המשפחה מראש.

#### 756. ניתוח גופה

חבר-ההגנה קלמו כהנא שאל את שר הבריאות ביום ג' ב"ב בשבט תשל"ח (11 בינואר 1978):

ביום שישי י"ג בטבת נפטרה בבית-החולים הלל יפה בחדרה גב' שושנה אפל ז"ל. עם הידוע לבעל על פטירת אשתו דרש ביום שישי מהרופא במקום שהיא לא נתונה, ואכן הדבר הובטח לו. ביום ראשון, כשבא בשעה 08:00 מר צבי פולק לקבל את הגופה, נמסרה לידו תעודת פטירה שהגיש נרשמה סיבת המוות לשם סידור רשיון קבורה. מר פולק חזר ב"09:10 לפאטולוגיה של בית החולים ושם נמסר לו כי יהיה עליו לחכות חצי שעה כי בשעה זו מנתחים את הגופה. מחאותיו של מר פולק לא הועילו ורק בשעה 10:30 נמסרה לידו הגופה המנוחתה. מ"ר כירות המוביל של משרד הודיעה, כפי שנמסר בעתונות, כי בית החולים הודה שניתחו את המנוחה בטעות. היות שלאחרונה התרבו מקרים כאלה אשר מתרצים אותם בטעות, ויבירה במועות אף היא עבירה, יש צורך להרתיע את העוברים על חוק גם בשטח זה.

ברצוני לשאול:

א. האם התיאור של המקרה הנ"ל הוא נכון וידוע לך?

שרי-הבריאות א. שוסטק (קורא את התשובה לשאלתה מט' 0622, ראה עמוד 2141).

היו"ר ב. הלוי :

שאלה נוספת לחבר-הכנסת רוזוולי.

רניאל רוזוולי (המערך) :

האם השר איננו סבור שגודל אוכלוסיית הגליל המערבי רבי והתכניות להגדלתה מחייבים בכל זאת לבנות בית-חולים נוסף באזור ?

שרי-הבריאות א. שוסטק :

לא. העניין נידון והוחלט שבתקופה זאת אין הדבר נחוץ, לא רק בגלל האפשרויות התקציביות המוגבלות אלא גם מבחינה עניינית.

957. מדי"א בעיירות מרוחקות

חבר הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978) :

בעתון "הארץ" הופיעה ידיעה מאת יהודה אריאל שלפיה נסגרה תחנת מגן דוד אדום במעלות, וכי שירות אמבולנסים בשביל תושבי מעלות יהיה מעטה על-ידי פנייה ישירה לנהריה, עכו או חיפה. כן נמסר כי סגירת תחנות מדי"א צפויה בעיירות רבות נוספות, מנצרת בצפון ועד דימונה בדרום.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האם הידיעה נכונה ?

2. אם כן — א. מה בדעת כב' השר לעשות כדי לפתוח מיידית את תחנת מדי"א במעלות ? ב. מה בדעת כב' השר לעשות כדי שלא תיסגרנה תחנות מדי"א בעיירות נוספות ?

3. האם כב' השר עד לכך כי זכותם של תושבי העיירות לשירות מדי"א, בכלל זה שירות אמבולנסים, אינה נופלת מזכותם של תושבי הערים הגדולות והישובים שבמרכז הארץ ?

4. האם כב' השר עד לכך שחוסר מדי"א ושירות אמבולנסים ביישוב מרוחק ממרכז עירוני עלול חסו-חלילה לגרום לאבדן חיי אדם ?

שרי-הבריאות א. שוסטק :

לשאלה 1 : התחנה במעלות לא נסגרה. הנכון הוא כי במשך תקופה מסויימת עד לראשית החודש הזה נמצא בתחנה עובד קבוע יחיד, אשר קיבל קריאות טלפון והסייר שירותי אמבולנס לנזקקים.

לשאלות 2—3 : בחודש מארס 1977 התפטרה ההנהלה הציבורית של מדי"א במעלות עקב קשיים כספיים וגרעונות במטביל. מאז קיים מרכז מדי"א דיונים עם הרשות המקומית והממונה על המחוז מטעם משרד הפנים במטרה להגדיל את ההקצבות לסניף לחיפועול השוטף. באוגוסט 1977 מונתה הנהלה ממונה שבה חברים נציגי הרשות המקומית, נציגי ציבור מקומי ונציגי מדי"א. עליהם הוטל לבחון דרכים לצמצום בהוצאות תוך מתן שירותים בסיסיים לתושבי מעלות ולאזור. ההנהלה הממונה ניסתה למצוא אפשרות לצמצם בהוצאות מבלי לפטר עובדים או לפגוע במשכורתם. ההצעות כללו למשל את ההצעה לצמצם את השעות הנוספות של נהגי אמבולנסים בשעות שבהן עומס הקריאות מועט ביותר. וסייגות אלו והצעות אחרות נדחו על-ידי העובדים ונציגי

סקר כבר הסתיים, נערכו סיורים בשלושים ותשעה מגרשי כדורגל בהשתתפות נציגי משרד הבריאות וההתאחדות לכדורגל. כעת אנו נמצאים בשלב של קביעת התקן לכמות השירותים במגרשים בהתאם למספר המושבים שבהם. קביעת התקן נעשית בהתייעצות עם נציגי התאחדות הכדורגל. לאחר קביעת התקן יחל שלב היישום של הקמת השירותים במגרשים תוך שיתוף פעולה עם ההתאחדות לכדורגל ומשטרת ישראל.

903. מחלת השפעת וסיבוכיה

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר הבריאות ביום כ"ה ב' שבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

האפידמיולוג הראשי במשרד הבריאות, ד"ר ט. שוורץ, הודיע אתמול, לפי ידיעה בעתון "הארץ", כי בשבוע האחרון של דצמבר ובשלושת השבועות הראשונים של ינואר חלה עלייה במקרי המוות מדלקות ריאה ומסיבוכים אחרים בדרכי הנשימה, אשד ייתכן כי הם קשורים גם לשפעת.

ברצוני לשאול :

1. מה הם האמצעים שמערך הבריאות נקט כדי למנוע התפשטות מחלת השפעת ?

2. האם חקר משרד הבריאות אם יש קשר בין מחלת השפעת ודלקת הריאה וסיבוכים אחרים בכלי הנשימה, שגרמו למותם של חמישים וארבעה חולים בשבוע הראשון של ינואר, תשעים — בשבוע השני של ינואר ושמונים ואחד — בשבוע השלישי של ינואר ? אם כן — מה היא המסקנה ומה הם הצעדים שמשרד הבריאות נוקט כדי למנוע סיבוכים כתוצאה ממחלת השפעת ?

שרי-הבריאות א. שוסטק :

1. השפעת זו מחלה שיש לה מחזוריות יחסית סדירה, דבר אשר מאפשר תחזיות בקשר למועד הופעתה ועד גבול מסוים גם בקשר להיקפה. לפי האמור לעיל עוד בתודשי הסתיו שלח משרד הבריאות לכל המוסדות הרפואיים בארץ חומר שבו : א. תחזית על טיב והיקף השפעת הצפויה בעונה הקרה 1977/78 ; ב. המלצות על החייסון נגד שפעת בשביל קבוצות האוכלוסייה בסיכון לחלות בסיבוכים הידועים לאחר מחלת השפעת. כמו כן עוד בקיץ 1977 אישר משרד הבריאות יבוא תרכיב נגד שפעת, מותאם לזני השפעת, אשר היו אמורים להיות הזנים השכיחים בעונה הקרה 1977/78.

2. בתקופת השיא של פעילות השפעת ישנה עלייה, מעל הרגיל, במספר מקרי המוות מדלקת ריאות, מחלות לב וכלי הדם, אצל חולים במחלות כרוניות למיניהם אשר נדבקים בשפעת. עלייה זו נרשמת בקרב חולים במחלות כרוניות של דרכי נשימה, לב, כלי דם, רובם ככולם בגיל הזקנה, וקשישים אשר לאחר מחלת השפעת מפתחים סיבוכים משניים. קבוצות חולים אלה כלולות בקאטגוריות שלהן משרד הבריאות המליץ בהשגתו על השימוש בחיסון נגד שפעת במסגרת מניעת הדבקה ביהיה זה. משרד הבריאות חוזר וממליץ שחולים הסובלים ממחלות כרוניות יקבלו את החיסון. נעשו כל הסידורים בכיוון זה. כמוכז יש להמליץ להימנע ממגע עם הסובלים משפעת במיוחד לקבוצה הנ"ל.

רניאל רוזוולי (המערך) :

אדוני שר הבריאות, האם אפשר לשמוע את התשובה לשאלתה שלי ?

3. הם תינתן הוראה להעמיד לדין את האחראים לניתוח הגופות בניגוד לדעת המשפחות והשקפת עולמם של הנפטרים?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1-3: א. סגן מנהל המחלקה ד"ר פרס מציין שמטרת הניתוח היתה בירור סיבת מוות במקרה של חשד לדלקת מוח ויהומית. הנהלת בית-חולים מציינת בצורה חד-משמעית שלא זכורה להם התנגדות כלשהי מטעם המשפחה לניתוח.

ב. סגן הרופא המחוזי ד"ר לוציאן בדק בבתי החור-לים רוטשילד ורמב"ם בחיפה ולא היה באפשרותם לודא האם הידיעות על ביצוע ניתוח בגופותיהם של הנפ-טרים הן נכונות.

ג. ניתנו הוראות לכל בתי החולים להימנע מביצוע ניתוחות שלא בהסכמת המשפחה.

#### 959. הגבלת ילודה.

הכרה-הכנסת ש. לורינץ שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

בבטאון מקומי של העיר בני-ברק פורסם כי חוליות של המועצה לתיכנון הילודה פועלות במרפאות של "טי-פת חלב" בעיר ומשיאות עצות לנשים, במיוחד לאמהות של שלושה ילדים ויותר, לתכנן את המשפחה, דהיינו ל-הגביל את הילודה. הדבר עורר התמרמרות רבה בצי-בור החרדי במקום.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן, האם חוליות אלו פועלות בשכר שמקב-לות מאת משרד הבריאות או שהמשרד מרשה את הי-מצאן בתחנות "טיפת חלב"?

3. האם יפעל משרדך למניעת ניהול תעמולה ל-הגבלת הילודה בתחנות "טיפת חלב", שהן בחסותן של משרדך, תעמולה הפוגעת קשות ברגשותי של הציבור החרדי והנוגדת את האינטרס העליון של המדינה להתגברת הילודה?

4. האם החוליות לתיכנון הילודה פועלות גם במ-קומות אחרים, ובאלו?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה נכונה.

2. במסגרת התחנות לבריאות המשפחה, "טיפת-חלב", עובדים צוותות קבועים בלבד.

3. גודל המשפחה נתון להחלטת בני הזוג בלבד ואין צוות "טיפת-חלב" "קובע זאת.

4. האמור לעיל נכון לגבי כל התחנות של "טיפת-חלב" אשר בפיקוחן של משרד הבריאות.

960. מחלות דרכי הנשימה

הכרה-הכנסת ח. זיידל שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

גיהם, דבר שגרם לחוסר יכולת כספית להפעיל את הת-חנה. בהתייעצות עם נציגי הרשות המקומית ומרכז מדי-א החליטה ההנהלה הממונה להפחית את מתן שירותי האמ-בולאנסים מתחנת מדי-א במעלות ולשרת את התושבים מ-תחנות שכנות (הוחלט בינואר החל מ-1 בפברואר). מדי-א חיפה תיגבר את סניף נהריה באמבולאנס נוסף מ-11 בפברואר כדי לטפל בקריאות ממעלות. בעקבות דרי-שת משרד הבריאות מתנהלת העבודה בתחנה כסדרה החל מ-15 במרס 1978. לסיכום המצב אציין: א. במעלות יש תחנה המספקת, כרגע, את מכלול השירותים המקו-בלים כולל שירות האמבולאנסים. ב. על דעת משרד הבר-ריאות והנהלת מגן-דוד-אדום הוחלט כי אם יתחדש סיכ-סוך העבודה, תפעיל הנהלת מגן-דוד-אדום את התחנה באמצעות צוותים שיובאו למקום. משרד הבריאות התחייב לממן הוצאות נוספות שתתגרמנה עקב פעולה זו.

היות שבעיית הגרעון הכספי בסניפי מגן-דוד-אדום איננו אופייני אך ורק למעלות אלא מהווה בעיה אר-צית, בשורה של סניפים במקומות קטנים ומרוחקים, הח-ליט משרד הבריאות לקבוע, בשיתוף פעולה עם מגן-דוד-אדום, קדימויות להפעלת שירותי עזרה ראשונה על-פי קריטריונים שדיגישו את הצורך בהעדפת השירות בעיי-רות פיתוח ובישובים קטנים ומרוחקים. ועדה פנימית של משרד הבריאות עוסקת כרגע בהגדרת הצרכים הללו.

לשאלה 4: משרד הבריאות רגיש ביותר לרמת ה-שירותים הרפואיים הניתנים בישובים מרוחקים ובישובי ספר. לפיכך נקט משרד הבריאות צעדים מספר, במשו-חף עם מרכז מגן-דוד-אדום, על-מנת למנוע סגירת שירותי רפואה דחופים באזורים אלה ועל מנת לפתוח ול-עודד בעת הצורך שירותים דחופים בישובים מרוחקים.

#### 958. ניתוחי מתים

הכרה-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

בעתונות פורסם בדבר שלושה מקרים חמורים של ני-תוחי גופות לאחר המוות שבוצעו באנשים חרדים:

א. גב' זכי עטייה, בת לאחת המשפחות המיוחסות בישראל ואם לבנים לומדים בישיבות ואחד מהם אף מש-מש כרב, נפטרה ב"ז בשבט ש. ז. בבית החולים "תל-השומר". סיבת מותה היתה ידיעה ויום לפני כן הבטיח הרופא האחראי במחלקה, ביתו 39, שלא ינתחו את החולה בהתאם לדרישתה ולדרישת המשפחה. אחרי ש-הידיעה לבנה על פטירתה, עיכבו בדרכים שונות במשך שיות אריכות את מתן תעודת הפטירה. בעת הטוהרה נת-גלה שהגופה בותרה לכל אורכה בצורה זוועתית.

ב. רבי אברהם מאיר מכפר אתא, תלמיד חכם גדול ומרביץ חורה, ישיש בן 82, נפטר בבית החולים רוטשילד ובניגוד לרצון המשפחה נותח בצורה חמורה בראשו ובטנו.

ג. גב' שיינדל אורחו, אשה חרדית, נותחה בבית החולים רמב"ם אף על פי שהתחננה לפני בניה שישמרו עליה לכל תנאות אחרי מותה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעות אלה נכונות?

2. אם כן, מה יעשה משרדך כדי למנוע הישנות מקרים כאלה?

### 1097. השתלת לב

חבר-הכנסת ש. לורינץ שאל את שר הבריאות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

בקשר להשתלת הלב שבוצעה ביום ט' באדר א' תשל"ח (16 בפברואר) בבית-החולים בילינסון בפתח-תקה, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הוצא הלב של האדם שנפטר בעודו בחיים או לאחר מותו?

2. האם נכון הדבר שמבחינה רפואית אי-אפשר לבצע הוצאת לב לשם השתלה אלא כאשר הנפטר עדיין חי?

3. אם כן, הרי פירוש הדבר הריגת אדם. כיצד בדעתך להגיב על מקרה חמור זה ואילו אמצעים נתקוט כדי שמקרים כאלה לא יישנו?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1: הלב הוצא לאחר מותו של הנפטר.

2: לא, אין זה נכון.

3: אין פירוש הדבר הריגה לאור התשובה לשאלה.

2.

### 1098. ניתוח גופה

חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר הבריאות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

ב"המודיע" מיום ט' באדר א. ש.ו. (16 בפברואר) התפרסמה ידיעה על ניתוח שבוצע בגופת תייר שהגיע מצרפת ואשר נפטר באילת, אף-על-פי שהמשטרה הסכימה לקבורתו בלי לבצע ניתוח שלאחר המוות. בהסתמך על הסכמת המשטרה הועברה הגופה לירושלים לשם קבורתה. כשהקורבן רצו לקבל את הגופה על-מנת לקברה נאמר להם, שנתקבלה הודעה משגרירות צרפת, שהמנוח הורה בצוואתו לקברו בצרפת ליד קבר אשתו. הגופה הועברה לכן למכון הפאטולוגיה באוניברסיטה כדי לעשות את הסיידורים הדרושים להעברתה לצרפת. יומיים לאחר מכן הוועקו קרובי האישי על-ידי חברה קדישא בתולון, משום שהגופה הועברה אליהם מהמכון באוניברסיטה לקבורה, כשהיא מבוטרת בצורה מחרידה. לא היתה ברירה אלא לקברה במקום.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן, האם יורה השר לתבוע לדין את האחראי במכון הפאטולוגי באוניברסיטה על מעשה לא-חוקי זה?

3. האם היתה הטעיה מכוונת בידיעה שנמסרה על צוואת המנוח לקברו בצרפת, ואם כן האם ידאג שהאחר-ראים לכך יבואו על ענשם?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה נכונה.

2. לא נעשה מעשה לא חוקי. במקרים של העברת גופה לחוץ-לארץ, כמו במקרה זה, יש למלא בטפסים את סיבת מותו של המנוח וכן להבהיר שלא סבל ממחלה

לאור הידיעות שהתפרסמו בעתונות ולפיהן חל גידול במספר מקרי-המוות כתוצאה ממחלות בדרכי הנשימה, ברצוני לשאול:

א. האם ידיעות אלה נכונות?

ב. האם מוכן השר לדאוג בעתיד לחיסונים נגד נגיפים של מחלות אלה?

ג. האם קיים במשרדך מעקב מתמיד על התפתחות המחלה?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א: אמנם נרשמה עלייה במספר מקרי מוות כתוצאה מדלקת ריאות באוכלוסיה הכללית, וזאת במיוחד בשלושת השבועות הראשונים של חודש ינואר 1978.

ב: משרד הבריאות דואג להעביר בעוד מועד הגנת חיות מפורטות לגבי השימוש בחיסון נגד שפעת בשביל הקבוצות הנחשבות כפגיעות מזוהות זה. הוראות אלה כוללות פירוט של הקבוצות בסיכון אשר רצוי לחסן וטיב התרכיב שיש להשתמש בו.

ג: במשרד הבריאות יש רישום שוטף על נתונים תחלואיים וסטטיסטיים אשר מלמדים על היקף התחלואה והתמותה כתוצאה משפעת בתקופת פעילות המ-חלה.

### 1038. פיקוח על מחירי רפואת שיניים

חבר-הכנסת ש. רכטמן שאל את שר הבריאות ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978):

נושא רפואת השיניים בארץ פרוץ לכל עבר, לא קיים פיקוח על המחירים ובכל המקרים המחירים הם גבוהים ואינם בהישג ידם של מרבית תושבי ישראל. מצב חמור זה פוגע קשות בבריאות הציבור ומחייב פתרון מהיר.

ברצוני לשאול:

1. מה בדעת השר לעשות כדי שתהיה רפואת שיניים ממלכתית-עממית וניתנת להשגה על-ידי כל אדם בישראל?

2. מה בדעת אדוני השר לעשות על-מנת לפקח על מחירי רפואת השיניים?

תשובת שר-הבריאות א. שוסטק:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1: כיום אין המדינה ערוכה למתן שירות דנטאלי כולל על-פי חוק. מספר המרפאות הציבוריות הנתונות טיפול שיניים הוא קטן, כמו-כן מספר רופאי השיניים הנתונים טיפול לאוכלוסיה ופניורם מביא למצוקה בשירות ומשפיע על המחירים. משרד הבריאות כבר התחיל בי-פעולות להגדלת כוח-האדם הרפואי והפרה-רפואי בארץ וכן מגבש תכניות ארציות להוריד תחלואת עששת שיניים. משרד הבריאות מציע רפואת שיניים ממלכתית לתלמידים בגיל חינוך חובה ולקבוצות מוגדרות שהן בי-סיכון.

2: אחת ההצעות שכבר התחילו ביישומן היא הכנת תעריף מנחה לטיפולים שונים ברפואת שיניים, וזאת בשיתוף עם ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל.

## 1118. ניתוח גופה

חברת הכנסת ק. כהנא שאל את שר הבריאות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

החייך בצלאל מלרו מניצולי השואה נפטר באופן פתאומי ביום ה' 10 בפברואר 1978 באילת. בתום חקירת המשטרה הועבר ביום ה' 13 בפברואר 1978 עלידי מקורי ביו לירושלים. השגרירות הצרפתית תבעה מכוח צוואה שייקבר ליד אשתו בצרפת. גופת הנפטר נמסרה ביום ה' 15 בפברואר 1978 לחברת הביטוח "ציון", אח"י רי ביטול הדרישה להעברה לצרפת עברה הגופה לקבורה רה בחולון ביום ה' 15 בפברואר 1978, אך הגיעה לשם מאו כביר מבוחרת כולה וחסרת איברים. עד כמה שידוע לי לא היתה תביעה של המשטרה לביטוח, וגם לא מצד הרופא המטפל או מנהל בית החולים שבטיפולו היה הנפטר לביטוח.

ברצוני לשאול:

1. על איזה יסוד נעשה הביטוח במקרה זה?  
2. האין מקום לחשש שכל מקרה אפשרי מנוצל לביטוח למרות הדעתך כי לא ייעשה פוסט מורטם ללא הסכמת המשפחה?

3. באיזו רשות הושארו איברים מהנפטר ולא נמסרו לקבורה?

שר הבריאות א. שוסטק:

(לשאלות 1—3): הניתוח נעשה על-מנת לקבוע את סיבת המוות ולבדוק אם המנוח סבל ממחלה זיהומית (מדבקת) וזאת לפי הדרישות במקרה של העברת גופה לקבורה בחוץ-לארץ. שום איברים או חלקיהם לא נלקחו מהגופה והיא נשלחה לקבורה בשלמותה.

היו"ר ב. הלוי:

היתה שאילתה קודמת של חברת הכנסת כהנא, שאילתה מס' 0756. האם יואיל השר להשיב על השאלתה?

שר הבריאות א. שוסטק:

(קורא את התשובה לשאלתה מס' 0756 ראה עמ' 2142).

## 1121. בית החולים באשקלון

חברת הכנסת מ. קצב שאל את שר הבריאות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בבית החולים הממשלתי באשקלון יש אחוז התפוסה הגבוה ביותר במדינה בכל יום והוא נועד לשרת אוכלוסייה של 130 אלף תושבים באזור כולו. בבית החולים יש 290 מיטות וחסרות עוד 210 מיטות בהתאם לקריטריונים של משרד הבריאות (לפי 3.2 מיטות לכל אלף נפש ועוד 80 מיטות לחולים כרוניים ופסיכיאטריים).

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם המידע הנ"ל נכון?

2. האם נכון שבית החולים הממשלתי באשקלון קופח בעבר בתקציבי הפיתוח ובתמיכה הממשלתית לעומת יתר בתי החולים בארץ?

3. אם בהווה חסרות 130 מיטות כלליות ועוד 80 מיטות לחולים מיוחדים, מתי בדעת משרד הבריאות לדי-אוג להקצבת תקציבים להשלמת המיטות החסרות בהתאם חשב בעובדה שהמחסור במיטות לאישפוז גובר והולך עם הזמן?

זיהומית (מדבקת). בהודעת הפטירה שהגיעה יחד עם הגופה מאילת לא נקבעה שום סיבת מוות. אמרכל המכון התקשר לשגרירות צרפת וקיבל הסכמה מגברת וייס לנתיחה לשם בירור סיבת המוות, בתק לא נמצא שום מסמך המעיד על הסכמה לקבורה ללא נתיחה. הניתוח בוצעה לפי הכללים המקובלים.

3. משגרירות צרפת נתקבלה ההודעה להעביר את הגופה לקבורה בצרפת. את מהימנות התוכן יש לברר עם משרד החוץ.

## 1117. דגים מורעלים בכינרת

חברת הכנסת מ. קצב שאל את שר הבריאות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בעתונות פורסם כי בכינרת מתגלים מדי שנה מקרים רבים של דגים המתים כתוצאה מהרעלות כימיות ש-מבצעים דיגיי האמנונים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם המידע מדויק?

2. האם הדגים המורעלים משווקים בתנויות ללא איסור משרד הבריאות?

3. האם נגרמים נזקים בריאותיים ובמיוחד לנשים הרות כתוצאה מאכילת הדגים?

4. מה בדעת משרד הבריאות לעשות כדי למנוע את הרעלת הדגים בחומרים כימיים בכינרת וכדי למנוע פגיעה בבריאות הציבור?

שר הבריאות א. שוסטק:

לשאלה 1: מדי שנה מתגלים דגים מתים בחופי הכינרת וחלק מהם הוא כתוצאה מדיג בלתי-חוקי ושימוש בחומרי הדברה. יש סיבות נוספות, פיסיות ומיקרו-ביאליות, הגורמות לתמותת דגים בעונות שונות.

לשאלה 2: אגף הדיג במשרד החקלאות, משטרת ישראל ומשרד הבריאות נקטו בעבר ונוקטים בהווה אמצעים למניעת שיווקם של דגים שנידונו בצורה בלתי-חוקית.

לשאלה 3: לא ידוע לנו על נזקים מריכוזי חגרי הדברה ששימשו לדיג בלתי-חוקי.

לשאלה 4: משרד הבריאות ימשיך לשתף פעולה עם משטרת ישראל וכל הגורמים הממשלתיים והציבוריים העוסקים במניעה ובפעולות נגד עבירות אלו.

היו"ר ב. הלוי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

האם תשובת השר ביחס לסכנה לבריאות מתייחסת גם לנשים בהריון?

שר הבריאות א. שוסטק:

אמיתי שלא ידוע לנו בדרך כלל על נזקים שנגרמו. תשובה זו כוללת גם לנשים בהריון.

שר-החינוך והתרבות ז. המר :  
לשאלה א : אני מציע לשואל להפנות שאלה זו לשר  
הבטחון.

לשאל ב : לא.

לשאלה ג : בלימוד ההיסטוריה בבתי-הספר הוקדש מקום נרחב למאבק היהודי-ערבי בארץ-ישראל. ה"מאורע המסויים שאליה מתייחס השואל אינו נכלל בספרי הלימוד. בדרך כלל נמנעים ספרי הלימוד מלהעלות תיאורים מפורטים של מעשי זוועה. מבחינה כללית, צידקת המאבק היהודי על ארץ-ישראל עמוקה יותר ואין לבססה דווקא על מעשי זוועה של ערבים.

1146. אובייקטיביות בשידורי הטלוויזיה

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978) :

ביום שני, ה'6 בפברואר 1978, היום שהיה מיועד להקרנת הסרט "חרבת חוזה" בטלוויזיה (ונדחה לאחר מכן), עמדו מהבוקר על-יד בנייני הטלוויזיה ברוממה בירושלים קבוצת אורחים גדולה, שאורגנה על-ידי מר חנן אברמסון, המגדיר עצמו כ"אורח שאיכפת לו" כמחאה על המגמה להקרין את הסרט. לדברי אחדים מהמשתתפים הודהו אורחים רבים נוספים עם המחאה הזאת בכך שבאו, נשארו זמן מה לשם הודעות וחתמו על עצומה נגד הקרנת הסרט בטלוויזיה. בין החותמים היו עובדים רבים של רשות השידור, שאחדים מהם חתמו בשמם המלא, אחדים יצאו לעודד את המפגינים ולהודעות אתם, ולדברי נומארגנים הם הביעו חשש לחתום פן יבולע להם בעבודתם. בשעות הערב, זמן קצר אחרי שנודע על ביטול ההקרנה באותו ערב, הגיע למקום המזכיר המדיני של מופ"ם, מר ויקטור שם-טוב, ומסר למחלקת החדשות של הטלוויזיה וויזיה מכתב שבו התנגדות להחלטת שר החינוך והתרבות לביטול ההקרנה באותו ערב. הודעתו של מר ויקטור שם-טוב שודרה באותו ערב בטלוויזיה בתכנית "מבט", בו בזמן שהפגנת המחאה של האזרחים המצוינים לעיל, ש"עמדו יום שלם במשמרת מחאה בפתח בניין הטלוויזיה, ביום חורף ירושלמי קר ביותר, לא הוזכרה בטלוויזיה א"פילו במלה אחת.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

א. האם אין במעשה שלעיל חוסר איוון בהעברת ו"סקירת אירועים על-ידי הטלוויזיה ?

ב. מה יעשה כבוד השר על מנת שתופעות כאלה לא תחוזנה ועל מנת שהידיעות וסקירת האירועים המורעבים על-ידי הטלוויזיה יהיו אובייקטיביות ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :  
לשאלה א : אני סבור שלא היה איוון בסיקור הפ"רשה באמצעי התקשורת.

לשאלה ב : הוועד המנהל והמליאה הם המופקדים על פעולות רשות השידור. כידוע נבחרה מליאה חדשה וייבחר ועד מנהל חדש. ואני מקווה ומאמין שאלו יד"אגו לפעול על-פי החוק ועל-פי רוח החוק.

1147. רמת המורים והמנהלים

חבר-הכנסת ש. פלאטו-שרון שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978) :

לאחרונה עדים אנו לביקורת ציבורית על רמתם של

4. מדוע צרכי האישופו של בית-החולים באשקלון לא ייקבעו בהתאם לקריטריונים המקובלים במרכז הארץ בכל הנוגע ליחס מיטות וריכוז אוכלוסיה ?

5. מתי הוקצבו לאחרונה תקציבים לבית החולים באשקלון בשביל אישופו כללי ומתי יוקצבו לספים נ"ספים לאישופו כללי ?

שר-הבריאות א. שוטסקי :

לשאלה 1 : במרכז הרפואי "ברזיל" באשקלון מצו"יות כיום 323 מיטות ועוד 30 מיטות יום. אוכלוסיה אזור השירות מונה עתה כ-10,000 נפש. שיעור המיטות בא"זור עומד עתה על 3,2 מיטות ל-1000 נפש באוכלוסיה בלא להביא בחשבון את מיטות היום ; מכאן שלגבי אזור זה מופעלים באופן זהה הקריטריונים הארציים.

לשאלות 2-3 : תקציב 1978 כולל אמצעים לתיכנון שלב ד' בפיתוח בית-החולים לבניית שירותי דיאליזה וטיפול יום, להקמת מעבדות חדשות, להרחבת המרפאות הקיימות ולהשלמת יתר שירותי האבחון. סך כל ההוצאה המתוכננת ב-1978 מסתכמת ב-14,250,000 לירות ב"מסגרת תכנית תלת-שנתית לביצוע פרויקטים אלה בסך 41,5 מיליון לירות, במחירי 1978. כמו-כן הוקצו כ-3,5 מיליון לירות בנוסף לאמור בסעיף 1 לרכישת ציוד ושיפוץ המבנים הקיימים.

לשאלות 4-5 : מתקצבים מדי שנה לבית-החולים באשקלון אמצעים להפעלת שירותי האישופו הכללי. ב"תקציב 1978 הוקצו ליחידה זו 106 מיליון לירות תקציב כולל לעומת 62 מיליון לירות בתקציב 1977, תקציב כולל.

1145. פרשת חירבת סוכרייך במלחמת העצמאות

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978) :

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום ה'17 בפברואר 1978 מופיעה כתבה מאת אורי פורת תחת הכותרת "חירבת סוכ"ריי". בכתבה מסופר על קבוצת צעירים שיצאו ב"9 בינואר 1948 מגני-יבנה לסיוור בפרדסי הסביבה, הותקפו על-ידי ערביי הכפר ערב אבו-סכרייך שהיה נחשב לכפר ידידותי, ואחד עשר מהם, שתצלומיהם ושמותיהם רצ"ב, נרצחו באכזריות. בכתבה מסופר כי מאחת הגופות נתלש הראש, והוא לא נמצא, כך שהגופה הובאה לקבורה ללא ראש, גופות אחרות נמצאו כרותות איברים אחרים ובכל הגופות נמצאו סימני התעללות ועינויים מחרידים. מסופר עוד בכתבה כי מפי ניצולים מהיחידה נודע כי בעת ההתעללות והעינויים רקדו ושרו הכפריים מסביב למעונים.

ברצוני לשאול :

א. האם הידיעות הנ"ל נכונות ?

ב. האם הועלתה פרשה זו, בצורה כלשהי, על-ידי הטלוויזיה הישראלית ?

ג. האם מופיעה פרשה זו או פרשת משלט 219 או פרשות דומות ועגומות נוספות במסגרת החינוך היסודי והתיכוני בבתי-הספר בישראל ?

לשאלה 2: משרד החינוך מסייע במידת יכולתו ל-  
רשויות מקומיות קטנות וחלשות שאינן יכולות לקיים ת-  
חנה לשירות פסיכולוגי בכוחות עצמן. תקציב המשרד  
מממן פחות מ-10% מסך עלות התחנות הנחונות לאח-  
ריות השלטון המקומי. עם זאת, מתוך הכרה בחשיבות  
הרבה של השירותים הפסיכולוגיים, פועלים נציגי המשרד  
על-מנת לסייע לרשויות המקומיות ולהגיע יחד עם משרד  
הפנים ומשרד האוצר להסדר תקציבי מוסכם על הכל.

לשאלה 3: שאלה זו יש להפנות לשירי האוצר ו-  
הפנים. מכל מקום, אם וכאשר יוחלט על ביצוע המ-  
לצות ועדת קוברסקי יהיה השירות הפסיכולוגי בראש  
סולם העדיפויות של משרד החינוך והתרבות.

#### 1171. אי סיקור הפרס לאפרים קישון בטלוויזיה

חבר-הכנסת ר. מילוא שאל את שר החינוך והתרבות  
ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במאס 1978):

בתאריך 28 בינואר 1978 נשלחה לארץ על-ידי  
כתב הטלוויזיה באירופה מר מיכאל קרפין כתבה על  
הענקת פרס אאן לסופר הישראלי אפרים קישון. האירוע  
זכה לסיקור בכל אירופה ובארצות מספר הועבר הטקס  
בשידור ישיר, לרבות נאום התודה הציוני של מר קישון.  
שגריר ישראל בגרמניה, מר יוחנן מרון, אשר היה בטקס  
מסר כי "איני זוכר מעמד אשר היה לתועלת ציבורית  
כזאת לישראל בגרמניה". אולם הכתבה של מר קרפין לא  
שודרה וגם לא נמסרה בטלוויזיה ידיעה אינפורמטיבית  
(הראדיו כן סיקר את המאורע).

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

א. האם הטלוויזיה הישראלית מחרימה את הסופר  
ההומריסטן מר אפרים קישון בשל דעותיו הלא-שמא-  
לניות?

ב. אם התשובה לא שלילית, מה היתה הסיבה לאי  
שידור הכתבה הנ"ל של מר קרפין?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

לשאלה א: אין הטלוויזיה מחרימה שום יוצר יהודי  
מפני דעותיו; ביחס לאפרים קישון אפשר להוכיח את  
זה: ליום ה', י"ד אדר ב' (23 במאס 1978), נקבעה  
הקרנת מחזהו "הו — הו — יוליה" בבימויו.

לשאלה ב: הוכנה כתבה אבל היא נשמטה בגלל  
עומס חומר במהדורת ה"שבוע יומן אירועים" שלה היא  
נועדה. כאשר לנכונות השיקול בעדיפויות הקשור לנושא  
— איני יודע.

היו"ר ב. הלוי:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת מילוא.

רוני מילוא (הליכוד):

האם יש לכבוד השר תשובה מדוע לא נמסרה הדעה  
אינפורמטיבית. הכתבה נגנזה, אבל מדוע לא נמסרה  
הדעה אינפורמטיבית בנושא?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

זו התשובה שקיבלתי, שזה נועד ליומן, והיות שזה  
לא שודר ביומן, לא היה לזה מקום. הוספתי הערה שלי  
שאינני יודע אם השיקול היה נכון. אני יכול להוסיף  
שאינני יודע אם אי-אפשר היה להמיר את זה בתדעה  
אינפורמטיבית.

מנהלי בתי-ספר ושל מורים בבתי הספר היסודיים והתי-  
כוניים ועל השלכותיו השליליות של מצב זה על ציבור  
התלמידים.

אבקש להשיב לי:

א. מה הוא אחוז מנהלי בתי-הספר אשר קיבלו הכ-  
שרה ותעודות מתאימות לתפקידם?

ב. מה הוא אחוז המורים בבתי-ספר יסודיים ותי-  
כוניים אשר קיבלו הכשרה ותעודות מתאימות לתפקידם?

ג. כיצד מתחלקים מנהלי בתי-ספר יסודיים ותי-  
כוניים מצד אחד, ומורים בבתי-ספר יסודיים ותיכו-  
ניים מצד שני, בין ערים גדולות ואזורי-פיתוח לפי מידת  
הכשרתם לתפקידהם?

ד. מה עושה כבוד השר ומה בדעתו לעשות כדי  
להעלות את רמתם של כל העוסקים בחינוך בכל אזורי  
הארץ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות א-ג: הנתונים המבוקשים על רמת ההכ-  
שרה של המנהלים והמורים בבתי-הספר כלולים בעמודים  
20-22 בחוברת "נתונים סטטיסטיים על מערכת החי-  
נוך", נספח להוצאת שר החינוך והתרבות במליאת הכנ-  
סת בדיון על פעולות המשרד בתשל"ח, 1978, שהוגשה  
לחברי הכנסת ביום כ"ח באדר א' תשל"ח (7.3.78). חומר  
זה מצורף לשאלתה זאת ויימסר גם לחבר-הכנסת פלאטו-  
שרון.

לשאלה ד: משרדנו מקיים תכנית מגוונת ורבת  
היקף של השתלמויות למורים, למחנכים, למרכזי מקי-  
צועות ולעובדי חינוך שונים. ההשתלמויות הן ארציות  
ומחוזיות. הכשרת המורים העל-יסודיים נעשית באוניבר-  
סיטאות. אנו מתכננים עתה היערכות מחודשת באשר  
להכשרת מנהלים, וכן בדיקה מחודשת של דרך הכשרת  
המורים והשתלמויות.

#### 1170. ייעוץ פסיכולוגי בבתי-הספר היסודיים

חבר-הכנסת א. ידלון שאל את שר החינוך והתרבות  
ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במאס 1978):

נמסר לי על החלטת מרכז השלטון המקומי להפסיק  
את הייעוץ הפסיכולוגי בבתי הספר היסודיים מתחילת  
שנת הלימודים תשל"ט.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מה הם נימוקי מרכז השלטון המקומי לצעד  
חמור זה שיגרום תקלות גדולות במערכת החינוך?

2. מה בדעת משרד החינוך לעשות כדי להבטיח  
קיום תקין של השירות הפסיכולוגי ברשויות המקומיות?

3. האם בכלל ומתי תוגשמה המלצות ועדת קו-  
ברסקי בדבר חלוקת האחריות הביצועית והפינאנסית בין  
משרד החינוך לבין הרשויות המקומיות?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

לשאלה 1: נציגי השלטון המקומי הודיעו לנציגי  
משרד החינוך, כי הרשויות המקומיות נתונות בקשיים  
כספיים חמורים ביותר הכרוכים בהפעלת התחנות ל-  
שירות פסיכולוגי ייעוצי.



נושא שיעורי הבית שנוי מכבר במחלוקת ואף על פי שמחקרים מצביעים על מגבלות, השיטה נמשכת. אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם המורים מסבירים את העבודות הנכללות ב"שיעורי הבית"?
2. האם המורים מבקרים את התלמידים על רמת עבודתם בבית?
3. האם המורים מטילים שיעורים המתאימים לכל ילד לפי כשרו מבחינת הקושי ו/או הכמות?
4. האם זה נכון, שבסקר שנערך על הסיבות להפגנת תלמידים לשיעורים הפסיכולוגיים-חינוכיים בנצרת החבר כי על רוב המופנים בגלל פיגור לימודי היו תלונות על אי הכנת שיעורים?
5. האם אינך חושב שבמקום שיעורי הבית אפשר להקדיש כ-15 דקות אחרונות של השיעור לעבודה עצמית מודרכת, או שיטת משימות לכל ילד?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:  
לשאלות 1-3: על-פי הנחיות משרד החינוך — כן.

לשאלות 4: סקר כזה בוצע בנצרת. המורים המפגים טענו שאי-הכנת שיעורים היא סימפטום של פיגור או שהפיגור הלימודי הוא תוצאה של אי הכנת שיעורים.

לשאלה 5: יש דרכים שונות להכנת שיעורי בית והמורים בוחרים בהן על-פי הצרכים והיכולות.

#### 1174. שיפוט במגרשי הכדורגל

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):  
אבקש להשיב לי:

1. האם רשאים שופטי כדורגל, בתוקף עיסוקיהם המסחריים (בעלי חנויות ספורט) עם קבוצות כדורגל, לשפוט במשחקים של קבוצות שעמן הם מנהלים קשר מס-חרי? האם אין בזה טעם לפגם?

2. מה הן ההוראות בתקנון ההתאחדות לכדור רגל בקשר לנ"ל?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:  
לכל השאלות: כן, אין כל הגבלה או איסור, בתקנון ההתאחדות לכדורגל, לשופטים בעלי חנויות לספורט. ניתן לכאורה למצוא בכך טעם לפגם ומשרדנו ער לנושא. עוד בינואר 1977 פנתה רשות הספורט להנהלת ההתאחדות לכדורגל לבחון את העניין על התיבטים השונים שלו. לאחרונה נכנסה ההתאחדות לעובי הקורה, ואנו ממתינים לבדיקה שעורכת ההתאחדות לכדורגל בשיטתה עם יועצה המשפטי בסוגיה זו.

#### 1176. חינוך מיוחד בקריית נת

חבר-הכנסת י. ז. אמיר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

בביקורי בקריית נת נתקלתי בביקורת מצד ההורים שילדיהם נשלחים לבית ספר מיוחד, לדעתם, ללא כל הצדקה אובייקטיבית.

הנני שואל את כבוד השר:

#### 1172. השידורים בשפה הפרסית

חבר-הכנסת מ. עמאר שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

בעתונות נמסר על הכוונה לבטל את שידורי ה"ראדיו בשפה הפרסית החל מ-1 באפריל 1978. לאור חשיבותם של שידורים אלו והתגובות החיוביות שהגיעו לי גביהם ולא רק מאיראן אלא ממדינות אחרות באזור, האם מוכן הניד לדאוג לכיסוי תקציבי נאות כדי למנוע את הפסקתם של שידורים חשובים אלו?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:  
שידורים לחוץ-לארץ ממומנים על-ידי גורמי חוץ ובעיקר על-ידי משרד החוץ. באחרונה הודיע משרד החוץ לרשות השידור שהחל ב-1 באפריל 1978 הוא יפסיק לשלם בעד השידור בפרסית. בקשת רשות השידור לביטול ההחלטה לא נשאה פרי. הוועד המנהל דן בנושא והחליט לפנות לסוכנות היהודית בבקשה שתממן את השידור. הרשות מצדה לא תפסיק את השידור ב-1 באפריל 1978 כפי שנקבע מלכתחילה, אלא תמשיך בו עד ה-30 באפריל 1978. אם עד אז לא יימצא הכסף הדרוש, היא תיאלץ להפסיק את השידור, שכן אין לה תקציב למימון שידורים לחוץ-לארץ.

חיר/ר ב. הלוי:  
שאלה נוספת לחבר-הכנסת עמאר.

משה עמאר (המערך):  
האם אין אפשרות לקבל עזרה ממשרד החוץ בנושא זה?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:  
אמרת בתשובתי שהשידורים לחוץ-לארץ אמנם ממומנים על-ידי משרד החוץ, ומשרד החוץ הודיע לנו על הפסקת התשלום, לכן נוצרה הבעיה.

#### 1173. הכפר שבו הוסרט "חרבת חוצה"

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

כיצד קרה שהסרט "חרבת חוצה" הוסרט בכפר הידוע בתולדות מלחמת העצמאות כמקום שממנו יצאי המתפללים והתפללו בחללי צה"ל במשלט 219 במודיעים ושם נערכה תהלוכה של הראשים הכרותים של חללים אלו?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:  
רשות השידור טוענת כי הסרט נבחר כאתר הצילומים העיקרי בשל נופו ומיקומו ובשל העובדה שלא ניכרים בו כמעט סימני מודרניזציה. כפי שנמסר לי הרי אנשי צוות ההפקה של הסרט לא ידעו על שהתרחש במשלט 219 ב-1948. הסרט נעשה בסיוע הממשל הצבאי ואיש לא העיר את תשומת לב אנשי ההפקה לעניין. כפי שנמסר לי: מבין תושבי הכפר השתתפו כנציבים בסרט ילדים אחים ואשה אחת.

#### 1175. שיעורי בית

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

סקר חסוי של השירות הפסיכולוגי באגף החינוך של עיריית תל-אביב מגלה כי 20 אחוז ממסיימי כיתות ב' בבתי הספר היסודיים בתל-אביב קראו וכתבו בקושי ואילו 20 אחוז אחרים אינם יודעים כלל קרוא וכתוב. רובם בפרברי תל-אביב.

אבקשך להשיב לי :

א. מה בדעתך לעשות כדי לשנות ולשפר מצב מח-ריד זה ?

ב. אילו אמצעים מיוחדים מופנים לבתי-הספר בפרברי הערים בכלל, ובשכונות העוני של תל-אביב בפרט, כדי למנוע פער גובר והולך ברמת החינוך ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :

לשאלה א : (1) בקיץ תשל"ו נערכו שיעורי השלמה לתלמידים בכיתות ב' וג' הזקוקים לקידום בקריאה. כעת נלמדים הלחכים כדי לגבש שיטות יעילות בעתיד. (2) הוצע חזון למפקחים על תהליך לימוד הקריאה. הוכן חומר על קווים להוראת הקריאה במוסדות להכשרת מורים.

לשאלה ב : בפרברים מופעלת תכנית הרווחה וסל הטיפוח להעמקה בתהליכי הוראת הקריאה.

1234. שכר הלימוד בתיכון

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ו' באדר ב' תשל"ח (15 במארס 1978 :

נמסר לי כי לקבוצות אורחים שונות יש פטור או ה"קלה בשכר לימוד תיכון בנוסף לכללים המקובלים בשכר לימוד מודרך.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

א. האם האינפורמציה שבידי גכונה ?

ב. אם כן :

1. מהו שכר הלימוד של תלמיד תיכון בשנת לימודים זו בישראל ?

2. מה הן קבוצות האורחים המקבלות פטור מלא או חלקי משכר לימוד בתיכון בהתאם לנאמר לעיל ?

3. מה הוא סך הכול מספר תלמידים בתחום לימודי העיל, ומה הוא מספר התלמידים בכל קבוצה וקבוצה ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :

לשאלה א : כן.

לשאלה ב : (1) בכיתה ט' — 5,205 לירות ; בכיתה י' — 5,494 לירות ; בכיתה י"א — 5,817 לירות ; בכיתה י"ב והלאה — 6,090 לירות. אגב, אילולי בוטל שכר הלימוד השנה לקראת שנת תשל"ט היה הסכום עולה במידה רבה מאוד, כפי עליית האינדקס בשנה הקרובה, והיה עלול להגיע לסך של 8,600 לירות, בשיא. (2) תלמידים המתגוררים במושבים ובקיבוצים, ועולים חדשים, עיריות פיתוח, ישובים בקו העימות, חניכי עליית הנוער, נתמכי סעד, תלמידים מחוננים, בני מורים ובנים של נכי צה"ל. (3) 35,293 תלמידים נהנים מדירוג שלא על פי מצב כלכלי לפי ההתפלגות כדלהלן : קיבוצים ומושבים — 10,027 ; עולים — 3,950 ; עליית הנוער — 1,078 ; עיריות פיתוח וישובים בקו העימות — 8,000 נתמכי סעד — 2,000 ;

1. מה הם הקריטריונים שלפיהם קובעים לכוון ילד לחינוך מיוחד בקריית גת ?

2. האם המועמדים לחינוך מיוחד נשלחים אליו אחרי קביעת אנשי מקצוע כגון פסיכולוגים או סטטולוגים ?

3. מה הוא האחוז של ילדי קריית גת הנמצאים במסגרת החינוך המיוחד ?

4. האם החינוך המיוחד צריך לטפל בתלמידים גם בכיתות הגבוהות של החינוך העל-יסודי ?

5. האם יש אמת במידע שנמסר לי שבקריית גת יש ריבוי של מסגרות החינוך המיוחד ?

6. אם כן, אבקש לפרט אילו מסגרות קיימות בקריית גת.

7. האם אין כפילויות במערכת החינוך הג"ל ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :

לשאלה 1 : הקריטריונים בקריית-גת הם אותם הקריטריונים הנהוגים בכל המדינה, כמפורט בחזון מנכ"ל מיוחד ב' תשל"ו, שאותו אעביר לחבר-הכנסת אמיר.

לשאלה 2 : המועמדים עוברים בדיקות על-פי החוק ודיון בוועדת השמה עירונית על-פי הנחיות קבועות.

לשאלה 3 : במסגרות של החינוך המיוחד בקריית-גת מתחנכים 17% מכלל אוכלוסיית התלמידים, מהם 3% שאינם תושבי קריית-גת. כלומר 14% הם מקריית-גת.

לשאלה 4 : מאחר שהחינוך המיוחד עוסק בשיקים, הוא מלווה במסגרותיו את התלמיד עד לשילובו בעבודה וזאת עד גיל 17.

לשאלה 5 : כן. בגלל ניצול מירבי וחיוני של מסגרות החינוך המיוחד על-פי הנהלים קטנה בה נשירת תלמידים ממסגרות החינוך ועבריינות הנוער כמעט נבדלמה כליל.

לשאלה 6 : קיימות מסגרות מיוחדות המשולבות בתי-הספר הרגילים במקום וכן בתי-ספר מיוחד שהינן חטיבה עמלנית.

לשאלה 7 : במערכת השייכת לחינוך המיוחד בקריית-גת אין כפילויות.

חיו"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת, לחבר-הכנסת יעקב ז'אק אמיר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך) :

אדוני השר, הואיל ותשובתך היתה באמת מפורטת ועניינית, האם אינך שוקל קיום ערבי הסברה להורים בקריית-גת ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :

לא חשבתי על כך קודם, אולם היות שאתה אומר זאת וגם ברוח שאלתך, אני בהחלט אבקש להמליץ שאמנם יוסברו הדברים בקריית-גת מפני שהבעיה, כפי שאתה מתאר אותה, קיימת.

1177. מערים בחינוך

חבר-הכנסת ח. גרוסמן שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978) :

אחדות לספורט בישראל שאותם ענפי ספורט, הכרוכים בסיכון של פציעות, מחייבים נוכחות רופא בתחרויות. לעתים נתקלים המארגנים בקשיים במציאת רופא ל-8-10 שעות רצופות. אך עם זאת בדרך כלל נוכח רופא.

לשאלה 2: על ההתאחדות לספורט בישראל.

לשאלה 3: הספורטאים מבוטחים בפני פגיעות על ידי אגודותיהם ואילו נבחרות ישראל מבוטחות על ידי ההתאחדות לספורט.

לשאלה 4: הביטוח הינו חובה ומעוגן בתקנון ההתאחדות לספורט בישראל.

לשאלה 5: יש בדעת משרדנו לכלול את הנושא הרפואי במסגרת חוק הספורט.

834. סינוי ברואים וצאנא

חבר-הכנסת ז. עטשי שאל את שר החקלאות ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

נדע לי ממקורות מהימנים שבחודשים האחרונים מתנהל מיבצע סינוי בדואים עם צאנא מאזורים מסוימים במרכז הארץ לנגב הצפוני. הפעולות מתבצעות על-ידי "הסיירות הירוקה" שליד רשות שמורות הטבע. בתאריכים 10.10.77, 22.10.77, 13.12.77, 8.1.78 הופיעו אנשי "הסיירה הירוקה" עם משאיות, והעמיסו בכוח את העדרים. תוך כדי כך הם ירו בכלבים והרגום ובמקרים מסוימים גרמו לחבלות בגופם של בעלי הצאן והטילו פחד ואימה. עשרות ראשי צאן מתו תוך כדי העמסה, בנסיצה ובפריקה.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם הידיעות הנ"ל נכונות?
2. אם כן, מדוע משתמשים בכוח?
3. האם באמת ירו והרגו כלבים? אם כן, מה עמדת השר?
4. האם מתו עשרות ראשי צאן והאם בדעת השר לשלם פיצויים?
5. האם הוזהרו בעלי הצאן מראש?
6. למי שייכת האדמה שעליה נמצא הצאן, למי-שלה או שהיא חכורה מאנשים פרטיים?
7. אם אין די אדמת מרעה באזור הבדואים בנגב, היכן חושב השר ימצאו בעלי הצאן שדות מרעה לצא-נא?
8. מה בדעת השר לעשות? האם יקצה שדות מרעה? האם יתיר לאנשי "הסיירה הירוקה" להמשיך בתנהגותם?

חיו"ר ב. הלוי:

אבקש את שר החקלאות להשיב על שאלת מס' 834 של חבר-הכנסת זידאן עטשי. הוא איננו באולם ואפשר להעביר את התשובה לפרוטוקול.

שמאל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
אולי אפשר בכל זאת לשמוע את התשובה?

תלמידים מחוננים — 238; בני מורים ובנים של נכי צה"ל — 10,000.

כאמור, ההחלטה החדשה של הממשלה והחוק, שבעזרת השם נביא אותו בשבוע הבא, מוחק את כל הפטורים הסלקטיביים האלה ומיישר את השורה.

1271. המסלול לעיצוב סביבתי

חבר-הכנסת א. ידלין שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' באדר ב' תשל"ח (16 במארס 1978):

בשעתו העניקה המועצה להשכלה גבוהה הכרה למסלול לעיצוב תעשייתי שבמסגרת המחלקה לעיצוב סביבתי ותעשייתי. נקבע שתהיה בדיקה נוספת בבוא המועד בשאלת ההכרה במסלול לעיצוב סביבתי. בהתחשב הן בחשיבותו של מסלול זה לקידום איכות החיים והסביבה בחברה הישראלית ולחיוק סגל ההוראה. אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. מתי יתקיים הדיון במועצה להשכלה גבוהה ב-סוגיית ההכרה במסלול לעיצוב סביבתי?

2. האם הוכן החומר הדרוש לצורך קבלת החלטה מוסמכת?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

לכל השאלות: הוועדה המלווה ל"בצלאל" מסרה דין-חשבון בישיבתה האחרונה של המועצה להשכלה גבוהה ב-15 במארס 1978. בין השאר הוזכר שהיא ממליצה על מתן הכרה למסלול לעיצוב סביבתי. הוזכר גם ש-מתקיים מגע עם הטכניון בעניין זה. המועצה קבעה שב-אחת מישיבותיה הקרובות תדון בנושא ותסכם אותו.

1273. רופא בתחרויות ספורט

חבר-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאל את שר החינוך והתרבות ביום ז' באדר ב' תשל"ח (16 במארס 1978):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 12 במארס 1978 פורסם: "באליפות הגידו למין היפה לא נכח רופא ובהתחלה נפצעו שתי מתחרות כאשר אחת מהן, ילדה בת 12, שברה את ידה". נוכח העובדה, שאין זה מקרה ראשון, שבתחרויות המאורגנות לאליפויות בענפי ספורט שונים לא דואגים להימצאותו של רופא על אף הסכנה שהמשתתפים בתחרויות עלולים להיפצע, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם קיימות הוראות המחייבות הימצאותו של רופא בתחרויות שבוך עלולים המתחרים להיפצע?
2. אם כן, על מי מוטלת האחריות לביצוע הוראות אלה?
3. מי נושא באחריות על נזקים העלולים להיגרם למשתתפים בתחרויות כתוצאה מפגיעה?
4. האם קיים ביטוח חובה למשתתפים בתחרויות?
5. אם לא, האם קיימת תכנית להבטחת עזרה רפואית לתחרויות הנערכות על-ידי התאחדויות הספורט השונות?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: קיימות הוראות בתקנונים של התת-

תפוחי-עץ — 0.3%, 50 טון אגסים — 2%, סופקו במחירים  
מוזלים 449 טון תפוחים; 362 טון אגסים.

### 975. החכרת קרקע

חברי-הכנסת ע. הדר (הורביץ) שאל את שר החקלאות  
ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

ועדת ההתכרות העליונה החליטה להחכיר שטח זי-  
תים באזור הכפר הנטוש מעלול למר פלאה. בהתאם ל-  
איגפורמאציה שבידי התנחל מר פלאה בשטח עלידי בני-  
יית מבנים, סככות, דירים ומבנים אחרים, כולם ללא  
רשיון וזאת אף שהוזהר שפעולת נוגדת את החוק.

המועצה האזורית קישון, שבתחום שיפוט נעשתה  
ההחכרה, הביעה התנגדות גמרצת להחכרה זו הפוגעת  
במאמציה למניעת השתלטות על קרקעות ובנייה בלתי  
חוקית.

אבקש לדעת:

1. האם יש לעשות מאמץ כדי להפסיק את הבנייה  
הבלתי חוקית?
2. האם יש להקנות זכויות מיוחדות לאדם המפר  
את החוק?
3. אם לא, האם תנהג ועדת ההתכרות העליונה ב-  
התאם לכך?

4. האם היתה בבנייתו הבלתי חוקית של מר פלאה  
משום הפרת חוק?

5. האם מוכן השר לבדוק את השיקולים שהניעו  
את ועדת ההתכרות העליונה להחלטתה להחכיר את הש-  
טח למר פלאה?

תשובת שר-החקלאות א. שרון:  
(לא. הוקראה, במסגרת לפרוטוקול)

1: הנ"ל מחזיקים או מעבדים את השטח על פי  
חוזה חכירה עונתי-זמני שמתחדש מדי שנה בשנה  
החל משנת 1968. החוזה האחרון נחתם עם הנ"ל ביום  
1 בינואר 1977 עד 31 בדצמבר 1977.

2: ועדת ההתכרות המחוזית מיום 7 ביוני 1977 הח-  
ליטה שלא לחדש את החוזה עם הנ"ל ולהחכיר את השטח  
למועצה האזורית קישון.

3. הנ"ל עירערו בפני ועדת הערר על החלטת ועדת  
ההתכרות המחוזית. ועדת הערר בישיבה. מיום 25 לנובמבר  
1977 החליטה לא לאשר את החלטת ועדת ההתכרות המ-  
חוזית ולהחכיר את השטח הנ"ל לשנה נוספת מאחר ש-  
מדובר בחייל משוחרר נכה צה"ל ובמשפחה שבניה משר-  
תים בצה"ל.

4: במקביל לסיכום של ועדת הערר הוסבר למשפחת  
פלאה כי נהיה מוכנים לחתום אתם על חוזה חכירה עו-  
נתי לשנה נוספת בתנאי שיורידו את הבנייה הבלתי חר-  
קית — גדרות, מכלאות וצריפים — וניתנה להם ארכה  
לביצוע האמור לעיל.

5: היות והנ"ל לא הורידו את הבנייה הבלתי חוקית  
מהשטח, לא נחתם אתם חוזה חדש והוגשה נגדם תביעה  
לסילוק יד מכל השטח בכלל זה הורדת הבנייה הבלתי  
חוקית בתיק אורזי מס' 54.78, שמיעת התביעה נקבעה  
לתאריך 6 באפריל 1978.

חירי' ב. הלוי:

אם השר מסכים, הוא אינו חייב.

שר-החקלאות א. שרון:

אם חבר כנסת מבקש, בבקשה.

לשאלה 1: התשובה שלילית.

לשאלה 2: אין שימוש בכוח.

לשאלה 3: התשובה שלילית. פקחי "הסירות הירו-  
קה" מוננו כמפקחי השירותים הוטרניזריים לצורך המל-  
חמה במחלת הכלבת והם משמדים רק כלבים אשר לא  
חוסנו ושאינם עומדים בקריטריונים הדרושים לפי החוק.  
הדבר גרם לירידה משמעותית במקרי הכלבת בארץ.

לשאלה 4: לחלק א של השאלה התשובה חיובית.  
הסיבה: רשלנותם של רועי הבדואים בזמן העמסת הע-  
דרים ובזמן הנסיעה. לחלק ב: התשובה שלילית.

לשאלה 5: התשובה חיובית.

לשאלה 6: למקרקעי ישראל, לקה"ל, לישובים ול-  
מועצות האזוריות.

לשאלות 7-8: על בעלי העדרים לצמצם את עדריהם  
בהתאם ליכולת נשיאת קרקעות המרעה בנגב. אנשי "ה-  
סיירת הירוקה" פועלים כחוק ומתוקף החוק והם ימשיכו  
לפעול במתכונת ובדרך זו.

### 951. השמדת תוצרת חקלאית

חברי-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החקלאות ביום ל'  
בשבת תשל"ח (7 בפברואר 1978):

ברשת ב' בשעה 19:00 ביום ה' 25 ביוני 1978 שידרו  
כי הושמדו 75 טון תפוחי עץ. ביום זה מכרו תפוחים ב-  
סופרמארקט שברחוב עווד בתל-אביב במחיר 8 ל"י,  
12 ל"י ו-16 ל"י הק"נ.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נכונה הידיעה שהושמדו 75 טון תפוחי-עץ?

2. האם אין השמדת תוצרת חקלאית או כל דבר  
מאכל אחר הראוי למאכל בגדר פשע כלפי האוכלוסיה  
בנוסף להיותה מעשה אנטי-חינוכי?

חירי' ב. הלוי:

אבקש את שר החקלאות להשיב לשאלתה מס' 951  
של חבר-הכנסת שילנסקי.

שר-החקלאות א. שרון:

אולי אקרא את התשובה בכל זאת.

חירי' ב. הלוי:

בבקשה, כרצונך.

שר-החקלאות א. שרון:

לסעיף 1: התשובה שלילית. בחודש ינואר לא הי-  
תה השמדה של תפוחי-עץ כלל.

לסעיף 2: עקרונית מושמדים פירות רק לאחר ביי-  
צוע אספקה סדירה במחירים מוזלים או סמליים לצה"ל,  
למוסדות חינוך, מוסדות סעד ועיירות פיתוח. היתר הי-  
השמדה הסופי הינו באישור מנכ"ל משרד החקלאות.  
לדוגמה, בחודש דצמבר 1977; סך כל האספקה: 8,950  
טון תפוחי-עץ; 2,250 טון אגסים. מזה הושמדו: 25 טון

### 1083. מחסור במים באום אל פחם

חברת הכנסת ת. טובי שאל את שר החקלאות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

כידוע סובלים תושבי אום אל פחם, במיוחד בחדשי הקיץ, ממחסור חמור במים לצריכה ביתית. בקיץ 1976 ו-1977 היה מחסור חמור, הפסקות באספקה לעתים תכופות, והיו ימים ארוכים כשהתושבים סובלים מצמא. מכסת המים שהקציבה "מקורות" למועצה המקומית אום אל פחם נקבעה ב-1968 ל-360 אלף קוב מים לשנה לצריכה ביתית, כשמספר תושבי המקום היה 10,500 נפש. מכ"ס זה נשארה בתקפה ללא תוספת עד היום, כשמספר התושבים באום אל פחם הגיע ל-18 אלף נפש. גם הבאר שממנה מספקת "מקורות" את המים לאום אל פחם אינה מספיקה להבטיח את תצרוכת הכפר וגם את התצרוכת של ישובים אחרים בקרבת מקום. אמנם "מקורות" ביצעה קידוח לבאר שנייה והתקינה את אמצעי השאיבה אך לא חיברה אליה את הרשת הקיימת של אום אל פחם. קיימת סכנה שיגיע הקיץ ושוב יחזור אותו מחסור חמור במים והתושבים יסבלו סבל רב.

#### ברצוני לשאול:

1. מה בדעת השר לעשות כדי לחבר את רשת המים של אום אל פחם לבאר השנייה שהושלמה על מנת להבטיח מקורות מים נוספים לכפר לקראת חודשי הקיץ ולמנוע הישנות המחסור החמור במים?

2. מה בדעת השר לעשות כדי להבטיח שניצובות המים וחברת "מקורות" יגדילו את מכסת המים המסופקת לתושבי אום אל פחם, כשמספר התושבים גדל מדי שנה בשנה אך לא מכסת המים?

3. האם מוכן השר לפעול כדי שחברת "מקורות" גם תקציב מכסת מים נאותה לצרכי השקיית אדמותיהם החקלאיות המעטות של תושבי אום אל פחם, דבר שלא מובטח להם עד כה?

4. האם מוכנים משרד החקלאות ונציבות המים לאשר למועצה המקומית אום אל פחם תכנית ועזרה נאותה לקידוח באר כדי להבטיח בעתיד מקורות עצמאיים לתושבי אום אל פחם, שהתצרוכת שלהם גדלה מדי שנה בשנה?

#### רב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יסלה לי כבוד השר, אבל נקי ראיתי לטלפון בדיוק כשהגיע הזמן להשיב על השאלות שלי.

#### הי"ר ב. הלוי:

השר קרא בכל זאת את התשובה.

#### שר החקלאות א. שרון:

מאחר שראיתי אותך קודם לכן באולם, הבנתי שאתה נעדר לזמן קצר וקראתי את התשובה.

#### רב שילנסקי (הליכוד):

תודה.

#### הי"ר ב. הלוי:

אבקש את שר החקלאות להשיב לשאלתה מס' 1083.

#### שר החקלאות א. שרון:

לשאלות 1, 2: תוך חודש יוני יושלמו מיתקנים שאפשרו לחבר את אום אל פחם למקור מים נוסף.

### 1039. גניבות חקלאיות

חברת הכנסת ש. ארבלי-אלמולינו שאלה את שר החקלאות ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978):

בעתון "מעריב" מיום 5 בפברואר 1978 פורסם: "המנהל הכללי של התאחדות האיכרים, מר שלמה ריימן, סבור כי ערך הגניבות החקלאיות והנזקים באורח ישיר ועקיף מגיע השנה לכדי 150 — 200 מיליון לירות." לפי ממצאי ועדת שמרון, כפי שפורסם בעתונות, הנזק מגניבות בחקלאות נערך במיליארד לירות.

#### ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם ישנו אומדן מדויק של ערך הגניבות בחקלאות בשנת 1977?

2. אילו סקטורים של חקלאים נפגעו בעיקר מגניבות הגניבות?

3. האם קיים ביטוח המפצה את החקלאים על הנזק שנגרם להם מהגניבות?

4. אילו אמצעים נקט או עומד לנקוט משרד החקלאות כדי לבלום נזק הגניבות?

#### תשובת שר החקלאות א. שרון:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין בידינו אומדן כספי של הנזק הנגרם מגניבות של ציוד ורכוש חקלאי, אך ברור שישנו נזק רב.

2. הפגיעה היא בכל החקלאות ללא הבחנה סקטור ריאלית.

3. לא קיים ביטוח ממשלתי נגד גניבות.

4. פנינו למשרד המשפטים בהצעת חוק המחמירה ענשים לגבי גניבות אך הוברר לנו כי משרד המשפטים הגיש הצעת חוק להחמרת הקנסות על עבירות פליליות לפיה יוחמר הקנס ויועמד על מאקסימום 250,000 לירות — זה כולל גניבות תוצרת חקלאית — במקום 5,000 לירות עד כה. נוסף על כך: פרקליטות המדינה הנחתה את העניינים מטעמה לעמוד על חומרת הגניבות החקלאיות וכתוצאה מכך ניתנו פסקידין מתמירים על ידי בתי המשפט אשר מדגישים את הצורך בהטלת ענשים מרתיעים יותר. בנוסף לכל האמור לעיל, הכרחי שהחקלאים יחזרו לאותם ימים שבהן הקדישו יותר זמן ומאמצים לשמירת רכושם. חלה כאן התרופפות בשנים האחרונות.

#### 1082. העתקת שטחי מרעה

חברת הכנסת ת. טובי שאל את שר החקלאות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

אנשי השבט מוחמד עמר עיסה אבו רביע היו רועים את עדרי הצאן שלהם בשטח שבין לאטרון ושער הגיא זה 15 שנה. בזמן האחרון מכריחים אותם השלטונות להעביר את עדרי הצאן שלהם לסביבות ערד. דבר זה גורם לקשיים רבים, לאבדן מספר רב של כבשים ולשלילת מקור מחיה של תושבי שבט זה.

#### ברצוני לשאול:

למה לא יפעל לאפשר לתושבי השבט מוחמד עמר עיסה רביע להמשיך לרעות את צאנם באזור שבו הם נמצאים מזה למעלה מ-15 שנה?

#### שר החקלאות א. שרון:

לא קיים שבט בשם מוחמד עמר עיסה אבו רביע במדינת ישראל.

בנושא זה בסקטור הערבי אבל לצערי לא אחת מקבל העניין תפנית והוא עושה גוון פוליטי. לדוגמה, באום אל-פחם — שזה נושא שאלתך — בוצעו גפיעות רבות מאוד במגופים ובצינורות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):  
זו הסחת דעת מהבעיות.

שר-החקלאות א. שרון:

צריך לפתור את בעיית המים של הכפר הערבי, ש- היא בעיה לא קלה וזו כוונתי. אני מציע עוד פעם: אם אתה רוצה שהבעיה תיפתר, תפסיק לדבר — זכותך לדבר, אבל זה לא יעזור — על הסחת תשומת הלב ועל התנכלות. יש רצון כן ואמיתי לפתור את הבעיה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):  
אתה הכנסת פוליטיקה לעניין. אני שאלתי שאלות טכניות ואתה ענית בפוליטיקה.

שר-החקלאות א. שרון:

אני אפילו מצטער שטרחתי לפנות אליך, כאשר מ- ראש הייתי צריך לדעת, וזו טעות שלי — — —

שמאל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
זו לא טעות כי אנחנו שמענו וטוב שנדע את הדב- רים.

שר-החקלאות א. שרון:

זו היתה טעות. מדוע? כי מראש הייתי צריך להניח שכונתך לא לפתור את בעיית המים בכפר הערבי אלא להעלות נושא זה כדי לגנות. כוונתי לפתור את בעיית המים.

1084. תקציב ההתנחלויות ביהודה ובשומרון

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החקלאות. ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

לפי הנתונים שקראתי בזמני בעתונות השקיעה הממ- שלה במושב די-זהב, שבו כיום 15 משפחות בערך, 90 מיליון לירות ולפי אותם נתונים השקיעה הממשלה ה- נוכחית של ישראל ב-13 הישובים החדשים שהתנחלו ב- מרחבי יהודה ושומרון, לרבות תשתית וכבישים להתי- נחלויות אלה, 89 מיליון לירות בלבד.

אבקשך להשיב לי:

1. האם הנתונים האלה נכונים?

2. האם הסכום הנ"ל של 89 מיליון לירות ב-13 ישובים והכבישים אליהם, הפוזרים במרחק גדול, לעומת 90 מיליון לירות בדי-זהב בלבד אינו מצביע כי יש לה- השקיע סכומי כסף גדולים יותר בהתנחלויות האלה?

3. האם מודע כבוד השר לתנאים הקשים שבהם ג- תונים המתנחלים בהתנחלויות החדשות, ובפרט ביישוב בית-החורו, שבו מתגוררים המתנחלים, וביניהם נשים וילדים, בפחונים.

4. מה בדעת כבוד השר לעשות על-מנת לשפר את מצב 13 ההתנחלויות החדשות הנ"ל?

שר-החקלאות א. שרון:

1. המספרים שניתנו אינם מדויקים בנושא של די- זהב. המספר שנקבת מוגזם בהרבה לעומת המספר המו- פיע כאן.

לשאלה 3: נציב המים יקצה מים על-פי הכללים הקבועים בחוק והאפשרויות ההידרולוגיות בשטח. מכל מקום, הקצאת מים לצרכי שתיית תקדם להקצאה לצרכי חקלאות.

לשאלה 4: כל בקשה לקידוח נבחנת בוועדה היד- רולוגית של נציבות המים על פי הצרכים והאפשרויות ההידרולוגיות כאחד. כאשר תפנה המועצה המקומית אום- אל-פחם בבקשת קידוח, תידון הבקשה לגופה ועל פי הנהלים המקובלים.

היו"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):  
האם אפשר להבין מתשובתך, אדוני השר, שבקיץ הקרוב לא יהיה באום-אל-פחם משבר של צמא, כפי ש- היה בשנה שעברה?

שר-החקלאות א. שרון:

אני השיבתי לשאלה דומה של חברת-הכנסת תופיק טובי בעבר. הסברתי שגם בימים שבהם הוצג בפני א- צעי חקשורת בארץ משבר של העדר מים באום-אל- פחם, באותם הימים גלשה בריכת המים שם והמים נש- פכו, ובאותו יום נסגרו השיברים של הבריכה.

ברצוני להדגיש כאן: גישתי לנושא המים בכפרים הערביים איננה שונה במאומה מגישתי לנושא המים ב- כפרים היהודיים. יש כאן רק בעיה אחת: אנו נתקלים בקשיים, ואינני אומר זאת בנימת קינטור חס-וחלילה. אנו נתקלים בקשיים גדולים מאוד כאשר אנו צריכים לפתור בעיה של העברת צינורות מים, מתן אישור להע- ביר צינורות בתוך חלקות, שיתוף פעולה או אפילו אפ- שרות לעבור בשטח אדמה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):  
אין שם בעיה כזאת.

שר-החקלאות א. שרון:

לא הייתי רוצה שנושא הזה יחרוג ממסגרתו. הוא איננו נושא פוליטי, הוא נושא אנושי. אנחנו נתקלים בבעיה זו. לא רק שם אלא בכפרים הערביים בכלל. למ- של, בכפר עראבה בגליל נתקלנו בבעיה דומה. הקשיים גדולים מאוד בנכונות של התושבים לשתף פעולה ויש גם מגבלות אוביקטיביות כמו חלקות מפוצלות ששייכות להרבה אנשים. עם זאת, מוכרחים להגיע לנכונות הרבה יותר גדולה מצד התושבים המקומיים והרשויות המקו- מיות לשיתוף פעולה כדי שנוכל לפתור את הנושא. קיימתי דיון מיוחד במועצת המים בנושא המים בכפר הערבי ואנחנו רוצים וניגשים לפתור את הנושא. אני פונה עדי פעם ומבקש: כדי שהבעיה תיפתר כפי שצריך לפתור אותה, יש לגסות להרחיק ממנה כל שיקול של איוו שהיא התנגשות פוליטית.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):  
אתה יוצר את ההתנגשות הפוליטית, היא אינה קיי- מת בכלל. כל הבעיות שמנתי קשורות לעניין.

שר-החקלאות א. שרון:

האמן לי, אני מכין ומרגיש את הנושא הזה של צמאון בני אדם וגם צמאון בהמות ואני יודע מה אני אומר. אלא מה קורה לי אתך בנושא זה? אני מדבר אתך בלשון ברורה: תמיד אני פונה ומבקש לסייע לנו

רב שילנסקי (הליכוד):  
מה המספר?

חיים קורפו (הליכוד):  
אבל לא שטח שלקחו מאנשי המערך.

שרי-החקלאות א. שרון:

שרי-החקלאות א. שרון:  
בהחלט לא הייתי עונה בתשובה כזאת אלמלא ביקש ממני חברי-הכנסת אמיר, שהוא גם ידידי, לא רק חבר כנסת, שאתיחס לתוכן המכתב. מסיבה זו מצאתי לנחוץ לקרוא את תכנון.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):  
אדוני השר, עשית טוב.

שרי-החקלאות א. שרון:  
ואכן הוחזרו לשבט כ-13,000 דונאם פלחה וכ-5,000 דונאם מרעה. ולשייך עצמו — כ-1,800 דונאם פלחה וכ-300 דונאם מרעה.

הי"ר ב. הלוי:  
רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת אמיר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

בידעי את הנסיון הפוליטי לנגח גם את העבר ביקשתי באופן מכוון תשובה, אבל השאלה הקונקרטית היתה מדוע לא השבת לו בכתב. ואני מודה לך על התשובה.

שרי-החקלאות א. שרון:  
אני קראתי, אבל מפאת כבודך אני רוצה לומר שב-תשובה למכתב נשלחה אליי הודעה — זה דבר שיגרתי אצלנו — האומרת: מכתבך נתקבל וענייך בבירור. מה היתה תוצאת הבירור? — קראנו את המכתב הזה. גם עלי עבר ועזוע כאשר קראתי את המכתב שבו טוען אותו אדם שבגלל השתייכותו המפלגתית נטלו ממנו את הקרקע, ולכן מיהרנו לתקן את העוול, ומה התשובה הי"ר תר טובה לתקון העוול אם לא להעמיד לרשותו את מה שביקש?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
לכמה זמן חזרה התכירה?

הי"ר ב. הלוי:  
רק מי שהגיש את השאלתה יכול להציג שאלה נוספת.

שרי-החקלאות א. שרון:  
אני מוכן לתת לך את הפרטים.

#### 1131. פיצוי בצורת למשקים בנגב

חברי-הכנסת א. ידליון שאל את שר החקלאות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בהתחשב במכת הבצורת אשר פגעה כבר במאות אלפי דונאמים בנגב, באזורי שובל, להב ואורים, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. מה הוא, להערכת משרד החקלאות, גודל השטח שכבר נפגע על-ידי עצירת הגשמים?
2. מה הם הכללים שלפיהם יוענקו לחקלאים פיצויי בצורות?
3. מה הוא לוח הזמנים להכרזה רשמית על הבצורת ולתשלום פיצויי הבצורת?

שרי-החקלאות א. שרון:  
האזורים שנפגעו בבצורת הם: אזור הנגב ולכיש.

תקציב ההתיישבות ממש שהוקצב למקום הוא כ-16,800,000 לירות. ייתכן שהיו תקציבים נוספים, בוודאי פחותים בהרבה מן המספר שנקבת.

עם זאת גם המספרים המופיעים לגבי ההתנחלויות ביהודה ושומרון אינם נכונים. אלה היו סכומי הכסף ה-ראשונים שהועמדו לצורך זה. בינתיים הועמדו סכומים נוספים, הכלולים בתקציב ההתיישבות, כך שהמספרים והנתונים אינם מדויקים. אם תתעניין אשמח לתת לך את פירוט תקציב ההתיישבות ושם תוכל לראות את כל המספרים.

רב שילנסקי (הליכוד):  
אני מתכוון ליהודה ושומרון.

שרי-החקלאות א. שרון:  
התכוונתי לכך.

2, 3 ו-4: בכל ההתנחלויות האלה, המונות כיום 2,200 נפש, מוקמים מבנים זמניים המאפשרים מגורים. התנאים אמנם קשים מאוד, אך בגלל המוטיבאציה הגבוהה של המתנחלים מבקשים רבים להצטרף להתנחלויות אלה. אני מקווה שמשרדי הממשלה השונים יגבירו את טיפולם בהתנחלויות הללו כמו באחרות.

1085. תשובה על מכתבו של השייך אברהים אבו רקייק

חברי-הכנסת י. ז'. אמיר שאל את שר החקלאות ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

ביום 11 באוקטובר 1977 שלח מר אברהים אבו רקייק, ת.ד. 335, בית-שאן, מכתב מפורט על בעיות הבדואים.

אבקשך לדעת:

1. מדוע עד עצם היום הזה האזרח אברהים אבו רקייק טרם קיבל תשובה?

2. אבקש התייחסות ותשובה כבודו לתוכן המכתב על כל בקשה ו/או תביעה.

שרי-החקלאות א. שרון:

1. המכתב היחיד אשר הגיע למשרדי ועליו חתום השייך אברהים (עדי) אבו רקייק התקבל בתאריך 17 באוקטובר 1977. בתשובה על מכתב זה אישרה לשכתי את קבלת המכתב וציינה כי בסיום הטיפול נודיעו ת"ר צאות.

2. במכתבו מציין הפונה: "בהיותי איש 'חרות' המטטר הקודם 'חלש' ממני אדמותי והשאירני עם כמה מאות דונאמים שהם לא לחיים ולא למוות... אפילו האדמות שעליהן יושב השבט שלי נמסרו לשבטים אחרים. אפילו האדמה שבני שבטי תקעו בה יחדות למא-הלים זה שנים רבות מאוד, וחיים עליה ומנהלים חיי משי-פחה על אדמות אלה, נמסרו לשבטים אחרים. מדוע? כל זה כדי להכריח אותי ולהרוס אותי בצורות שונות, כדי שאשנה דעתי הפוליטית לטובת המערך, וסירבתי כל העת." בסיום מכתבו מבקש הפונה להחזיר לו קר-קע.

לשאלה 1: להלן פעולות מספר שעשה משרד החקלאות:

(א) משרד החקלאות מונע כל יבוא של בשר צאן מחוץ-לארץ.

(ב) משרד החקלאות הודיע על מחיר מועדף לרכישת כמויות כבשים של הבדואים לשחיטה בעטיה של הב-צורת.

(ג) כבר בימים אלו מקים משרדי חוות-הדגמה ממי-שלית למרעה בת 10,000 דונאם לשם המחשת מרעה מבוקר ועדר מתוכנן. אם אמנם יהיה עדר מתוכנן ומבו-קר אפשר יהיה להעלות, חברי-הכנסת ידליון, את מספר ראשי הצאן בנגב לכדי 60,000. גם אז זה יהיה רחוק מאוד מהמספר של רבע-מיליון המצוי בידם כיום.

לשאלה 2: בנוסף על מערכות הפיקוח הקיימות ב-גופים השונים הוקמה "הסניף-הירוקה" המיועדת לאי-תור מידי ולדאגה לפינוי מחיר של מפגעים ועבריינים.

אהרן ידליון (המערך):  
תודה רבה ובהצלחה.

1133. סידע לבדואים בנגב לקיים את עדריהם

חברי-הכנסת מ. עמאר שאל את שר החקלאות בים כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

עקב הבצורת לא נותרו שדות מרעה לעדרי הב-דואים של הנגב, הכוללים כ-10,000 ראש צאן. בעקבות כך הם נאלצו לנדוד לצפון הארץ, בבקשם אחר שדות מרעה.

משרד החקלאות הורה לבדואים להחזיר את עדריהם לנגב עד ל-1 במארס 1978.

כידוע לך הורגלו שבטי הבדואים מימים ימימה לנדוד עם עדריהם אל מקומות מרעה, ובשנות בצורת היו תמיד עולים צפונה אל שטחים פתוחים לרעות צאנם. נוהג זה מאפשר להם לקיים את עדריהם, שהם מקור קיומם ופר-נסתם היחיד.

ברור שיש צורך לכוון את העדרים למקומות מרעה בצפון הארץ באופן שלא יגרמו נזקים לשטחים מעובדים ולשטחים מיוערים חדשים.

ברצוני לשאול:

1. האם הינך מודע לבעיה זו של חוסר מקומות מרעה בדרום הארץ מחמת הבצורת?
2. האם לא מן הנכון לאפשר לעדרים אלה לשהות בצפון הארץ לתקופה נוספת ולמנוע סכנת כליה המרחפת עליהם?
3. האם האחריות למנוע כליית העדרים מוטלת על משרדך?
4. האם יש פתרונות אחרים לשמירת הצאן ולמניעת כלייתו?

שר החקלאות א. שרון:

1. התשובה חיובית.
2. גינתה אפשרות להשיגה נוספת.
3. כן, משרד החקלאות פועל להבטחת קיום לאותו מספר ראשי-מקנה ששטחי המרעה בנגב יכולים לשאת.

ועדת הבצורת העליונה בסיועה בתאריך 14 במארס 1978 העריכה ששטח של 250,000 דונאם נפגע באופן מוח-לט, שטח של 70,000 דונאם באזור הנגב נפגע חלקית ושטח של 70,000 דונאם באזור לכיש נפגע חלקית.

בשנה שעברה — ואיני אומר זאת מתוך כוונה לפ-גוע בממשלה הקודמת, אבל זה היה עוד בימי הממשלה הקודמת — נקבע שתשלום פיצויי הבצורת יינתן לא לפי היבול שישנו בכל חלקה וחלקה שנפגעה אלא לפי הממו-צע הכללי שזרע אותו משק.

הדבר הזה נראה לי כדבר שיש בו גם מן העוול וגם נזק רב מבחינה לאומית — ואיני רוצה להרחיב את הדיבור בשאלה מדוע — בעיקר כתוצאה מכך ש-הצטברו בנגב שטחים בלתי-מעובדים. ובנושא זה קיימנו שיחות עם האוצר והגשנו עכשיו הצעה לתיקון החוק ולשינוי התקנות בנושא זה, ואנו מקווים שזה יושג. מגמתנו — ואני אומר: מגמתנו, כי איני יודע עדיין כיצד זה יסתים — היא שתיוקן התקנות יעסוק כבר בשנה שעברה ועד השנה הנוכחית.

ח"צ ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת ידליון.

אהרן ידליון (המערך):

אני מודה לשר על התשובה וגם על דברי ההסבר שחרגו ממנה.

נכון שתמיד רצה האוצר לשנות את הכללים. האם שר החקלאות מאמין שגם הפעם יצליח להתגבר על כך?

שר החקלאות א. שרון:

לצערי, שר החקלאות שקדם לי, ושאני מתייחס אליו בהחלט בהערכה רבה, לא הצליח לעשות זאת בשנה ש-עברה. אני מקווה שאצליח לעשות זאת בשנה הנוכחית.

1132. פלישות עררי הבדואים בנגב לשטחי הגידולים החקלאיים

חברי-הכנסת א. ידליון שאל את שר החקלאות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

הבצורת בנגב פוגעת גם בחקלאים וגם בבדואים של הנגב שאין ברשותם שטחי מרעה טבעי מספיקים. בהעדר התאמה בין גודל העדר לבין שטחי המרעה קיימת סכנה של פלישת העדרים לשטחי הגידולים החקלאיים.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. כיצד נערך משרד החקלאות להבטיח שהבדואים יקפידו על מיכסת בעלי-החיים שהוטלה עליהם?
2. מה בדעת משרד החקלאות לעשות כדי לסייע לחקלאים במניעת נזק מגידולים חקלאיים על-ידי מרעה לא-חוקי?

שר החקלאות א. שרון:

מאחר שבשנים עברו לא עסקו בתיכנון משק הב-דואים גדל העדר הבדואי על חשבון אדמות לא-להם, צפונית לנגב, לכ-250,000 ראש, כאשר כושר נשיאת השטחים שברשות הבדואים בנגב הוא ל-30,000 ראש בל-בד. ואכן לחששו של השואל מפלישות עלי להשיב שהפלישות בפועל רבות מאוד, ונזקים כבדים נגרמים ב-עטיין.



3. מה הוא מספר העבריינים הצעירים בתל-אביב—  
יפו ?

4. האם קיים שיתוף פעולה בין המשטרה לבין מערכת החינוך בכל הנוגע למלחמה בסמים, ומה הם דרכי שיתוף הפעולה ?

שר-הפנים י. בורג :

במשטרה אין משתמשים במושג "תיק פעיל" ולא מוכרת המשמעות הניתנת למושג זה במחקר הנזכר בשאלתה. בנסיבות אלה לא אוכל להשיב על שאלה זו.

מספר הקטינים המוכרים בתחום מחוז תל-אביב כעבריינים פעילים הוא 5,660.

הח"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת ידליון.

אהרן ידליון (המערך) :

האם בכל-זאת מוכן שר הפנים להתעניין, או לפחות מאנשיו להתעניין, בדין-החשבון זה ולברר מה המשמעות של המושג "תיק פעיל", כדי שדע באמת מה מצב הדברים לאשרו ?

שר-הפנים י. בורג :

אני תמיד מעוניין להרחיב את השכלתי.

882. אכיפת חוק הנקיון

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

אודה לשר אם יודיע בכנסת מה מספר התביעות המשפטיות שהמשטרה הגישה נגד מזהמים ברשות הרבים על-פי החוקים בחוק הנקיון, המעלה את הקנסות על עבריינים ל-1,000 לירות וכן ל-5,000 לירות.

שר-הפנים י. בורג :

בשנת 1977 נפתחו על-ידי המשטרה 17 תיקים כעבירות לפי חוק הנקיון, תשל"ו—1976. כן נרשמו במסגרת המיבצע שנערך בחודשים ספטמבר—נובמבר 1977 60 אזהרות נגד מפירי החוק.

אוסף כי בימים אלו מתארגן, על-ידי השירות ל-שמירת איכות הסביבה, מבצע שמטרתו להגביר את פעולות האכיפה, החינוך וההסברה בחוק שמירת הנקיון.

הח"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד) :

כבוד השר, אחת המסקנות של ועדת-שמרון היא שאיננו אוכפים את חוקינו על הציבור למען האינטרס הציבורי. אני רוצה להביא דוגמה קלאסית : לפני שנה חוקק חוק הנקיון המעלה את הקנס מ-1,000 לירות ל-5,000 לירות. מכלל העבירות מצאה המשטרה רק 60 מקרים. השאלה המתבקשת היא באיזו מידה מתייחסת המשטרה ברצינות לאכיפת חוקי הכנסת.

שר-הפנים י. בורג :

החלק השני של התשובה שאני קראתי כאן כולל גם תשובה על מה שאתה שאלת.

4. כן. בהמשך לתשובתי על שאלה 3 : משרד החקלאות מסבסד מספוא ודואג לשיבות המרעה בשטחי המרעה בנגב.

אולי הייתי רוצה להוסיף דבר-מה לחבר-הכנסת ע-מאר. הוא איננו כאן, אבל השאלה מעניינת ואולי כדאי לומר מלה אחת בנדון. משרד החקלאות העמיד לרשות הבדואים בנגב מספוא במחיר זול ב-30% ממחירו בשוק. הדבר הזה לא ניתן לשום אדם פרט לבדואים בנגב.

הייתי רוצה לציין שלצערי חלק לא קטן מהמספוא הזה נמכר בצפון הארץ במחיר מלא, אף שהוא נקבה במחיר זול בשליש.

541. הטיבות כמתן תעודות נמר בנייה לקבלנים ברחובות

חבר-הכנסת ע. אמוראי שאל את שר הפנים ביום כ' בטבת תשל"ח (12 בדצמבר 1977) :

בתשובה מ-8 בנובמבר 1977 על שאלתה שלי, מס' 144, בעניין אי-סדרים בעיריית רחובות בכל הנוגע למ' געי קבלנים עם מוסדות העיריה נעניתי בתשובות שאין להן נגיעה ישירה לגוף שאלותי.

לאישור תכנית-המיתאר החדשה לעיר אין כל קשר למתן תעודות גמר בנייה, שהרי לא מדובר בתכניות בנייה בעתיד אלא בתעודות הנוגעות לבניינים שבנייתם נסתיימה זה כבר ואשר לא מדובר לגביהם בחריגות בנייה.

אי לכך הנני מתכבד לחזור ולשאול את כבוד השר :

1. האם המצב המתואר בתזכיר שהגיש אירגון הקבלנים והבונים לראש עיריית רחובות ב-22 במאי 1977 מוכר למשרדך ?

2. האם ידוע למשרדך כי העיריה מעכבת מתן תעודות גמר בנייה לקבלנים שהגישו תכנית גמר מאושרות על-ידי כל הגורמים הנוגעים בדבר ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—2. נא ראה תשובתי על שאלתה מס' 144, שנענתה על-ידי ביום 8 בנובמבר 1977 והיא עונה גם על שאלתה זו.

603. מספר העבריינים הצעירים בתל-אביב—יפו

חבר-הכנסת א. ידליון שאל את שר הפנים ביום י' בטבת תשל"ח (20 בדצמבר 1977) :

בדו"ח של ועדה בראשותו של הפרופסור דוד חן מאוניברסיטת תל-אביב נאמר כי 25,000 תיקים פעילים של בני-נוער קיימים במטה המשטרה בעיר תל-אביב—יפו וכי 3.5% מתלמידי בתי-הספר בעיר הם צרכני סמים מסוכנים.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. האם אינפורמציה זו היא מהימנה ובדוקה ?

2. האם מספר התיקים הפעילים מלמד על מספר העבריינים הצעירים ?

5. האם יש פיקוח מטעם משרד הפנים על ההוצאות הכרוכות במימון משלחות אלו?

תשובת שר-הפנים י. בורג :  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשנת הכספים 1977 יצאו מעיריית תל-אביב שתי משלחות לערים תאומות.

2. המשלחת האחת יצאה לטולוז שבצרפת ולבון שבגרמניה לביקורי גומלין, וכן לגרנוינגן שבהולנד, שבה קיימת אגודת ידידות עם תל-אביב.

המשלחת השנייה יצאה לפליאדלפיה בארצות-הברית ומשם המשיכו לריו-דה-יאנירו, שעמה עמדה לכרות תל-אביב ברית תאומות, כפי שהוסכם עם ראש העיריה.

3. הרכב המשלחות : הראשונה — ראש העיריה ורעייתו, דובר העיריה ומנהל מחלקת האירועים ; השנייה — ראש העיריה ורעייתו ומזכיר העיריה.

4. לפי נתוני העיריה היו ההוצאות : למשלחת א' — 39,000 לירות, וכשליש מהן כוסה על-ידי מרכז השל-טון המקומי ; למשלחת ב' — ההוצאות הטיסה היו על חשבון עיריית ריו, ויתר ההוצאות כוסו על-ידי מרכז השל-טון המקומי.

5. ההוצאות הן במסגרת התקציב, המבוקרת על-ידי משרד הפנים ומבקר המדינה.

893. אכיפת התקנות למניעת מפגעים

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

אודה לשר אם ישיב בכנסת אם מיישמים את חוק מניעת מפגעים לגבי פליטת עשן מאוטובוסים, ואם כן — כמה מקרי תביעות על עבירות נרשמו ב-1977 על-ידי המשטרה?

שר-הפנים י. בורג :

המשטרה פועלת לאכיפת התקנות למניעת מפגעים, תשכ"ג-1963 ; האכיפה היא בעייתית במיוחד לגבי אוטובוסים, בין היתר מהסיבה שעל-פי התקנות הנ"ל פליטת העשן אינה נחשבת לעבירה אם מי שגרם לפליטתה מוכיח, באמצעות תעודה של בוחן מורשה, כי בכדיקה שנערכה תוך 48 שעות לאחר מכן היתה הוזהמה הנפלטת פחות משישים יחידות למבחן הרטרדינג. לנהג ניתנת איפוא ארכה של 48 שעות להמצאת תעודה כאמור ; ב"היות מוסכי חברות התחבורה הציבורית מוסכים מורשים הם המוציאים את התעודות הנדרשות על-פי התקנות מ-שנרשמים דו"חות מסוג זה נגד אוטובוסים שלהם. בשנת 1977 נרשמו 1,088 דו"חות לכלי-רכב על זיהום אוויר, מהם 74 לאוטובוסים.

911. אי-היענות המשטרה לבקשת סיוע לאזרח

שמכנתיתו ננכח

חבר-הכנסת א. נ. בדיאן שאל את שר הפנים ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978) :

ביום ג', 24 בינואר 1978, בשעה 00:14 בערך נחטפה מכונית "פונטיאק" חומה הנושאת את המספר 340553 ב-נוכחות בעלה, מר חיים חדר, תגר ברחוב שאול המלך 7, תל-אביב. המקרה קרה בתחנת הדלק "פז" ליד הסניגראמה. בעל המכונית רדף אחרי מכוניתו השדודה, אשר עשתה

681. פגיעה בחגורת הירק שמסביב לירושלים

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978) :

ב"מעריב" מיום 2 בדצמבר 1977 הופיע מאמר בדבר פגיעה בחגורת הירק מסביב העיר על-ידי חריגה מגבולות השטח הבנוי כפי שאושרו בתכניות-המיתאר של ירושלים.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. האם נכונים פרטי הידיעה ?

2. אם כן — מה בדעת השר לעשות בנדון ?

שר-הפנים י. בורג :

עמדת משרד הפנים שוללת מכול וכול התפשטות תחום הבינוי לשטח הירוק שמסביב לעיר. התכנית הנדונה נוגדת את עקרונות התיכנון שעליהם מושתתת תכנית-המיתאר המקומית של ירושלים ומדיניות התיכנון של משרד ה-פנים.

בעקבות ברור בוועדה המקומית לתיכנון ובנייה הוברר לנו שהתכנית הנדונה הוגשה לצורך הפקדה בוועדה המקומית, אשר דנה בה והחליטה להחזירה לדיון נוסף בוועדת-המשנה לתיכנון ובנייה.

הוועדה המחוזית ערה לנושא ותעקוב מקרוב את הוועדה המקומית לשמירת החוק והתכניות.

היר"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד) :

האם אפשר להודות לשר הפנים על עמידתו הנמרצת של משרדו בעניין הגנת ירושלים ?

שר-הפנים י. בורג :

הייתי מוכן לקבל את האשראי על המקרים שם אני לא רואי לשבת הוזה.

877. המשלחות שיצאו לחוץ-לארץ מפגעים

עיריית תל-אביב

חבר-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאל את שר הפנים ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

בעתונות פורסם שראש עיריית תל-אביב מר ש. להט ומזכיר העיר יוצאים לבראזיל לחתום על הסכם ערים תאומות עם ריו-דה-יאנירו.

נוכח הגרעון המצטבר של מאות מיליוני לירות של הרשויות המוניציפאליות וריבוי יציאת משלחות מטעם הרשויות המוניציפאליות לביקורים בערים תאומות, בר-ציני לשאול את כבוד השר :

1. כמה משלחות יצאו בשנת 1977 מטעם עיריית תל-אביב על חשבון תקציב העיר ?

2. לאילו מדינות ולאילו מטרות יצאו משלחות אלו ?

3. מה היה הרכב המשלחות ?

4. בכמה הסתכמו הוצאות העיריה במימון משלחות אלו ?

בשנים האחרונות שמעתי פעמים מספר על גניבות ספרי-תורה. בעתון "הארץ" מיום 29 בינואר 1978 יש ידיעה שנגנבו בשנה האחרונה 72 ספרי-תורה מבתי-כנסת בארץ, בשווי כולל של מיליוני לירות, וכי "הוועד להגנת קדשי ישראל" פנה למשרד חקירות פרטי, שמצא כי ספרי-תורה נמכרים בחו"ל.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. על גניבת כמה ספרי-תורה במשך השנה האחרונה ידוע למשטרה?
2. כמה מספרי-התורה הגנובים נמצאו על-ידי המשטרה?
3. מה ידוע למשטרה על הברחת ספרי-תורה גנובים לחו"ל?

4. מחיר ספרי-תורה הוא כיום בין 30,000 ל-40,000 לירות. לפי עתון "הארץ" הוברחו ספרי-תורה במחיר שבין 60,000 ל-70,000 לירות הספר, היינו: בין הספרים שנגנבו יש ספרי-תורה בעלי ערך מיוחד, בעלי איכות מסוימת. איך ייתכן שספרים מסוג זה לא יתגלו במאמץ סביר של המשטרה?

שר-הפנים י. בורג:

1. בשנת 1977 דווח למשטרה על גניבת 43 ספרי-תורה.
2. באותה שנה נמצאו על-ידי המשטרה 6 ספרי-תורה גנובים.
3. אין בידי המשטרה מידע על הברחת ספרי-תורה גנובים לחוץ-לארץ.

4. המשטרה פועלת לאיתור ספרי-התורה ולמעצר העבריינים על-פי ההנחיות הקיימות לחקירת גניבות של רכוש שערכו רב. במסגרת מאמץ שעושה המשטרה למניעת עבירות נגד הרכוש ננקטות פעולות גם למניעת גניבת ספרי-תורה.

פניתי לאיגוד בתי-הכנסת בבקשה להחמיר את שמירה על ספרי-תורה, וכן ניתנו הוראות לשלטונות המס לבדוק ולרשום כל ספרי-תורה שיוצא מן הארץ.

1055. ננע חטיפת ארנקים

חברת-הכנסת ש. דורון שאלה את שר הפנים ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

לאחרונה יש גל גואה של חטיפות ארנקים. לא עובר יום שאין תושבים שלווים נתקפים על-ידי בריגנים ונשדדים, לעתים לאור היום ובמקרים רבים תוך שימוש ב"אלימות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. כמה מקרי חטיפות ארנקים נרשמו במשטרה בחודשים האחרונים?
2. בכמה נאמד הנזק?
3. כיצד נערכת המשטרה לביעור ננע זה?

שר-הפנים י. בורג:

1. בחודשים נובמבר עד ינואר דווח למשטרה על 137 מקרי חטיפת ארנקים.

דרכה לאיטה בגלל התנועה הסואנת ופנתה לכיוון ה"קריה".

ברדיפתו פגש ג'יפ משטרה המאויש על-ידי שלושה אנשי משטרה בלבוש אזרחי וביקש את עזרתם. לדבריו הם סירבו להושיט עזרה, בטענה שהג'יפ אינו מתאים למשימה כזו ואינו מצויד באביזרים הנחוצים. יעצו לו להתקשר טלפונית עם המשטרה. כשטילפן למספר טלפון 100 וביקש עזרה מיידית כדי לתפוס את המכונית בדרכה לכיוון הקריה נתקל, לדבריו, בשאלות כגון: "באיזה צד של הכביש עמדה המכונית לפני שנחטפה?" ההסבר שקיבל: אם עמדה בצד אחד, עליו להודיע למשטרת תל-אביב, ברחוב הרכבת, ואילו אם עמדה בצד שממול משטרת רמת-גן היא הכתובה המתאמת.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם הג'יפ המשטרתי היה צריך להושיט עזרה לאורח בנסיבות המקרה, או לא?
2. האם, בנסיבות המקרה, ההפניה שקיבל בטלפון היתה הסיוע הנכון, או שצריך היה לפעול מיידית?
3. מדוע משטרת ישראל לא מקבלת תלונות מסוג זה בכל אחד ממוקדיה ומאלצת אורח להתמצא בחלוקה גיאוגרפית פנימית, במיוחד במקרים דחופים כגון אלה?

הי"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת בדיאן איננו נוכח באולם. אפשר להעביר את התשובה לפרוטוקול.

דניאל רוזוילי (המערך):

אפשר לבקש שהשר יקרא את התשובה?

הי"ר ב. הלוי:

עקרונות רק השואל רשאי לבקש.

שר-הפנים י. בורג:

בגלל תוכן השאלה אני מוכן לקרוא את התשובה על השאלה של חברת-הכנסת בדיאן. אני קורא את התשובה, כי יש בה עניין ציבורי.

לשאלה 1: הג'יפ המשטרתי היה צריך להגיש עזרה לאורח. וחבל שלא עשה זאת. בירור עם המתלונן העלה כי לא רשם את מספר הג'יפ ואינו יכול לתאר את אנשי המשטרה שנסעו בו, ולא ניתן כיום לברר מי היו נוסעי הג'יפ ולקבל את הסברים.

לשאלה 2: מוקד המשטרה במחוז תל-אביב נותן מיוע מידי במקרים שבהם יכול סיוע כזה להיות אפקטיבי. במקרים אחרים, כאשר חלף כבר זמן-מה מאז ה"אירוע, מופנה המתלונן ליחידת המשטרה הנוגעת בדבר. במקרה זה ניסה המתלונן לרדוף בעצמו אחרי גונב הרכב ללא הצלחה, ועל-כן שליחת נידת למקום לא היתה מועילה, וכיוון שהמקום הוא נקודת מפגש בין שלושה מרחבי משטרה נועדה השאלה לוודא לאיזו יחידת משטרה יש להפנותו.

לשאלה 3: תלונות מסוג זה אכן מתקבלות בכל יחידת המשטרה, אולם כאמור לעיל יש לעתים צורך לברר באיזה מקום אירע המקרה כדי להחליט מי מופקד לטפל בו.

912. גניבת ספרי-תורה

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הפנים ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

1058. ידיעה ברבר עירעור שליפתה של המדינה על קרקעות בדרום

חברי-הכנסת ז. עטשי שאל את שר הפנים ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

בעתון "הארץ" מיום 15 בפברואר 1978 התפרסמה ידיעה שגורמים בארצות ערב מעבירים, כאילו, כספים לבדואים בדרום הארץ מתוך כוונה להשתלט על קרקעות המדינה.

אבקשך להשיב לי:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן — לאילו אנשים מועברים הכספים, ומדוע לא מעמידים אותם לדין?

3. באיזה אופן — סבור מר יצחק ורדימור — חל לאחרונה עירעור בשליטתה של המדינה על הקרקעות בדרום?

4. האם כבוד השר לא חושב שעצם הפירסום הנ"ל מהווה פגיעה בריבונות המדינה?

5. מדוע לא מקצים לבדואים אדמות לבנייה חוץ-קית?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הידיעה אינה מדויקת, אך ידוע כי קיימים נסיונות מאורגנים על-ידי תושבים בדואים מסוימים להשתלט על קרקעות, השייכים מבחינה חוקית למדינה, על-ידי בנייה בלתי-חוקית בקנה-מידה רחב והגדלה ניכרת של עדרי הצאן והעזים מעבר ליכולת הקליטה של שטחי המרעה בנגב ואפילו במדינה כולה.

קיימות אפשרויות נרחבות לבדואים בנגב לרכוש קרקעות לבנייה חוקית במחיר סמלי, במקומות שבהם הם יכולים ליהנות משירותים מפותחים, כגון חשמל, מים, כבישים, בתי-ספר, גני-ילדים, מרפאות וכדומה, וממשכנתאות בסכומים גדולים. מאות משפחות בדואיות כבר השתמשו בזכותן זו ועוד מאות הולכות בעקבותיהן מבלי להפוך את זכותן האזרחית הטבעית לדיור בתנאים נוחים לאמצעי להשתלטות על אדמות המדינה.

1059. האיסור החל על שוטרים לפנות בענייני שירותים לגורמים שמחוץ למשטרה

חברי-הכנסת י. יצחקי שאל את שר הפנים ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם נכונה הידיעה שעל שוטרים בישראל נאסר רה הגשת תלונה לגורמים שמחוץ למשטרה, כגון פנייה לחברי הכנסת?

2. אם כן — מדוע?

3. האם אין השר מוצא אפשרות להרשות לשוטרים לפנות ישירות לחברי הכנסת?

שר-הפנים י. בורג:

1-2. תקנות המשטרה, תשט"ו—1955, אוסרות על אנשי משטרה פנייה אל רשות שאינה משטרתית, בכל עניין הנוגע לשירותם במשטרה, שלא ברשות קצין מוס-מך.

2. אין בידי המשטרה נתונים מרוכזים על סך-כל הנזק במקרים אלה.

3. היערכות המשטרה ללחימה בנגע זה מתבטאת בפעולות-מנע יוזמות באזורים שבהם קרו מספר רב של מקרים, מאמץ מודיעיני וחקירת כל מקרה חטיפה לגופו.

1056. הממצאים על הקשרים שבין איש-ציבור וראשי הפשע המאורגן

חברי-הכנסת ר. מילוא שאל את שר הפנים ביום ט"ז ב' אדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

ממצאי הדו"ח של ועדת-שמרון על קשרים בין אנשי-ציבור לבין ראשי הפשע המאורגן מחייבים צעדים מיידיים להקעתם של אישים אלה.

חשיפת שמותיהם לציבור תסייע לביעור הנגע המ-ערער את אשיות החברה בישראל.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

א. מי הם איש-הציבור המקיימים קשרים עם אנשי הפשע המאורגן?

ב. האם בין הנ"ל נמצאים שרים בעבר או בהווה, חברי הכנסת, ראשי עיריות וסגניהם?

ג. אם התשובה חיובית, מה מתכוון השר לעשות לחיסול הנגע?

שר-הפנים י. בורג:

א-ב. ועדת-שמרון עסקה בתופעות הפשיעה וה-עבריינות ולא בפושעים ועבריינים. מאחר שהיתה ועדת בירור, ולא ועדת חקירה, בדקה נושאים אישיים רק ל-צורך הסקת מסקנות לגבי התופעות ולא לגבי אנשים.

אמנם יש בידי המשטרה מידע מסוים, אך הוא חסוי מטעמים מובנים, אי לזאת אין בידי רשימת איש-הציבור המקיימים קשרים עם אנשי הפשע המאורגן.

ג. המשטרה נערכת למלחמה בפשע על כל תופ-עותיו וספחיו.

חירי"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת מילוא.

רנני מילוא (הליכוד):

קביעת ועדת-שמרון לגבי הקשרים בין אנשי ציבור ואנשי הפשע המאורגן היא חד-משמעית. האם כבוד ה-שר אינו רואה טעם לפגם בכך שמוכנים קביעה כללית כזאת מבלי לציין את השמות ומכתמים, למעשה, את כל אנשי הציבור?

שר-הפנים י. בורג:

אני חושב שהתשובה היא הדיקו ההיפך מו השאלה. (א) אמרתי: באופן חוקי הוועדה היתה ועדת בירור, לא ועדת חקירה, והיא עסקה בתופעה ולא במופיעים או בלתי-מופיעים. הוועדה מגיעה למעמק בנושא: (ב) פיר-סום שמות בלי שהיתה עריכת משפט בתור שכזה — כעניינה היה ריח מיותר עוול משווע. אני שמח שהוועדה לא עשתה עוול כזה: (ג) הקביעה בדו"ח ועדת-שמרון היא רחלה. דבר אחד ברור: להבא, אם יש חשש ש-אדם אינו כפי שהוא צריך להיות, גם איש-ציבור, וב-ייחוד איש-ציבור, ייזהרו מכל מגע ומשא אתו.

2. האם יורה לרשויות המקומיות לגייס אמנים לאי-רועים ותגיות רק באמצעות מרכז ההסברה כדי למנוע תשלום מחירים מופרזים?

שר-הפנים י. בורג :

1. משרד הפנים הורה לרשויות המקומיות לתקצב בתקציב השנתי סכום בגודל של 0.16% מתקציבן ה-כללי למטרה זו.

אין אפשרות להתערב בהוצאות הישירות המתקצבות.

2. רוב האירועים מתבצעים ממילא על-ידי מרכז ההסברה.

1168. הסיבות וההוצאות של אי-תשלום חובות על-ידי הרשויות המקומיות

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר הפנים ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978) :

חברת "מקורות" ניתקה זרימת המים למטולה בגלל חוב של משרדי הממשלה. יש דוגמאות של הטלת עני-חולים מצד האגף למס הכנסה על רשויות מקומיות בשל אי-תשלום חובות. אף שמשרדי הממשלה לא העבירו במועד את הכספים המגיעים לרשויות המקומיות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

מה בדעת שר הפנים לעשות כדי למנוע הישנות מק-רים כגון הנ"ל?

שר-הפנים י. בורג :

אנו עומדים במגע מתמיד עם שר האוצר בדבר זירוז קבלת האישורים התקציביים הדרושים למשרדי המ-שלה להוצאות הכספים המובטחים לרשויות המקומיות ו-בדבר זירוז העברת הכספים כדי שהדברים יגיעו בזמן.

הי"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד) :

האם מוכן השר להורות למשרדי הממשלה ולתאגידים ממשלתיים שלא לנקוט סאנקציות נגד רשויות מקומיות שמשרדי ממשלה שונים עדיין חבים להן כספים?

מרכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי) :

אני מצטרף לשאלה הזאת.

שר-הפנים י. בורג :

אתה מצטרף על-ידי הצעה לסדר-היום.

אין אני מוסמך לומר למשרד ממשלתי, אבל אני חושב שכל רשות מקומית עומדת בקשר מתמיד עם המ-ש-רדים השונים. דבר אחד אני יכול לומר — שאני ער לעניין. אני חושב זאת לדבר פאראדוקסאלי שרשות מ-קומית צריכה לשלם קנס מיוחד וריבית נוספת על אי-נערכות הרשויות המקומיות והן חותמות על חוזים עם אמנים ואמרגנים למיניהם.

על רקע זה יש תחרות בין הרשויות המקומיות, ה-מתחייבות על סכומים מופרזים.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האם יש בדעת השר להתערב כדי למנוע מה-רשויות המקומיות לשלם סכומים מופרזים לאמנים?

במקודת-הקבע של המשטרה מפורטת הדרך שבה י-כ-ר לים אנשי משטרה להתלונן בעניינים הנוגעים לשירותם. על-פי הוראות אלה ניתן לערער בפני על החלטות שניתנו בדרג המשטרה.

איש משטרה רשאי לפנות לכל גורם בכל עניין ש-אינו קשור במשטרה.

3. לא. כיוון שאני סבור שסדרי מינהל תקין מחיי-בים שעניינים פנימיים של המשטרה יידונו במסגרות ה-קבועות לכך ולא יודלפו אל מחוצה לה.

1165. התעלמות מהגבלות הצנזורה בהכנסת מבקרים לברי-קולנוע

חבר-הכנסת א. ידלון שאל את שר הפנים ביום כ"ג בא-דר א' תשל"ח (2 במארס 1978) :

למרות קביעת הצנזורה שסרטים מסוימים נועדו ל-הקרנה לבני 16 ויותר בלבד אפשר למצוא בברי-הקולנוע במקרים אלה עשרות רבות של ילדים בגילים צעירים יותר.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. מי מופקד להקפיד על כך שהגבלות הצנזורה ת-כובדנה?

2. אם האחריות מוטלת על בעלי בתי-הקולנוע — האם אפשר להטיל עליהם אחריות זו כאשר משבר כספי פוקד את הענף?

שר-הפנים י. בורג :

1. בעלי בתי-הקולנוע.

2. אין קשר בין בעיות כספיות של בעלי בתי-הקול-נוע לבין מילוי התנאים האמורים. ההגבלות על סרטי-הקולנוע הם על רקע נושאי אלימות, סאדיסם או מין, ולא כדי לפגוע בהכנסות הקולנוע.

הי"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת ידלון.

אהרן ידלון (המערך) :

מי אחראי לכך שבעלי בתי-הקולנוע יקפידו על הת-קנות, והאם יש סאנקציות?

שר-הפנים י. בורג :

זו שאלה שמן הראוי לבדוק אותה. אני מוכן לבדוק אותה.

1167. ריסון ההוצאות על אירועי שנת ה-30

למדינה ברשויות המקומיות

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר הפנים ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978) :

כעת, לקראת תגיות העצמאות ואירועי שנת ה-30, נערכות הרשויות המקומיות והן חותמות על חוזים עם אמנים ואמרגנים למיניהם.

על רקע זה יש תחרות בין הרשויות המקומיות, ה-מתחייבות על סכומים מופרזים.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האם יש בדעת השר להתערב כדי למנוע מה-רשויות המקומיות לשלם סכומים מופרזים לאמנים?

מרכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי) :

בהחלטת ממשלה אפשר לעשות זאת.

שר-הפנים י. בורג :

אתה נותן לי מקדמה על חשבון ההצעה לסדר-היום.

משרד הבינוי והשיכון, משרד החינוך והתרבות, משרד העבודה והרווחה ומשרד הבריאות.

בראש הצוות עומד נציג מיוחד מטעמי, אשר יתגורר דרך-קבע בירוחם ויעסוק בריכוז עבודת הצוות בין-משרדי ובתיאום פעולתו עם הרשויות המקומיות. למשרה זו מונה מר יאיר כהן, מנהל תעשייתי מהרצליה-פיתוח, אשר התנדב למלא את התפקיד ולצורך זה יעתיק את מקום מגוריו מהרצליה-פיתוח לירוחם.

2. בעקבות טיפולו של משרד הבריאות נקלטו בירוחם 2 רופאים אשר מתגוררים במקום וישורתו את תושבי המקום. במסגרת עבודת הצוות הבין-משרדי יושם דגש בפיתוח שירותי הבריאות בירוחם.

3-6. התעסוקה, החינוך והרחבת הפעולה הקהילתית הם חלק מהנושאים שבהם יטפל הצוות הבין-משרדי במגמה ליצור תשתית חברתית שתאפשר קליטת עולים חדשים ותושבים ממרכז הארץ בירוחם ותמנע עזיבתם של תושבים מקומיים.

משרד התקשורת פתח בשבועות אלה מירכזת טל-פונים חדשה בירוחם אשר תכפיל את מספר מנויי הטלפון בירוחם.

#### 1152. חלוקת תחומי הטיפול בקרי הפיתוח

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את סגן ראש הממשלה ביום כ"ג באדר תשל"ח (2 במארס 1978):

ועדת השרים לרווחה חברתית, אשר סגן ראש הממשלה עומד בראשה, מטפלת גם בענייני ערי-הפיתוח. ל-דוגמה: ההחלטה להעניק טיפול אינטנסיבי לירוחם.

במקביל פועלת ועדת שרים לערי-פיתוח אשר בראשה עומד מר יגאל הורביץ.

ברצוני לשאול:

כיצד מתבצעת חלוקת התפקידים ותחומי הטיפול בין ועדת השרים לערי-פיתוח לבין ועדת השרים לענייני ריוח? מה בכל הנוגע לערי-הפיתוח?

סגן ראש הממשלה י. ידן:

(1) ועדת השרים לענייני חברה ורווחה מטפלת ב-ענייני חברה ורווחה בכל אזורי הארץ, ובכלל זה גם ב-עירות-הפיתוח.

(2) כדי למנוע כפילות בפעולות שתי הוועדות, היינו ועדת השרים לענייני פיתוח וועדה זו, וכדי להגביר את התיאום ביניהן אני חבר בוועדת השרים לענייני ערי-פיתוח בראשותו של השר י. הורביץ, ולפי בקשתי צורף סגן השר פרץ לוועדת השרים לענייני חברה ורווחה.

(3) בקשר לפעולה בירוחם, ראה תשובתי לחברת-הכנסת אלמולינו.

הי"ר ב. הלוי:

רשית לשאלה נוספת לחברת-הכנסת קצב.

משח קצב (הליכוד):

בכל-אופן מדוע לא יחלקו את תחומי הטיפול ותסמכויות בין שתי הוועדות?

סגן ראש הממשלה י. ידן:

טוב ששאלת. אם תסתכל על הבעיה הזאת של חברה ורווחה, אנחנו יודעים שלצערנו חלק ניכר מאוד מבעיות

#### 719. ברכת הממשלה לראש הממשלה

חברת-הכנסת מ. שחל שאל את סגן ראש הממשלה ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978):

בעקבות הברכה ששלחה הממשלה לראש-הממשלה מר מנחם בגין, על הצעותיו המדיניות להסדר לפני נשיא ארצות-הברית, אודה לסגן ראש הממשלה אם ישיב לי:

1. האם ידעה הממשלה על הצעות ראש הממשלה לפני צאתו לארצות-הברית?

2. אם כן — מתה התקיים הדיון ומי השתתף בו?

3. כמה זמן נמשך הדיון?

4. אם לא — האם ידעו חברי הממשלה את פרטי ההצעות של ראש הממשלה בעת שקיבלו את ההחלטה לברך אותו?

תשובת סגן ראש הממשלה י. ידן:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ועדת השרים לענייני בטחון אישרה בלי התנגדות את תכנית השלום שהציע ראש הממשלה, ועל סמך אישור זה הציג ראש הממשלה את התכנית לפני נשיא ארצות-הברית.

2. הדיון בעניין זה נמשך שש שעות.

3. הממשלה שיגרה ברכה לראש הממשלה להצלחת ביקורו בארצות-הברית.

#### 795. הפעולות שנעשו למען ירוחם

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את סגן ראש הממשלה ביום ט' שבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

בעתונות דווח שביום 17 בנובמבר 1977 ערך סגן ראש הממשלה ביקור בעיירה ירוחם, ובו השתתפו גם שר העבודה והרווחה, מנהל משרד החינוך, המשנה למנהל הכללי של משרד הבינוי והממונה על מחוז הדרום. לפי הפירוט בבעתונות הכריז סגן ראש הממשלה שיוקם צוות מיוחד מנציגי המשרדים שיטפל בבעיות תושבי העיירה.

נוכת העובדה שמאז הביקור חלפו חודשיים ברצוני לשאול את כבוד סגן ראש הממשלה:

1. האם הוקם הצוות המיוחד ומה תרכבו?

2. אילו פעולות נעשו בתחום הבטחת שירותי בריאות לתושבי המקום?

3. אילו פעולות נעשו בתחום התעסוקה?

4. אילו פעולות נעשו בתחום החינוך?

5. אילו פעולות נעשו בתחום הרחבת הפעולה הקהילתית?

6. אילו פעולות נעשו בתחום איכלוס המקום על-ידי עולים חדשים ותושבים ממרכז הארץ?

סגן ראש הממשלה י. ידן:

1. בתוקף החלטתה של ועדת השרים לענייני חברה ורווחה מיום 19 בדצמבר 1977 מונה עליידי ביום 29 ב-פברואר צוות בין-משרדי לטיפול ממלכתי נמרץ בירוחם. בצוות חברים נציגי המשרדים הבאים: משרד הפנים,

אבקש להשיב לי :

א. מה סיבת העיכוב בהעברת ההבהרות שנתבקשו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה ?

ב. המוכן הינך להורות על העברה מיידית של הבהרות ?

ג. האם יש סיבות לקיום יחס מיוחד כלפי "עץ לבד" ? אם כן — אילו ?

סגן שר האוצר י. פלומין :

העיכוב הממושך במתן התשובה על השאלות נבע מן העובדה שהיועץ המשפטי לממשלה טרם המציא לנו את חוות-דעתו בנושא. המצב טרם נשתנה.

סיבת העיכוב אינה ידועה לי. נראה שהיועץ המשפטי חייב לבדוק את הנתונים, וטעמיו ונימוקיו עמו.

ביקשנו לזרז את הטיפול.

715. ניכויי מס הכנסה משכרן של נשים עובדות

המעסיקות מטפלות בילדיהן

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978) :

לפי המצב הקיים היום אין אשה העובדת מחוץ למשק ביתה זכאית לנכות מהכנסתה החייבת במס את הסכומים שהיא משלמת למטפלת בעד ההשגחה והטיפול בילדיה. הקטנים עת היא יוצאת לעבודה. מצב זה מונע מאלפי נשים, וביניהן בעלות מקצוע מעולות בתחומים שונים, לצאת לעבודה, מאחר שהתשלום שמשלמות הן למטפלות נוגס בחלק הארי ממשכורתן, לפעמים בכל ה"משכורת נטו ולפעמים אף אין המשכורת נטו מספיקה לכך.

עורך-הדין נסים ישעיה ערך מחקר בחילון ומצא כי שכרה של מטפלת באזור בעד יום עבודה מלא נע בסביבות 2,000, לעיתים נטו לחודש, שזהו גם הנטו הממוצע שאשה צעירה משתכרת בעבודה מחוץ לביתה. ברור שמהסיבות המפורטות לעיל נמנעות הרבה נשים, וביניהן אחיות, מורות וכדו', מלצאת לעבודה מחוץ לבית, דבר המונע במשק.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

היש לתקן את החוק באופן שיכירי הוא בתשלומים שאשה עובדת משלמת בפועל למטפלת כהוצאה מוכרת המותרת לניכוי מהכנסה החייבת במס (על "משקל" הוצאה לצורך ייצור הכנסה) ?

סגן שר האוצר י. פלומין :

מאז הרפורמה במס הכנסה מקבלת אשה עובדת נוסף על 2 ורבע נקודות זיכוי, שמקבל כל נישום בחישוב נפרד, נקודת זיכוי בגין כל ילד בלתי-זוגי. נקודת זיכוי זאת באה לפצות את האם העובדת בשל ההוצאות הנוספות שיש לה על טיפול בילדיה.

סף המס של אדם עובדת עם ילד אחד או שני ילדים הוא 2,992 לירות, החל מאפריל 1978, ואילו לאשה עם 3 או 4 ילדים סף המס הוא 3,912 לירות.

הכרה בהוצאות טיפול בילדים לצרכי מס הכנסה לא תסייע לאמהות שהן מתחת לסף המס, והן מהוות חלק גדול מכלל ציבור זה. הניכוי יהיה אפקטיבי רק לגבי נשים בעלות הכנסה גבוהה יחסית, ובכך תהיה פגיעה בפרוגרסיביות מס הכנסה. יתרה-על-כן, תהיה בכך גם

החברה והרווחה הן בעירות-הפיתוח. אילו היינו הולכים לפי ההגיון הזה הרי אותה ועדה נכבדה וחשובה שלמער שהחליטה על בעיות החברה והרווחה מבחינת התחזיק והתיאום היתה אומרת שהיא מציעה לכלול בתחום פעולתה את כל עיירות-הפיתוח, שם רוכזו חלק גדול מאוד מבעיות החברה. חשבתי ואני עדיין חושב שבשעתו, כאשר הממשלה הקודמת — ולמעשה הממשלה הנוכחית המשיכה את התהליך הזה — הטילה על שר התעשייה לעמוד בראש ועדת שרים לענייני פיתוח, ולא על שר הסעד או על שר החינוך, היתה המגמה העיקרית של אותה ועדה להתרכז בתחום הנושאים שהם חשובים מאוד מאוד לעיירות-הפיתוח, וזה הגברת התייעוש במקומות אלה. בלי זה חלק גדול של הבעיות לא ייפתר. אני מקווה שוועדה זו תתרכז יותר ויותר בסמכויות הללו שוועדת שרים לענייני חברה ורווחה לא תעסוק בהן.

341. גיוס כספים בחוץ-לארץ לפתרון

בעיות דיור

חברת-הכנסת ר. מילוא שאל את סגן ראש הממשלה ביום י"ד בתשרי תשל"ח (26 באוקטובר 1977) :

לאחרונה התפרסם בעתונות כי בקרב יהודי ארצות-הברית קיימת נכונות להשקיע חצי-מיליארד לירות במציאת פתרונות דיור לשכבות-המצוקה בישראל.

שאלותי הן :

א. מה נעשה למימוש התכנית הנ"ל ?

ב. מה בדעתו לעשות לניצול פוטנציאל ההשקעות היהודי למטרה זו ?

סגן ראש הממשלה י. רבין :

א. בהופעותיהם ופגישותיהם של ראש הממשלה, ה"חתי"מטה ומספר שרי הממשלה עם נציגי קהילות יהודיות בארצות-הברית. ובארצות אחרות הוחל הלכה ל"מעשה במיבצע גיוס כספים לצורך שיקום שכונות ואזורי מצוקה בארץ. בכוונתנו לגייס בתקופה של כ-5 שנים סכום של 1,200 מיליון דולר אשר יספקו במחצית על-ידי מדינת ישראל ובמחצית על-ידי קהילות היהודיות בעולם מחוץ למסגרת המגביות הרגילות.

ב. במקביל החליטה ועדת השרים לענייני חברה ורווחה בישיבתה מיום 11 בינואר 1978 על הקמתו של צוות בין-משרדי להכנת קווים-היסוד של תכנית השיקום. המלצות ראשוניות של הצוות, שתכלולנה המלצות לגבי התארגנות משרדי הממשלה לביצוע התכנית, תובאנה לפני ועדת השרים כבר בשבועות הקרובים.

351. העיכוב בהעברת הבהרות ליועץ המשפטי

לממשלה בקשר ל"עץ לבד"

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר האוצר ביום כ' בחשוון תשל"ח (1 בנובמבר 1977) :

בעתונות נמסר כי ההכרעה בתביעה המשפטית נגד "עץ לבד" אחד מבעליה, שהשתמש במקורות של החבר"ה לבניית וילה פרטית, מתעכבת כיוון שמשרד האוצר משהה הבהרות שמבקש היועץ המשפטי לממשלה. נמסר כי בעת הטיפול השוטף בתיק מס הכנסה זה היו התערבויות של גורמים שונים לעיכוב ההליכים נגד החברה, שאחד מבעליה הוא חברת-הכנסת לשעבר מטעם "חירות" מר קרמרמן.

מצויים גם בלשכתך, בלשכתו של סגנך ובלשכתו של ה-  
ממונה על הכנסות המדינה?

4. האם ניתן למנוע הדלפה של דו"חות בלתי-חסו-  
יים?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא מדויק. שר האוצר מסר לממשלה כי מר שי-  
לוני התפטר לאחר שנתבקש על-ידי השר לעשות כן.

2. ניתנה הוראה לבדוק את הנושא.

3. העתק הדו"ח שהיה בלשכתו של שר האוצר  
הוחזר לנציב מס הכנסה בתוספת הוראה לגנוז את הרע-  
יון ואת הדו"ח. גם אני ביקשתי לגנוז את הדו"ח.

4. מותר לפרסם דו"חות בלתי-חסיים, אולם על צו-  
רת הפירסום ועיתויו מחליט דובר משרד האוצר ולא כל  
אחד מראשי האגפים במשרד. הדו"ח המסוים הפך להיות  
חסוי לאחר שניתנה ההוראה לגנוזו.

5. התשובה שלילית.

936. מתן פטור ממס הכנסה למשכירי

דירותיהם לעולים חדשים

חברי-הכנסת ג. כהן שאל את שר האוצר ביום ל' ב'-  
שבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

נמסר לי כי במדינה עומדות ריקות כ-70,000 דירות  
שאנשים אוזמים בהן כדירה שנייה, וזאת בשעה שמרכזי  
הקליטה מלאים עד אפס מקום ואין להיכן להפנות את  
העולים. ייתכן שניתן להשכיר כ-40,000 מן הדירות הנ"ל  
לעולים.

ברצוני לשאול:

האם מוכן השר לשקול הצעת שר השיכון כי מס ה-  
הכנסה ייתן פטור של 1,200 לירות לחודש משכר דירות  
אלה אם הן יושכרו לעולים ממרכזי קליטה?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בעקרון מתן פטור ממס הכנסה למשכירי דירות ל-  
עולים חדשים אינו עולה בקנה אחד עם הרפורמה במס  
כפי שנקבעה על-ידי ועדת-בן-שחר.

פטור כזה ייצור עיוותים חדשים במערכת המסים.

בעקרון אנו בדעה שאין להשתמש במכשיר המס כ-  
אמצעי להשגת מטרות אחרות, ואם מעוניינים לסייע לעו-  
לים לשכור דירות, מוטב לעשות זאת בדרך של מימון  
תקציבי ישיר, שיש עליו פיקוח, מאשר בדרך של מתן ה-  
קלות למיניהן במס הכנסה.

967. מימון ההוצאות של המשלחת הרשמית

של משרד האוצר לדרום-אפריקה

חברי-הכנסת א. נמיר שאלה את שר האוצר ביום ב'  
באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

בעקבות ידיעה על גדלה של משלחת רשמית של משר-  
ד האוצר בראשותו לדרום-אפריקה ומספר הנלווים א-  
ליה הנני מבקשת לדעת:

1. מה מספר אנשי האוצר שיצאו במשלחת זו?  
2. מה מספרם של אנשי משרדי ממשלה אחרים,  
ואילו משרדים?

אפליה כלפי אמהות מרובות-ילדים שאינן עובדות מחוץ  
למשק ביתן ולכן אינן יכולות לנכות את הוצאות הטי-  
פול בילדים.

758. שיעור הגידול של רווחי הבנקים

חברי-הכנסת נ. פדר שאל את שר האוצר ביום ג' בשבט  
תשל"ח (11 בינואר 1978):

בידיעות שנתפרסמו ב-2 וב-3 בינואר האחרון נמסר  
כי לפי אומדנים של בנק ישראל גדלו מאוד רווחי הבנ-  
קים בשנת 1977. לפי אומדנים אלה חל גידול בשיעור  
80% לערך במאוני הבנקים, ושיעורי הגידול עולים על  
הפיחות ועליית מדד המחירים לצרכן בגידול ריאלי של  
יותר מ-10%.

אבקש להשיב לי:

א. האם נתונים מוקדמים אלה של המפקח על ה-  
בנקים אמנם משקפים את המציאות?

ב. האם גידול זה תואם את מגמות מדיניותו של  
האוצר?

ג. האם גידול רווחים משמעותי זה תואם את תפי-  
סתו החברתית של האוצר בתקופה של נסיון לצימצום  
התגורה?

ד. אם התשובות על שתי השאלות האחרונות של-  
ליות, מה בדעת האוצר לעשות כדי למתן תופעות אלה  
בעתיד?

סגן שר האוצר י. פלומין:

א. שיטות תישובי הרווחיות שנויות במחלוקת. גי-  
דול במאזן אין משמעותו גידול מקביל בשיעור הרווחיות.

ב. אין לאוצר מדיניות בנושא שיעור הרווחיות של  
המוסדות הפינאנסיים, והממשלה אינה יכולה ואינה צרי-  
כה להתערב בנושא. לעומת זאת ניכרת לאחרונה, ביזמת  
משרד האוצר, מגמה להורדת העלות ועמלות גיוס ההון  
באמצעות המוסדות הפינאנסיים.

ג-ד. ראה תשובתי לשאלה ב. עם זאת ברצוני להי-  
עיר כי התהליך של צימצום שיעורי העמלה והורדת  
שיעורי רווחיות הבנקים חייב להתבצע בוהירות כדי  
שלא תיפגע יציבות המערכת ולא ייחלש יתר על המידה  
הבסיס הפינאנסי של המוסדות הבנקאיים.

820. הדלפתו של דו"ח חסוי בקשר

להטלת מס הכנסה על רווחים מחירים בבורסה

חברי-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט  
תשל"ח (25 בינואר 1978):

בעקבות הפירסומים בפרשת שילוני, נציב מס הכ-  
נסה, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם נכון שמסרת לממשלה כי שילוני התפטר,  
בעוד שהוא אינו מתכוון להתפטר?

2. האם תורה לקצין הבטחון במשרדך או לגורם אחר  
לפתוח בחקירה כדי לגלות מי הדליף לעתון "ידיעות אחר-  
ונות" את הדו"ח הממליץ על הטלת מס על רווחים מחי-  
רים בבורסה.

3. האם נכונה העובדה שהעתקים מהדו"ח הנ"ל היו



חבי העולם שלמפקח על הביטוח בארץ לא היתה כל ש-  
ליטה עליהם.

החברה מנוהלת כיום על-ידי ועדת נושים על-פי  
הסדר נושים שאושר על-ידי בית-המשפט באנגליה. ועדה  
זו מרכזה את נכסי החברה ברחבי העולם ופורעת את  
חובותיה-לפי סדרי קדימות הקבועים בהסדר הנושים. ה-  
חברה לא נמצאת בפירוק.

המפקח על הביטוח ניהל משאומתן ממושך עם וע-  
דת הנושים במגמה לקבוע סדרי עדיפות לתובעים יש-  
ראלים בהשוואה לתובעים אחרים, שהם ברובם חברות  
וסוכני ביטוח. משאומתן זה לא עלה יפה. עתה מתנהל  
משאומתן עם איגוד חברות הביטוח בישראל, אשר הת-  
בקש להעמיד סדרי מיוחדת שממנה ניתן יהיה לפצות, לפי-  
חות חלקית, את הנפגעים. וראוי לציין כי חברות הבי-  
טוח הפעילו בעבר קרן לפיצוי נפגעים הזכאים לפיצוי  
אך אין להם ממנו לתבוע אותו. בעיית נפגעי "מיד-אט-  
לנטיק" נובעת מכך כי בתקנון הקרן ההיא לא נכללו מק-  
רים כדוגמת המקרה של "מיד-אטלנטיק". אני מקווה  
כי עם סיום המשאומתן עם איגוד חברות הביטוח ניתן  
יהיה להתחיל בפיצוי הנפגעים.

היו"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד) :

יש משפחות שהמפרנסים שלהן ניספו בתאונות ו-  
"מיד-אטלנטיק" חייבת להם פיצויים במשך שנים. האם  
בדעת כבוד סגן שר האוצר לעשות למען זירז קבלת  
הפיצויים ?

סגן שר האוצר י. פלומין :

אנחנו עושים כמיטב יכולתנו למצוא פתרון כולל, ללא  
יכולת הבחנה בין סוגי נפגעים. אני מקווה שהסידור עם  
איגוד חברות הביטוח ייכנס לשלבי סיום חיובי.

1027. המשאומתן עם המשלחת של קרן

המטבע הבין-לאומית

חבר-הכנסת ד. רוזווליו שאל את שר האוצר ביום ח' באדר  
א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

מן העתונות מתברר כי כלכלני קרן המטבע הבין-  
לאומית מפסקים באמינות הנתונים שנמסרו להם על-ידי  
האוצר ובנק ישראל, וכי כלכלני האוצר ובנק ישראל  
לא נותנים הסברים מספקים על הפער בין היקף ההורמה  
המתוכנן בתקציב של 6.5 מיליארד לירות וההורמה למ-  
עשה, שהיא גדולה הרבה יותר.

עוד נאמר בידיעה מפי פקידים ממשלתיים בכירים  
כי ההצגה של נתוני לשכת היועץ הכלכלי באוצר ואנשי  
מתקלת המחקר של בנק ישראל היתה שערורית וכי לא  
היה תיאום בין שני הגופים.

ברצוני לדעת :

1. האם הידיעה נכונה ?

2. אם לא — מדוע לא הוכחשה ?

3. אם כן — מה ההשלכות הצפויות, לדעת האוצר,  
מהצגת נתונים זו לשליחי קרן המטבע הבין-לאומית ?

4. מה הם הנתונים האמיתיים על היקף ההורמה  
בחשבונות הלאומיים ?

3. מה מספר הנלווים למשלחת זו ומה תפקידם ?

4. מה הוא סכום ההוצאה הכולל על כרטיסי נסיעה  
ושהייה בדרום-אפריקה ?

5. מי מממן את נסיעתה ושהייתה של משלחת זו ?

האם אין על חברי הממשלה ועובדיה הבכירים ל-  
שמש דוגמה לחסכון, בתקופה שבה מבקש שר האוצר  
לקצץ בתקציבי המשרדים לחינוך וחברה ?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ארבעה, לרבות שר האוצר.

2. אחד — מגנ"ל משרד התעשייה והמסחר והתיי-  
רות.

3. שניים : אשת השר, בהתאם לנהל המקובל בבי-  
קורים רשמיים, ואיש בטחון.

4. טרם סוכמה ההוצאה, אולם מדובר בכיסוי כר-  
טיסי הטיסה לחברי המשלחת, תשלום הוצאות המלון וכן  
דמי האש"ל המקובלים, המחושבים בהתאם לימי שהייה.

5. הביקור בדרום-אפריקה היה רשמי ובהתאם להת-  
לטת הממשלה, וכרגיל במקרים אלה המימון נעשה מ-  
תקציב המדינה.

968. מתן פיצוי לנפגעים מקשייה הכספיים של

חברת "מיד-אטלנטיק"

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום ב'  
באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978) :

חברת "מיד-אטלנטיק" שמרכזה בלונדון פעלה ב-  
חלקי ארץ-ישראל ששחררו לאחר מלחמת ששת-הימים.  
שלטונות ישראל איפשרו את פעולותיה מבלי לבדוק ב-  
אופן יסודי את אמינותה ומבלי לעקוב יסודית אחרי יכול-  
תה הכספית.

אזרחי ישראל שנפגעו על-ידי נהגים שהיו מבוטחים  
על-ידי חברת "מיד-אטלנטיק" (עוד לפני החוק החדש  
לפיצויים ולנפגעי תאונות דרכים) מצאו עתה את עצמם  
חסרי כול, מאחר שחברת "מיד-אטלנטיק" נמצאת בתהליכי  
פירוק בלונדון, ובין המבוטחים גם אלמנות ויתומים ש-  
מפרנסיהם נפגעו וגם נהרגו על-ידי נהגים כנ"ל.

אבקש להשיבני :

מה בדעת כבוד השר לעשות על-מנת לא להשאיר  
אומללים, שנפגעו כתוצאה מאי-יכולתם הכספית של חב-  
רת "מיד-אטלנטיק", ערומים ומחוסרי-כול, ובפרט שאין  
הם אשמים בכך ששלטונות ישראל לא פיקחו כהלכה  
על פעולותיה של חברת "מיד-אטלנטיק" בארץ-ישראל ?

סגן שר האוצר י. פלומין :

הרשיון לחברת "מיד-אטלנטיק" ניתן לאחר בדיקה  
יסודית ולאחר שהוברר כי חברות ביטוח מעולות בארץ  
וברחבי העולם נותנות בה אמון. הפיקוח על החברה היה  
כמקובל לגבי חברות זרות הפועלות בארץ ; על פעולות  
החברה בארץ היה פיקוח יסודי ומעמיק, בעוד שעל פעו-  
לותיה בארצות אחרות היתה מידה רבה של הסתמכות על  
הפיקוח שבכל ארץ וארץ שבה פעלה החברה.

תקשיים הכספיים של החברה לא נובעים בשום  
אופן מפעולותיה בארץ אלא ממספר ביטוחים גדולים ברי-

1029. דברי נציב שירות המדינה על אכיפת

חוק במקרה של שביתה פראית

חברת הכנפת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978):

בעתון "מעריב" מיום ישי, 10 בפברואר 1978, פורסם שבחשובה על שאלתו של העתונאי דב גולדשטיין "האם ממשלה זו תאכוף את החוק, במקרה של שביתות פראיות, בכל האמצעים שברשותה" אמר ד"ר א. פרידמן, נציב שירות המדינה: "כן, בהחלט גם על-ידי הפעלת צבא וגם על-ידי הפעלת משטרה וגם על-ידי הפעלת כל הזרועות וכל האמצעים לאכיפת החוק".

נוכח הכרזה זו שהיא יוצאת-דופן מבחינת מסכת יחסי עבודה במדינה ובהתחשב בהשלכות העלולות להיות אם הכרזה זו תיושם הלכה למעשה, הנני מבקשת לשאול את כבוד השר:

1. האם ההכרזה ניתנה בידיעתו, הסכמתו, ואי-שורו של שר האוצר?

2. אם כן — האם הכרזה זו מבטאת מדיניות ממשלת ישראל?

3. אם כן — האם ניתנו הוראות לצבא ולמשטרה באילו מקרים ומסיבות עליהם לפעול נגד שובתים?

4. מי יהיה מוסמך לתת הוראות לצבא ולמשטרה לפעול נגד שובתים?

פגן שר האוצר י. פלומין:

1. נציב שירות המדינה אינו זקוק לקבלת אישור מוקדם מהשר למתן ראיין עתונאי.

2. ההצהרה מבטאת את כוונתו של הנציב להמליץ לפני הממשלה לנקוט את הצעדים הדרושים לשם אכיפת החוק. דברי נציב שירות המדינה התייחסו להפעלת משרה וצבא לאכיפת החוק במקרים הבאים: (א) במקרה של שביתה בלתי-חוקית ופראית, המלווה בהפרת הסדר הציבורי, תפעל המשטרה להשבת הסדר על כנו, לפי טי-קוליה שלה ובלי כל קשר לעובדה שהפרת הסדר נובעת מסיכסוך עבודה. (ב) במקרה של הוצאה לפועל של צווי בית-דין או בית-משפט בכל הקשור ליחסי עבודה תפעל המשטרה כפי שהיא מוסמכת לפעול בחוק. (ג) במקרה של השבתת שירותים חיוניים, אשר אי-הפעלתם כרוכה ב"פיקוח-נפש, קיימת אפשרות לפנות לצבא כדי שיעמיד שירותים אלטרנטיביים לשירות המושבת. לדוגמה — אם יושבתו שירותי רפואה בעיריות-פיתוח תשקול הממשלה הענקת שירותי רפואה למקומות אלה בעזרת רופאים צבאיים.

3. כמשמעת מתשובתי על שאלה 2 לא מדובר ב"הפעלת צבא ומשטרה בהקשר של סיכסוך עבודה וש"ביתות דווקא, אלא בהקשר של הפרעת הסדר הציבורי או השבתת שירותים חיוניים.

4. לא תהיה פעולה נגד שובתים באמצעות צבא ומשטרה בכל מקרה. הממשלה היא שתחליט מתי יש צורך להפעיל את זרועות הבטחון בכל מקרה של הפרת סדר.

1061. מתן חקלות לרוכלים בניהול ספרים

חברת הכנפת מ. קצב שאל את שר האוצר ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

תשובת פגן שר האוצר י. פלומין:  
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה נכונה.

2. אין מקום להכתיש כל ידיעה המופרחת על-ידי גורמים שאינם מוצאים לנכון לגלות את זהותם.

3. הנתונים שהוצגו לקרן המטבע על-ידי האוצר ובנק ישראל מבוססים על מיטב המידע וההערכה של כלכלני מוסדות אלה.

אנשי המשלחת קיבלו את מרבית הנתונים וההערכות שהוצגו לפנייהם. חברי המשלחת ציינו לשבח את הרפורמה בתחום מטבע-חוץ ואת ההתפתחויות החיוביות בתחום מאזן התשלומים. היתה הסכמה בין כלכלני האוצר ובנק ישראל לבין המשלחת לגבי היעדים העיקריים של המדיניות הכלכלית.

הדעות נחלקו בעיקר בשני נושאים: האחד — היקף האשראי של מערכת הבנקאות לציבור, כאשר המשלחת דורשת ריסון יתר של האשראי, ונציגי בנק ישראל והאוצר סבורים שהיקף האשראי המוצע על-ידי המשלחת לא יאפשר את הצמיחה הכלכלית המתוכננת ומימון מספיק של היצוא. אני סבור שחברת הכנסת רוויליו שותף לעמדה כלכלני האוצר יותר מאשר לעמדת כלכלני המשלחת.

הנושא השני שעליו נחלקו הדעות הוא חידוש הצמיחה, כשהמשלחת סבורה שמקדם מדי לחזור לתהליך צמיחה מהיר במשק ואילו נציגי ישראל סבורים שיש לראות בחיוב חידוש הצמיחה הכלכלית, שעיקרה נגרם על-ידי הגידול המהיר של היצוא; מה גם שמוסכם על המשלחת שאינם קיימים כיום לחצים אינפלציוניים מצד הביקוש. המשא-ומתן עם המשלחת בנושאים אלה ובאחרים יימשך בחודשים הקרובים.

4. לשנת התקציב 1977 מובאת בחשבון הזרמה של כ-9 מיליארד לירות. לשנת התקציב 1978 מתוכננת הוצאה בסך של כ-7 מיליארד לירות. יעדים אלה, כנקודת מוצא לגיבוש התקציב והמדיניות הכלכלית, מקובלים גם על משלחת קרן המטבע. מובן שבמהלך השנה יהיה צורך לבדוק מחדש, מדי פעם, את היעד של ההזרמה המותרת, בהתחשב בהתפתחויות במשק למעשה. במחצית הראשונה של 1977 הוזרמו על-ידי הממשלה היוצאת 5.2 מיליארד לירות; ברביעי השלישי, שהתפתחויות בו נקבעו במידה מכרעת על-ידי הממשלה הקודמת, הוזרמו 3 מיליארד לירות. ברביעי הבא הוזרמו חצי-מיליארד לירות בלבד, הודות לספיגה הגדולה שבאה בעקבות הרפורמה במטבע-חוץ. בחודשים ינואר ופברואר 1978 היתה ההוצאה קטנה מן העתים, והיא הסתכמה בחודשיים אלה בכ-1.6 מיליארד לירות. מתחילת שנת התקציב ועד לסוף פברואר הורימה הממשלה 7.7 מיליארד לירות. קיים אי-פוא סיכוי סביר שההזרמה השנתית לא תתרוג מ-9 מיליארד לירות המתוכננות.

ראוי לציין שעל-אף הזרמת הממשלה גדלו אמצעי התשלום מאז ראשית אוגוסט 1977 ועד סוף פברואר 1978 בשיעור של 7.3% בלבד, שהם גידול חודשי של 1%, במונחים ריאליים פחתו אמצעי התשלום באותה תקופה בכ-20%. הגידול האיטי באמצעי התשלום נובע מצימצום בסיס הכסף, בעקבות הספיגה שנגרמה על-ידי רכישות מטבע-חוץ של הקטור הפרטי, ועל-ידי הגידול במקדונות פת"מ.

ב. מה פירוש המונח שהוזכר על-ידי נציב שירות המדינה כלהלן: "הפעלת כל הזרועות וכל האמצעים לאכיפת החוק" במקרה של שביתות?

פנן שר האוצר י. פלומין:

א. ככלל אין אני גורס כי על הממשלה להפעיל צבא ומשטרה כנגד שביתות ושובתים. ברם במקרים מסויימים הגובלים בפיקוח-נפש, וכאמצעי אחרון לאחר שמוצו כל הדרכים האחרות, אין אפשרות להימנע מהפעלת שירותים חיוניים על-ידי הצבא. לדוגמה: בעת השבת שירותי רפואה חיוניים באזור-פיתוח.

ב. בביטוי "הפעלת כל הזרועות וכל האמצעים לאכיפת החוק" היתה כוונת הנציב כי כל אימת שיופר החוק ימליץ לפני הממשלה כי תראה כזכותה וכתובתה לאכוף את החוק, וזאת תוך שימוש בכל האמצעים החוקיים שברשותה.

יצויין כי דברי הנציב בראיון נרשמו באורח חפשי על-ידי המראיין, ולכן חלק מהציטוטים אינם מדויקים וגרמו להבנה מוטעית של כוונתו.

היו"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כבוד סגן השר, בתשובה על השאלה הראשונה אמרת "נראה לי" ולא אמרת "נראה לממשלה". אחר כך תיארת את מה שנראה לך. האם אני יכול להבין שאתה מדבר בשם הממשלה והתשובה על שאלה מס' 1 היא תשובה בשם הממשלה?

פנן שר האוצר י. פלומין:

עד כמה שידוע לי משרד האוצר איננו אחווה פרטית שלי.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

ברוך-השם.

1140. השוואת תגמוליהם של נכי רדיפות

הנאצים לתגמוליהם של נכי המלחמה בנאצים

חבר-הכנסת ג. יעקבי שאל את שר האוצר ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מדוע אין משווים את התנאים של נכי רדיפות הנאצים לאלה של נכי המלחמה נגד הנאצים?

2. האם יש בכוונת האוצר לנקוט יומה להשוואת תנאים?

היו"ר ב. הלוי:

חבר-הכנסת יעקבי איננו באולם.

דניאל רוזוליו (המערך):

אודה לסגן השר אם יקרא את התשובה לשאלתה של חבר-הכנסת ג. יעקבי.

פנן שר האוצר י. פלומין:

1. בכונת האוצר להשוות את תגמוליהם של נכי רדיפות הנאצים לתגמוליהם של נכי המלחמה בנאצים.

2. תיקון מס' 5 לחוק נכי רדיפות הנאצים, העומד לדיון בוועדת השרים לענייני כלכלה, משווה את התגמול

ועד הרוכלים בשוק-הכרמל טוען כי שר האוצר הבטיח להעניק להם פטור מחובת ניהול ספרים, עקב הקשיים ברישום כל מכירה ומכירה ברוכלות.

אבקשך להשיב לי:

1. האם שר האוצר אמנם תומך בביטול חובת ניהול הספרים לגבי רוכלים?

2. האם ועדת-מן קבעה ברוב דעות כי יש לתת הקלות בחובת ניהול הספרים לסוחרים הקטנים?

3. מתי יבוצעו המלצות ועדת-מן?

פנן שר האוצר י. פלומין:

1. איננו תומכים בביטול חובת ניהול ספרים. אנו תומכים במתן הקלות בצורת הרישום והדיווח.

2. ועדת-מן המליצה על מתן הקלות אשר יאפשרו רישום מחזור במקום רישום כל עיסקה ועיסקה.

3. המלצות ועדת-מן יבוצעו בהקדם.

1062. פיקוח האוצר על כוני מצבות

חבר-הכנסת ש. רכטמן שאל את שר האוצר ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

מחירי המצבות הם תחום פרוץ במדינה ובוני המצבות עושים דין לעצמם.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נכון שלרבים מבוני המצבות אין כלל תי-קים?

2. אילו צעדים בדעת אדוני לנקוט כדי שלאוצר תהיה שליטה על הכנסותיהם של בוני המצבות?

תשובת פנן שר האוצר י. פלומין:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא מדויק. הנושא של בוני המצבות היה כלול בתכנית העבודה של האגף ומחלקת המדיעין, אשר אספה במשך השנים 1969—1975 מידע על בוני המצבות לפי מספר הרשיונות להקמת מצבות שהוצאו על-ידי 28 חברי-רשות-קדישא בכל רחבי הארץ.

בעקבות הפעולה הנ"ל הועבר מידע לפקדי השומה שבמשרדיהם מתנהלים התיקים.

בשנת 1971 הוגשו שתי תביעות פליליות נגד בוני המצבות על העלמת הכנסות.

2. אנו עומדים לערוך בדיקה חוזרת של רשת בוני המצבות במסגרת תכנית העבודה לשנת 1978/79.

1064. הראיון שנתן נציב שירות המדינה לעתון

"מעריב"

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר האוצר ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי על השאלות הבאות הנוגעות לראיון השבוע אשר נתן נציב שירות המדינה ד"ר אברהם פרידמן לעתון "מעריב" ביום ו', 10 בפברואר 1978:

א. האם מדיניות יחסי העבודה של הממשלה אכן גורסת הפעלת צבא ומשטרה כנגד שביתות?

חוברת כ"ג, ישיבה צ"ז

— שאלות ותשובות (פלומין, פלאטו-שרון, שילנסקי); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (הלוי, לורד); חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 3) (הלוי, ידלון) —

1183. סוג הרכב המועמד לרשות שרים

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 22 בפברואר 1978 מודיע הכתב גדעון רייכר כי שרי הממשלה יקבלו מכוניות "אולדסמוביל" במקום "וולבו", וכי המכונית החדשה, ה-אמריקנית, אמנם נראית מהודרת יותר מהמכוניות מתוצרת שבדיה, אך מחירה זול ב-30,000 לירות מה"וולבו".

לפי אותה כתבה מחיר מכונית "אולדסמוביל", שנת ייצור 1978, הוא 350,000 לירות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם האמיר בכתבה דלעיל הוא נכון?

2. אם כן —

א. האם המכונית ששוויה 350,000 לירות נזאמת את מדיניות "הידוק התגורה"?

ב. האם אין בדעת כבוד השר לגרום לכך כי המדינה תעמיד לרשות השרים מכוניות צנועות וזולות יותר הן מבחינת מחירן והן מבחינת עלות החזקתן?

סגן שר האוצר י. פלומין:

1. לא.

ועת השרים לענייני רכב, בישיבתה ביום כ"ז באדר א' תשל"ח, 6 במארס 1978, החליטה: א. לא לשנות ההחלטות הקיימות ביחס לרכב צמוד של שרים; ב. רכב סגני שרים ומנהלים כלליים של משרדי ממשלה יהיה מדגם פז' 2000 או פיאט 132; ג. כל יתר בעלי התפקידים — הזכאים לרכב צמוד — יסעו ברכב מדגם "ירום כרמל"; ד. החלטת הרכב בהתאם להחלטות הנ"ל תבוצע עם הוצאת רכב קיים מן השירות.

2. ראה תשובתי על שאלה 1.

## ג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: חוק לימוד חובה (תיקון מס' 13), תשל"ח—1978; חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 6), תשל"ח—1978; חוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גימלאות) (תיקון מס' 11), תשל"ח—1978.

## ד. חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 3), תשל"ח—1977 \* (הצעת חבר-הכנסת א. ידלון)

לחוק המוסד העליון ללשון העברית — (תיקון מס' 3), תשל"ח—1977 — נועדה להעניק תשתית תקציבית אי-תנה לעבודתו המסועפת והברוכה של המוסד העליון ללשון העברית.

אני מודה שהמוסד הזה היה קרוב ללבי וטיפלתי בו, כאשר כיהנתי כשר החינוך והתרבות, באורח אישי ככל שהתעוררו בעיות הקשורות במוסד הזה. הגעתי כבר אז למסקנה שיש ליוזם תיקון החוק, אבל לא זכיתי בקא-

לים שישולמו לנכי הדיפות לתגמולים המשולמים לנכי מלחמה רטרואקטיבית מ-1 באפריל 1976. אני יכול להוסיף שלמיטב ידיעתי יבוא הנושא לדיון בוועדת השרים לענייני כלכלה ביום ראשון הקרוב.

1178. נסיעותיהם התכופות של עובדי משרד האוצר לתל-אביב

חבר-הכנסת ש. פלאטו-שרון שאל את שר האוצר ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

על-פי כתבתו של העתונאי יורם בר בעתון הכלכלי "יום" מתאריך 7 בפברואר 1978, יותר מ-50% מהמשרדים במשרד האוצר ריקים בימי חמישי עקב נסיעתם של עשרות רבות של עובדים לפגישות בתל-אביב, אשר חלקן מיותרות לחלוטין.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

א. כמה עולה למשק לממן נסיעות אלה?

ב. האם נכון שאין פיקוח ומעקב על חיוניותן של נסיעות אלה?

ג. האם קיימת רשימה של פקדי האוצר הנוסעים ב-אופן קבוע לתל-אביב בימי חמישי?

ד. אילו צעדים ינקוט כבוד השר על-מנת למנוע הישנות נסיעות בלתי-מבוקרות בעתיד?

סגן שר האוצר י. פלומין:

א. מימון הנסיעות נעשה מתקציב המשרדים על-פי תכנית עבודה והתקציב המאושר.

ב. לא נכון, יש פיקוח על העובדים.

ג. אין רשימה קבועה, העובדים נוסעים על-פי דרישת התפקיד.

ד. לאור תשובתי על השאלות הקודמות אין צורך בנקיטת צעדים בנוסף על הפיקוח הקיים כיום.

היו"ר ב. הלוי:

נשמע כעת הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורד:

ברשות היושב-ראש. הנני מתכבד להודיע שהיום הונחו

היו"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום והצעות חוק. הנושא הראשון — חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 3), תשל"ח—1977, של חבר-הכנסת אהרן ידלון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ידלון.

אהרן ידלון (המערכ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת התיקון שלי

שהוא מצוי בכל המקורות שלנו. והנה קיימת סכנה שמילון היסטורי כזה של לשון עתיקה כזו, אם הוא יעשה בשיטות מסורתיות, אם הוא יהיה ללא אמצעים כספיים, אם הוא יעשה ללא כותאדם מדעי מספיק — יימשך דורות רבים. אף-על-פי שאנחנו עם עתיק שיש לו גם אורח-רוח, אני מציע שלא גשאר את המפעל הזה כך שיימשך דורות. לשמחתנו, סיוע של מחשב אלקטרוני ע"י שוי לקצר את משך הזמן של איסוף החומר ומיונו, הכולל מאות עדויות, והמחשב הזה יכול לעזור לנו לעבד את החומר כהלכה.

בשלב ראשון של העבודה יש צורך לאסוף את ה"חומר למילון בארכיון קבוע של הלשון העברית, שמי תוכו ישאבו כותבי הערכים ועורכי המילון. ארכיון קבוע כזה, היקפו יהיה הרבה יותר גדול מזה של המילון אבל הוא יהיה בעל ערך לגופו והוא יסייע לחקר הלשון בתחרימים שונים ומגוונים.

השלב הראשון של עבודת ההכנה כולל אף התקנת קונקורדאנציות של החיבורים העיקריים של התקופות השונות. אני מציינ בסופו שהקונקורדאנציות העומדות היום במערכת המפעל כוללות כ-88 כרכים, כאשר המקורות הם מהתקופות של התלמוד, המדרש, הגאונים, הקראים, הפיוט, ספרי הדיקדוק וכן מן הספרות החדשה.

אדוני היושב-ראש, במסגרת המפעל הזה עובדים 14 עובדים מדעיים. זה חבר עובדים מצומצם. אני מכיר אתו מקרוב — חבר עובדים טוב ויעיל. אין לי שום ספק שמפעלה זה של האקדמיה הוא מפעל ממלכתי במלוא מובן המלה. מחובתה של הכנסת לחוקק חוק שתקציב המדינה יקבל על עצמו את האחריות המלאה לתקציב האקדמיה כדי שתוכל למלא את ייעודה.

בסעיף 11 לחוק הקיים נאמר שהשתתפות המדינה בתקציב המוסד תהיה כלולה בתקציבו של משרד החינוך והתרבות. הניסוח הזה משאיר את שאלת האחריות התקציבית של המדינה על האקדמיה ללשון העברית מעורפלת, סתומה, לא ברורה ולא מפורשת. התוצאה היא שמוסד חשוב זה נקלע לגרענות המסכנים את עצם קיומו.

הנני בא להציע כי אוצר המדינה ייממן את כל חצי-ציב המוסד. זאת בלי לפגוע במעמדו המשפטי של המוסד. ראוי הוא המוסד, אדוני היושב-ראש, שהאחריות המלאה לתקציבו — אחריות אוצר המדינה — תוגדר במפורש בחוק. זוהי כוונתי בהצעת החוק הזאת. אני מקווה שאזכה לתמיכתה של הכנסת.

חיו"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לשר החינוך והתרבות, לתשובה.

שר החינוך והתרבות ז. המר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האקדמיה ללשון העברית היא מוסד חשוב ממדרגה ראשונה. עבודתה מעולה, חוקריה מצויינים ומסירותם נפלאה. פירותיה טובים ותועלתם גדולה. כל זה נעשה בצניעות גדולה. ביקרתי באקדמיה ועמדתי על כך מקרוב. אני יודע שהאקדמיה עושה עבודה מחקרית-מדעית חובקת דורות, שערכה לדורות. האקדמיה עושה עבודה שימושית לצחות הלשון, לעושר הלשוני של דורנו. אני ואנשינו שומחים להכיר בחובתנו ולבטא את חוקרתנו בחיוני האקדמיה על-ידי תרומה סבירה וניכרת להפעלתה התקינה והברוכה.

דנציה נוספת. אני רוצה לקוות ששר החינוך והתרבות הנוכחי יסיים אתי בדברים שאומר על עבודת האקדמיה ללשון העברית ועל הצורך להשתית את עבודתה על יסודות תקציביים איתנים ובלתי-מעוררים.

אדוני היושב-ראש, האקדמיה ללשון העברית מתקרבת ליום ההולדת ה-90 שלה. היא המוסד האקדמי הוותיק ביותר במדינת ישראל והיא מוסד יחיד במינו באשר היא עוסקת בלשון העברית היחידה במינה.

אני רגיש לבעיות תקציביות ואני יודע את הקשיש להיכנס להתחייבויות בתחום התקציב. אבל אני משוכנע, אדוני היושב-ראש וכבוד השר, שההצעה שלי איננה יוצרת תקדים לגבי מוסדות אחרים. זה מוסד מיוחד במינו, שמוטלת עליו משימה מיוחדת במינה.

מאז ימי אליעזר בן-יהודה דודו ילן ועד השנים הראשונות של המדינה נודע המוסד בשם "ועד הלשון העברית", ובשנת תשי"ג הוא אורגן מחדש על-פי חוק המדינה ונקרא "האקדמיה ללשון העברית".

מה הם התפקידים של המוסד הזה? על-פי סעיף 2 בחוק תפקיד המוסד לכוון את התפתחות הלשון העברית על יסוד חקר הלשון לתקופותיה ולענפיה. אני מדגיש את המלה "חקר", כלומר העשייה הנורמטיבית של האקדמיה ללשון העברית צריכה להיות מעוגנת בפעולת מחקר ענפה ביותר בכל התקופות ובכל הרבדים של הלשון העברית, ופעולת מחקר מחייבת כספים לא מעטים.

בסעיף 10 של החוק מוטלת על האקדמיה הסמכות לפסוק בענייני דיקדוק, כתיב, מינוח ותעתיק, והדברים צריכים לחייב את כל מוסדות החינוך, המדע, הממשלה והרשויות המקומיות. כלומר האקדמיה ללשון העברית היא הסמכות העליונה בתחום הלשון והיא מופקדת על שני תחומים מרכזיים: הפעולה הבלשנית הנורמטיבית ועבודת המחקר.

ראוי לציין, אדוני היושב-ראש, שבתחום הפעולה ה"מעשית" הנורמטיבית נעשות פעולות חשובות ביותר. עד כה פירסמה האקדמיה 39 מילונים למונחים מקצועיים בתחומים רבים ומגוונים שהתכרה המודרנית והמשק ה"מודרני" מחייבים אותם — בתחום הטכנולוגיה במדעי הטבע ובפרופאה, במדעי החברה והרוח. וזאת מלבד רשימת מות של מונחים לעשרות.

במסגרת האקדמיה פועלות כיום 16 ועדות בתחומי המינוח וכן פועלות 5 ועדות בתחומי הדיקדוק. נוסף על כך האקדמיה שוקדת על פירסומים מדעיים חשובים, כמו: "לשוננו", רבעון לחקר הלשון העברית והתחומים הסמוכים לו, "לשוננו לעם", שזו סדרת קונטרסים עממיים לענייני לשון, עשרה בשנה. לאלה מיתוספים דפי "למד לשוננו" — דף חודשי, שתפוצתו 15,000 עותקים.

כותאדם קבוע העוסק בפעולה הנורמטיבית היא זאת מצומצם עד כדי להדהים — 5 עובדים מדעיים בלבד. לשבחם ייאמר שהם מפעילים 100 מתנדבים אשר מתכנסים לעתים מזומנות לישיבות. לא ייתכן שפעולה כה חשובה, המחבצת בכוח עבודה כה מצומצם, תהיה צפויה לעזוועים תקציביים.

אדוני היושב-ראש, עיקר ההוצאה הכספית באקדמיה קשורה בעבודת המחקר, ועיקרה של העבודה המחקרית הוא מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית. המפעל הזה תכליתו לחבר מילון היסטורי מדעי כולל ומקיף אשר מתאר את אוצר הלשון העברית לרבדיו ההיסטוריים, כפי

חוברת כ"ג, ישיבת צ"ן

— חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 3) (המר, ידליון, סבידור, הלוי); הצעה לסדר-היום (הלוי, רוזווליו) —

דמיה תחליט, למשל, מחר שהתקציב יהיה מיליארד לירות ולממשלה לא יהיה מה לומר? כאשר הממשלה מכסה תקציב מלא היא צריכה לאשר ולהחליט על כך. זאת הנקודה שציינתי. הדוגמה של האקדמיה למדעים, שהבאתי, נגעה לכך שאם זה מוסד שלגביו לא כתוב שהוא ממומן כולו על-ידי המדינה — — —

אהרן ידליון (המערך):

אני מסכים שנחפש דרך ששר החינוך והתרבות לא יקבל את התקציב באופן אוטומטי, שתהיה לו — — —

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

הממשלה תחליט ותאשר את רוח הדברים.

מנחם סבידור (הליכוד):

אדוני השר, מה תקציב המוסד?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

בערך 3.5 מיליון לירות. עד כה עזרה הממשלה בערך בשניים-שלישים, בתוספת של 1.5 מיליון במושגים של עכשיו. האקדמיה, מאין כמוה, ראויה לעזרה זו. ציינתי את דרך קבלת ההחלטה שלא צריכה להיות בחוק בדרך שאי-אפשר לעמוד בה.

היו"ר ב. הלוי:

אדוני השר, האם אתה מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת החינוך והתרבות או לוועדת הכספים?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

נדמה לי שלוועדת החינוך והתרבות.

אהרן ידליון (המערך):

החוק היה תמיד בוועדת החינוך.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

זה תקציב שבהכרעת ועדת החינוך והתרבות. אם נודקק לוועדת הכספים נפנה בנפרד.

היו"ר ב. הלוי:

נעבור להצבעה.

## ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 3), תשל"ח-1977, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

## ה. הצעה לסדר-היום

### כללי ההתקבלות למוסדות ההשכלה הגבוהה

תעודות אלה נכן לבדיקת תעודות-בגרות לא-ישראליות או תעודות אחרות של מוסדות על-תיכוניים בחוץ-לארץ לשם קבלת תלמידים ממוסדות אחרים. אני מבין שנקודת המוצא של הסעיף הזה בכללי ההתקבלות היא בחוק המורעצה להשכלה גבוהה. אבל, אדוני היושב-ראש, אנחנו דנים היום בבועה חברתית ממדרגה ראשונה. אני מציע אישור שכללי ההתקבלות למוסדות להשכלה גבוהה לא יהיו מותנים בתעודות-בגרות.

אני רוצה להביא לפני חברי הכנסת נתונים מספר. בשנת תשל"ה, לפי השנתון הסטטיסטי, למדו במוסדות האקדמיים בארץ 49,184 סטודנטים; מהם 47,877 יהודים; מהם יוצאי עדות-המזרח — הן לידי הארץ והן

חברי הכנסת, אני סבור שהרעיון המונח ביסודה של הצעת התיקון לחוק הוא חיובי. כשראה המחוקק לנכון להקים את האקדמיה, במסגרת החוק, מן הראוי שהמדינה תשלים את הכנסותיו של התאגיד הממלכתי ה- זה כפי שדרוש לקיומו, כפי שהיא גוהגת לגבי כל תאגיד ממלכתי אחר שאין הכנסותיו מכסות את תקציבו. אולם שטר ושוברו בצדו. מקום שהתקציב מכוסה מקופת המדינה הכלל המקובל והסביר הוא שהתקציב טעון אישור הממשלה והחלטתה, ולא החלטת הגוף עצמו. כך ברשות השדיר, כך במוסדות להנצחת זכרו של דוד בן-גוריון וכך בתאגידים דומים.

מובן שלאחר האישור שלה כוללת הממשלה את התקציב של התאגיד בתקציב המדינה המוגש לכנסת. אי-אפשר להמיר את השלב המכריע של החלטת הממשלה לגבי גובה התקציב ואישורו לידי המינהלה של האקדמיה לבדה. אגב, חוק האקדמיה הלאומית למדעים, שהוא מוסד דומה או מקביל, מבחינות מסוימות, לאקדמיה, אינו מתייחס לעניין התקציב אלא במקום אחד שבו נאמר שהאסיפה הכללית תדון בהצעת התקציב. בפועל מופיע תקציב האקדמיה כחלק מתקציב המדינה. אבל בחוק האקדמיה ללשון העברית לא קיימת שתיקה ביחס להקציב אלא כתוב שהמדינה תשתתף בתקציב המוסד. זה מה שיצר את הפער בין ההוצאות לבין הקצבת המדינה. בעצם היה די בכך שהממשלה תחליט להשלים או לשנות את החוק ולהוריד את המלה "תשתתף", בכלי-אופן, מפני כבוד האקדמיה ובכפוף להערוך שהערת — לרצון ה- כלל לעזור לה בתפקידה ולהערוך טכניות נוספות שניתן יהיה ללבן במועד מאוחר יותר — אני מסכים שהצעת החוק תועבר לוועדה לליבון העניין לשם עזרה לאקדמיה, כאשר שם נמליץ שלא יהא שונה דין החוק הזה מדין האקדמיה קדמית למדעים, למשל, אבל שתהיה ברורה הכוונה שב- כוונתנו לסייע באופן מלא יותר להחזקתה והפעלתה של האקדמיה. אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה.

אהרן ידליון (המערך):

אני שמח על כך. אני רוצה לציין שהאקדמיה ללשון העברית היא מוסד מיוחד במינו. היא לא כמו האקדמיה למדעים. יש גם אוניברסיטאות. זה מוסד שלדעתי אין לו אח דוגמה. לכן האחריות התקציבית פה — — —

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

וכי אתה סבור שאפשר לומר שהמינהלה של האק-

היו"ר ב. הלוי:

הנושא הבא הוא הצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת דניאל רוזווליו: כללי ההתקבלות למוסדות ההשכלה הגבוהה. רשות הדיבור לחבר-הכנסת רוזווליו.

דניאל רוזווליו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה שלי דנה בכללי ההתקבלות למוסדות ההשכלה הגבוהה, כללים שנקבעו על-ידי המועצה להשכלה גבוהה בחוקף חוק ה- מועצה להשכלה גבוהה, לאחר שנתקבל חוק זה. המועצה צה בקעה, בסעיף 6, ש"מוסד להשכלה גבוהה לא יקבל תלמידים אלא על יסוד תעודות בגרות ישראליות או שוות-ערך. תקנוני המוסד יקבעו נוהל סביר לבדיקת

שר-החינוך והתרבות ז. המר :  
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפי שהזכיר חבר-הכנסת רוזוליו, תעודת-הבגרות היא כיום, על-פי כללי המועצה להשכלה גבוהה, תנאי להתקבל לאוניברסיטה, אם כי אין היא מבטיחה שכל בעל תעודה אמנם יתקבל. ההחלטה בדבר קבלת סטודנטים לאוניברסיטה היא בידי האוניברסיטה עצמה, בעיקר בנושאים שבהם רבים ה- מבקשים ללמוד ומעטים המקומות לקליטתם. בכל-אופן זה הטעם, מלבד הרצון לשמור על רמת האוניברסיטאות, לא היה שהוא קריטריון לכניסה — מעט מקומות ויותר מבקשים.

האוניברסיטאות, על-ידי קורסים קדם-אקדמיים ו- קורסים של ריענון לאנשים שלאחר צבא או לאחר תקופה שלא למדו, מקלות על התלמידים לרכוש תעודת-בגרות או לשפר את את ציוניהם בתעודת-הבגרות.

משרד החינוך והתרבות מצדו נותן על-ידי בחינות הבגרות האקסטרניטיות הזדמנות שנייה לאלה שלא הש- לימו את השכלתם התיכונית ורוצים ללמוד באוניברסיטה. בכל אופן בשלב זה תעודת-הבגרות היא המבחן היי- חיד המשותף והשווה לכל בתי-הספר התיכוניים, ומסיבה זאת האובייקטיבי ביותר הניתן.

חברי הכנסת, יש מעוררים על השינויים שהונהגו בבחינות-הבגרות במגמה להגמישן, להגביר את הצד היצירתי וההבנתי לעומת הצד השינוני של עבודת-גמר, של מבחני-אופי והתנהגות וכדומה. מאידך גיסא יש מעוררים על עצם קיום בחינות-הבגרות ומבקשים את ביטולן. משום כך מיניתי ועדה בראשותו של הפרופסור עוזר שילד — המדען הראשי לשעבר של משרד החינוך והתרבות, ראש בית-הספר לחינוך באוניברסיטת חיפה. כיום — שתבדוק את הסוגיה ותגיש לי את מסקנותיה. חוקה על וועדה זו שתיוועץ, בין השאר, במיועצה להשי- כלה גבוהה ובאוניברסיטאות וכן תשמע דעת מנהלים, מורים ותלמידים וכן דעת כל אחד בישבו הסבור שראוי שדעתו תישמע לפני הוועדה. חוקה על הוועדה שתיתן את דעתה גם למשמעות של ביטול בחינות הבגרות, או למה שאתה. חבר-הכנסת רוזוליו, הצעת — אלטרנאטיבה לכניסה לאוניברסיטה; שהרי תעודת-הבגרות ערכה ב- עיקר הוא בכך שהיא מאפשרת כניסה לאוניברסיטה.

דניאל רוזוליו (המערך) :  
כניסה למשרד הרישום.

שר-החינוך והתרבות ז. המר :  
בסופו-של-דבר המטרה של מי שבא לאוניברסיטה איננה משרד הרישום אלא התקבלות לאוניברסיטה. בכל- אופן עובדת הוועדה היא בעיצומה, ומטרתה לבחון את המשמעות של בחינות-הבגרות או שינויים במתכונתן מיוחדת-הגורם לגבי התקבלות לאוניברסיטה ולגבי רמת החינוך בארץ.

מרחימי איתור ברצון גם את רעיונותיו של חבר- הכנסת רוזוליו לוועדה זו.

אגב, לאחרונה מיניתי בהאם להחליט המועצה להשכלה גבוהה ועדה בראשות שופט בית-המשפט העל- יו ד"ר עזריאל מנז יושב-ראש המועצה, לבדיקה מחודש של חוק המועצה להשכלה גבוהה ולהכנת חוק חדש ושלם, שיוצא לדיון במועצה להשכלה גבוהה ולאחר מכן רשמית יגורר. אעביר את רעיונותיו של חבר-הכנסת רוזוליו גם לוועדה זו.

עולים — 7,035 — כלומר פחות מ-14%. ניתן להדגיש נתון חמור זה על יסוד נתון נוסף : אם ניקח שיעור הלומדים ל-10,000 גילאי 20—29 במדינת ישראל ב- תשל"ג במוסדות להשכלה גבוהה, הרי מתוך ילידי יש- ראל שאביהם ישראלי היו 875 על 10,000 ; כאשר האב יליד אסיה ואפריקה — 276 ; כאשר האב יליד אירופה — ארצות-הברית — 1,380 סטודנטים. מתוך ילידי אסיה ואפריקה היו 203 על 10,000, ומתוך ילידי אירופה ואר- צות-הברית — 932 על 10,000.

אני חושב שמספרים אלה מצביעים על כך שמרכיב המהווה 50% מהאוכלוסיה נמצא בתהליך במוסדות להשכלה גבוהה. אם נצרף נתון נוסף, שהובא לפנינו בעת הדיון על תקציב משרד החינוך, ש-42% מכלל תלמידי בתי-הספר היסודיים הם טעני-טיפות, הרי אנו רואים לנגד עינינו בעיה חברתית ממדרגה ראשונה. מכאן שיש חובה לאומית ויעד חברתי ליצור תנאים שיאפשרו למחצית החברה הישראלית, לקדם את השכלתה, ליצור לה אליטה של אינטליגנציה שתהיה אחד הגורמים לקיי- דום ציבור זה.

אנו יודעים שקיימת טענה כי תעודת-הבגרות משמשת כמנבאת על הצלחה בלימודים. אני רוצה להפנות את חברי הכנסת לממצאים המאלפים במחקר שנעשה על-ידי הו"ר חוה עזרין והפרופסור שפירא, ולהביא שני נתונים מאלפים מתוכו ; ראשית, מה הם הערכים התעסוקתיים של הסטודנטים יוצאי ארצות-השונות. אנו מוצאים ש- אוריינטאציה מינהלית דבקים : ילידי אסיה ואפריקה — 30%, ילידי אירופה וארצות-הברית — 19%. באוריינ- טאציה לשיפור המצב בארץ : סטודנטים ילידי אסיה ואפריקה — 25% ; סטודנטים יוצאי אירופה וארצות- הברית — 13%. באוריינטאציה מחקרית-תרבותית : סטו- דנטים יוצאי אסיה ואפריקה — 17%, סטודנטים יוצאי אירופה וארצות-הברית — 37%.

אנו רואים על-פי הערכים התעסוקתיים של הסטו- דנטים שהמגמה הברורה של האוכלוסיה שאנו צריכים לקדם אותה היא לשיפור המצב בארץ. ולפי ציפיות ל- לתגמולים, אנו רואים אוריינטאציה לבטחון, נוחות ופנאי בקרב סטודנטים יוצאי אירופה — ארצות-הברית — או נקרא לכך משפחות אשכנזיות — 51%, לעומת 38% סטו- דנטים מבין יוצאי ארצות אסיה ואפריקה. 62% מהסטו- דנטים יוצאי ארצות המזרח, האוריינטאציה שלהם היא לקידום, מנהיגות ותגמולים מרמיים. כלומר, לפנינו דיווח שנותן אוכלוסיה מקופחת רואה עצמה נושאת שליחות לשיפור המצב במגזר האוכלוסיה שלה.

ולבסוף, מתברר מאותו מחקר שתעודת-הבגרות היא אמנם אחד המדדים להצלחה, אבל כלי מנבא לא בהכרח הכיחוק, ובמקרים מסויימים אף נמוך וירוד עד כדי 4% גיבוי או אפילו פחות מכך.

משום כך, אדוני היושב-ראש, אני מציע שהכנסת תדון בנושא, ותדון על-מנת להחליט ליצור אפיקים אל- טרנזאטיביים להתקבלות למוסדות להשכלה גבוהה, כדי שאותה אוכלוסיה שיש לה תהיינו במוסדות-בגרות ותהי- ייצוג במוסדות להשכלה גבוהה תוכל לפחות להתקדם למוסדות להשכלה גבוהה על-מנת שישופר מצבם של יוצאי עדות המזרח.

חיו"ר ב. הלוי :  
שר החינוך והתרבות ישיב על ההצעה.

חברת כ"ג, ישיבה צ"ו

— הצעה לסדר-היום (המר, הלוי, רוזוליו); חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 5) — (הלוי, גרוסמן) —

דניאל רוזוליו (המערך):  
אני מסכים.

היו"ר ב. הלוי:

אם כן, לפנינו רק הצעה אחת — להעביר את ההצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת רוזוליו לוועדת החינוך והתרבות. אני ממליץ להצעה זו להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

למעשה היה רצוי ביותר להמתין לסיום עבודתה של ועדת-שילד בסוף שנה זו. אבל, עם זאת, מאחר שהנושא הועלה אין לי שום התנגדות שהוא יידון ויובהר בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, מתוך הנחה שהדינים בוועדה יהיו השלמה לחומר שיובא לפני ועדת-שילד ויובא לפני משרד החינוך.  
לכן אני מסכים לדיון בוועדה.

היו"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת רוזוליו, האם אתה מסכים להצעת השר להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות?

## ו. חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 5), תשל"ח—1977 \* (הצעת חברת-הכנסת ח. גרוסמן)

היו"ר ב. הלוי:

אנו עוברים להצעת חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 5), תשל"ח—1977, של חברת-הכנסת חייקה גרוסמן. רשות הדיבור לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת תיקון זו מטרתה לתקן עיוות בחוק ולסלק עול שנעשה לקבוצה גדולה של עולים שהגיעו ארצה לאחר ה'1 באוקטובר 1953. בשנת 1952 נחתם הסכם-לוקסמבורג בין מדינת ישראל לבין הרפובליקה הפדראלית של גרמניה. על-פי הסכם זה קיבלה ממשלת ישראל סכום גלובאלי של מיליארד דולאר לשיקום נכים מנוקי גוף ובריאות ו-50 מיליון דולאר לשיקום כלכלי של נכים. ממשלת ישראל הבטיחה ונסלה על עצמה מכוח הסכם האמור לשלם פיצויים לנכי רדיפות הנאצים אשר עלו לישראל לפני התאריך ה'1 באוקטובר 1953, אילמלא הסכם-לוקסמבורג היו כל נכי רדיפות הנאצים תושבי מדינת ישראל ואזרחיה זכאים להגיש תביעות על נזקי גוף ובריאות ולקבל פיצויים ממשלונות גרמניה המערבית.

העולים שבהם דנה הצעת התיקון לחוק הם עולים אשר בטרם עלותם קיבלו בארצות מושבם, ארצות מוצאם אירופה, קיצבאות ותשלומים תקופתיים על נזקי בריאות שנגרמו כתוצאה מרדיפות הנאצים או גורריהם. אני מציינה כי עולים אלה, גם אם עלו בתאריך מאוחר מה'1 באוקטובר 1953 ואשר לפי החוק הקיים אינם זכאים, יהיו זכאים לתגמולים כנכים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים אם מילאו אחר שורה סבירה של תנאים אשר אפרט אותם. התנאים מחמירים מאוד עם הנכה, וכל הפחד שמא זה יעלה למדינת ישראל הון עתק הוא פחד-שווא.

אלה התנאים: (א) היו זכאים בארץ מושבם, בטרם עלייתה או לתשלום תופות על נזקי בריאות שנגרמו בעטיין של רדיפות הנאצים. זאת אומרת האיש צריך להוכיח שטרם עלותו ארצה היה זכאי לתגמולים בארץ שממנה הוא בא.

(ב) מיום עלייתם ארצה אינם זכאים עוד ואף אינם מקבלים בפועל תגמול על נזקי בריאות כאמור משום מקור שהוא, לא מהארץ שממנה יצאו ולא מגרמניה.

(ג) אין להם הכנסה פרט לקיצבאות נכות או זיקנה שהם מקבלים מכוח חוק הביטוח הלאומי של ישראל.

נספחות \*

(ד) ותנאי פרוצדוראלי: העולה הגיש בקשה לרשות המוסמכת לכך על-פי החוק עד לתאריך שנקבע או עד לתום תקופה של שישה חודשים מיום עלייתו ארצה — הכול, כמובן, לפי התאריך המאוחר יותר. הצעת התיקון אף קובעת את המועד שבו יתחילו לשלם לזכאים את התגמול. תאריך קבוע צמוד לתחילת תוקף החוק, או אם עלה לאחר מכן — מיום עלייתו ארצה.

חברי הכנסת, בעיה מיוחדת שהצעת החוק שאני מגישה אינה מטפלת בה היא הפער בין נכי רדיפות הנאצים מקבלי התגמולים מגרמניה לבין נכי רדיפות הנאצים המקבלים תגמולים מממשלת ישראל. זה אינו כלום בהצעת החוק שלי, אבל גראה לי שזה עול משווע וצריך לתת את הדעת על כך. הפער בין התגמולים שמקבלים נכי רדיפות הנאצים מגרמניה לבין התגמולים שמקבלים אזרחי ישראל מממשלת ישראל הולך וגדל, במיוחד כעת. אחרי המהפך הכלכלי. לדוגמה: התגמול החודשי המינימאלי שמקבל נכה בעל 25% נכות מגרמניה הוא 354 מארקים גרמניים, שהם כ-2,800 לירות; ואילו נכה בעל אותם אחוזי נכות שמקבל את התגמולים מ-ממשלת ישראל מקבל 560 לירות. לחדוש. 2,800 לירות מול 560. אבל כאמור, אינני מטפלת בהצעת החוק שלי בנושא זה.

נראה לי שיש בקבלת הצעת התיקון לחוק משום תיקון אחד העיוותים, ויש לצערי עיוותים נוספים במכלול זה, לגבי ציבור שנפגע, נדרף וסבל, ציבור שבריאותו נפגעה והכנסתו מועטה. ואני מדברת על תגמולים רק לאלה שחיים מקיצבת הביטוח הלאומי ושאינו להם הכנסה אחרת. אני יודעת שיש הצטרבות של מרירות והרגשות קיפוח.

אדוני סגן השר, לאחרונה נעשים נסיונות לתקן עול שנעשה לאסירי-ציון, ואני מברכת עליהם. על-ידי תיקון חוק הביטוח הלאומי הנוגע לנכים שעלו ארצה והיו לנכים בטרם עלותם. ושלא נכללו בחוק הנכים. יתוקן עול גומת, אני מברכת על תיקון זה. אינני רואה שום סיבה שלא לתקן גם את העיוול הנעשה לנכי רדיפות הנאצים שעלו ארצה אחר 1953.

אין בהצעה משום נטל רכ על איצר המדינה. אני מודה שהתגמול והתנאים שהצבעתי להצעת התיקון הם לא לפי הצדק אלא מתוך התחשבות באוצר המדינה.



לבין ארצות הגוש המזרחי, כפי שהם קיימים עם מדינות במערב-אירופה. אמנם ארצות הגוש המזרחי חתומות על אמנה בין-לאומית המחייבת אותן להמשיך ולשלם ביטוח זה, אך כידוע אין הן ממלאות את חובות האמנה במה שנוגע לישראל. ייתכן שבזמנים טובים יותר, ואנו מקווים שהם יבואו בהקדם האפשרי, יהיה הסדר כזה. אולם כיום אינני סבור שבהעדרו יש להטיל את המעסה על שכמנו ולפתור בכך את ארצות הגוש המזרחי.

ברצוני עוד להוסיף ולציין שלפחות במידת היכולת המצומצמת שתקציב המדינה יכול להרשות — וכולנו יודעים את הבעיות של מצוקת התקציב בשנה הקרובה — לפחות במסגרת זו אנו משתדלים קצת לתקן, קצת לשייף וליישר קצוות. כפי שהודעתי גם קודם לכן, בתי-שובה על שאלתה, אנו נביא ביום ראשון, הקרוב לוועדת השרים לענייני כלכלה הצעה לשיפור מסוים בנושא זה. אני מדגיש — שוב שיפור צנוע, לא גדול, אבל הוא יהיה רטרואקטיבי מ-1 באפריל 1976 וישפר את מצבם של הזכאים כיום לתגמולים.

חייקה גרוסמן (המערך):

מדוע אתה מטיב עם המקבלים משהו בכל-זאת, ואינך רוצה להיטיב את מצבם של אלה שאינם מקבלים מאומה?

סגן שר האוצר י. פלומין:

מכיוון שיש לי חבות מסוימת על-פי ההסכמים החד-דיים הנוגעים לאוכלוסיה מסוימת.

אין לנו חבות וגם איננו יכולים להחיל חבות זו, לפחות לא בשלב זה. על אוכלוסיה כל כך רחבה, לפי הצעתה של חברת-הכנסת גרוסמן, אני חושב שכך היה גם בממ"ל שלות הקודמות — לא מרוע לב, חס-יחלילה, אלא שלא היה אפשר למצוא את המשאבים הכספיים הדרושים כדי להיטיב אתם. אני בטוח ומשוכנע כי כאשר ירווח לנו, ואני מקווה שזה לא יהיה בעתיד הרחוק מדי, נוכל גם למצוא את הדרך כדי לעזור לאוכלוסיה זו ולפתור את בעיותיה. ייתכן שהפתרון והרווח וההצלחה יבואו לנו מ-מקום אחר — היכולת לחתום על הסכמי הדדיות עם ארצות הגוש המזרחי.

בכל-אופן בשלב זה של הדברים אני חושש שלא נוכל להיעתר להצעת החוק הפרטית של חברת-הכנסת חייקה גרוסמן, ואני מבקש להסיר אותה מסדר-היום של הכנסת.

היור' ב. הלוי:

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה; והשנייה — להסיר את הצעת החוק מסדר-היום של הכנסת. אני מעמיד את שתי ההצעות להצבעה זו מול זו. אבקש למנות את הקולות.

### הצבעה

- |      |                                                                                                |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16 — | בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה                                               |
| 24 — | בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום של הכנסת                                                |
|      | ההצעה להסיר את הצעת חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 5), תשל"ח—1977, מסדר-היום של הכנסת נתקבלה |

חייקה גרוסמן (המערך):

חברת-הכנסת פלאטו-שרון, מדובר על שארית ניצולי השואה.

ההגבלות והתנאים מוציאים מכלל הזכאים לתגמולים קא-טגוריות שבשל מקור הכנסה נוסף מצבן הכלכלי מבוסס יותר, כגון אנשים שיש להם הכנסה מעבר לקיצבאות נ-כות וזיקנה של הביטוח הלאומי. כמובן, כאמור מות-נית הזכאות לתגמולים בכך שטרם עלייה ארצה היה זכאי לתגמול בעד נזקי בריאות וחדל לקבל ואינו זכאי לקבל תגמול זה מיום עלייתו ארצה. אני שואלת מדוע נכה רדיפות הנאצים שקיבל גימלת נכות לפני עלותו ארצה חייב להיפגע כל כך עם עלותו לישראל, ובפרט שהכנסתו באה לו רק מהביטוח הלאומי.

לסיכום, מדובר בקבוצה מעוטת-הכנסה, לוקה ב-בריאותה וקשישה בגילה. נראה לי שמן הצדק לשפר, ו-לוא במעט, את מצבה, ויפה שעה אחת קודם. אני חייבת להביא לידיעת הכנסת שבשנה האחרונה נפטרו 2,000 אנשים מאותה אוכלוסיה שאני רוצה להיטיב עמה. תא-רו לעצמכם במי אגנוח מדברים. זוהי אוכלוסיה שמת-מעטת והולכת, וזה הרגע האחרון שאפשר עוד לתקן את העוול, לפני שכל האוכלוסיה הזאת תיעלם לגמרי מחיינו.

היור' ב. הלוי:

רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק נכי רדיפות הנאצים מעניק זכות לתגמולים לנכים חושבי ישראל אשר אינם זכאים עקב נכותם לתגמולים מגרמניה. חוק זה נחקק בעקבות הסכם השילומים שלא איפשר לנכים מסוימים להגיש תביעה מגרמניה, ואשר כתוצאה ממנו היתה לנכים אלה טענה צודקת כלפי ממשלת ישראל.

הצעת החוק המונחת לפנינו פורצת את מסגרת ה-חוק המקורי. מוצע כי במסגרת התגמולים לנכי רדיפות הנאצים תישא מדינת ישראל בתשלום תגמולים לנכים שהסכם השילומים לא התייחס כלל אליהם. חלק מן הנכים שמדיבר בהם בהצעת החוק קיבלו כבר פיצוי מק-רן שהוקמה למטרה זו על-ידי ממשלת גרמניה המער-בית. ייתכן כי הסדרים דומים ייעשו גם בעתיד.

קשה לערוך אומדן מדויק בכמה יעלה למדינת יש-ראל לשאת במעמסה זו, המקופלת בהצעת החוק ש-הוגשה לפנינו. רק לגבי מי שעלו לישראל בין הש-נים 1935 ו-1965 אושרו 100,000 תביעות. יש להניח, וזה אומדן, כי כ-15% מן התובעים יהיו זכאים לתגמולים לפי הצעתה של חברת-הכנסת גרוסמן. משנת 1965 ועד היום נוספו עוד כ-10,000 תובעים, העשויים גם הם להיות זכאים לתגמולים. תשלום לכ-25,000 נכים יעלה, לפי ה-אומדן, כ-300 מיליון לירות בשנה, ואני קובע שזה אומדן מוטא כלפי מטה על דרך הזהירות, היות שייתכן בהח-לט שהסכומים עשויים להיות גבוהים יותר.

אם אמנם חאשר הצעת החוק, הרי קרוב לוודאי שהכנסת תצטרך להעניק תגמולים לאוכלוסיות נוספות של תובעים שעלו ושיעלו ארצה ולהתחשב בכל הבעיות של אוכלוסיה נרחבת זו. אינני סבור שתקציב המדינה יוכל לעמוד במעמסה כבדה זו, ובוודאי לא בשנה הקר-ובה.

כאן ברצוני להעלות נושא שהוא לחלוטין לא שולי לבעיה אשר למנינו. הצעת החוק דנה באוכלוסיית תוב-עים הזכאית. לפחות בחלק ניכר, לתובע תשלום של ב-טוח סוציאלי בארצות שמהן עלו. לצעתנו אין הס-כמים הדידים בדבר תשלומי ביטוח לאומי בין ישראל

## ז. הצעות לסדר-היום

## 1. היעדרות בו-זמנית של שרים מן הארץ

משנה שחל (המערך):

יש להניח שהוא למד באירלנד איך לספל בטרור.

(קריאה: הוא יעץ להם.)

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

עם כל חשיבות השליחות של שר הפנים ואינני מזל-זלת בה — אינני מבינה איך לא התעורר אצלו רגש האחריות לנעשה בארץ כאשר המשטרה נמצאת בחזית הראשונה של ההתנגשות עם המרצתים כדי להציל חיי אזרחים. בימים שמקימים דיונים בנושא זה בוועדת ה-חוץ והבטחון והוקמה ועדה לבדוק את פעולותיה של המש-טרה שוהה לו שר הפנים והמשטרה בחוץ-לארץ ואינו מוצא לנכון להפסיק את שליחותו ולחזור מיד לא-רץ, כפי שעשה זאת שר הבטחון, ששליחותו בארצות-הברית היתה אולי חשובה יותר.

באיר פעיל (מחנה שלי):

חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו, אני מסכים, אבל ייתכן שצריך לשקול שמא יש כמה שרים שאם הם לא בארץ אולי זה יותר טוב.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

זו הגישה שלך? אני סבורה ששר שהתמנה והצהיר הצהרת אמונים בכנסת חייב למלא את תפקידו כיאות.

הי"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת פעיל, אתה רשום פה לדיון.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

שאלת הבהרה: כאשר שר הבטחון נמצא בלבנון — זה בארץ או בחוץ-לארץ?

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, נתאר לרגע בדמיונו את הזעזוע שהיה פוקד את אזרחי המדינה אם מאורעות הדמים היו מתרחשים בעת שהיו נעדרים מהארץ ראש הממשלה, שר הבטחון, שר הפנים — שהוא אחראי למשרד המש-טרה — שר החוץ ובנוסף עליהם עוד חמישה שרים, ששהו בחוץ-לארץ או עמדו לצאת באותו שבוע. רבותי, המרחק בין הדמיון למציאות האזרחית היה פחות מ-עשרים וארבע שעות. אמנם לפי החלטת הממשלה, שרק לפי אישוריה נוסעים שרים לחוץ-לארץ, היה צריך סגן ראש הממשלה מר יגאל ידין למלא את מקומם של ראש הממשלה, שר הבטחון ושר החוץ, וזאת בנוסף על תפ-קידו כשר-על על משרדי הרווחה — —

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אם שר החקלאות היה נוסע הוא היה ממלא בוודאי גם את מקומו.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

ייתכן שהיו מטילים עליו גם את תפקיד שר החק-לאות אם שר החקלאות היה נוסע.

סגן ראש הממשלה י. ידין:

תמשיכו ב"אילו". זה מוכיר את ימי הילדות.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

ריכוז כזה של סמכויות ותפקידים, חברי הכנסת, הוא

הי"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום — הצעה ל-סדר-היום של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו ב-נושא: היעדרות בו-זמנית של שרים מן הארץ. רשות הדיבור לחברת-הכנסת אלמזלינו.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יום לפני המעשה השפל והרצח המתועב שבוצע על-ידי המחבלים בכביש חיפה-תל-אביב הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום בנו-שא: תביעה מממשלת ישראל לקבוע כללים שלפחות 75% ממספר שריה יימצאו בישראל באותה עת.

המניע להגשת הצעתי היה עובדת הימצאותם של 5 שרים בחוץ-לארץ. באותו שבוע ויצאתם המתיכנסת של ראש הממשלה ושר החוץ ביום ראשון, אשר עמדה להתבצע ב-12 למאס 1978. אילמלא האסון הכבד שפקד אותנו ושיבש את תכניתיהם של השרים, שחלק מהם נאלץ לחזור לארץ וחלק דחה את נסיעתו, היה יכול להיווצר מצב שבשבוע החולף היו מחוץ לגבולות המ-דינה 8 שרים: ראש הממשלה, שר הבטחון ושר החוץ שאמורים היו לשהות בארצות-הברית לצורך קיום שי-חות עם הממשל האמריקני; שר האנרגיה מר מודעי ש-שהה בדרום-אמריקה; שר הפנים ששהה באירופה; שר התעשייה, המסחר והתיירות ששהה בדרום-אמריקה; השר חיים לגדאוי ששהה באירופה והשר שרון שעמד לצאת לגרמניה, אך דחה את נסיעתו.

משנה שחל (המערך):

בממשלה יש עכשיו "ישראל-טורס" — כולם נמצאים בטוילים ובתיורים.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

כן. פירוש הדבר, חברי הכנסת, שכמעט מחצית מ-שרי ממשלת ישראל יכולים היו להימצא בחוץ-לארץ — דבר המטביע את חותמו על פעולתה התקינה של הממשלה ועל עבודת משרדיה.

מגמת הצעתי היתה למנוע מצב שיותר מ-25% מ-שרי ממשלת ישראל ייעדרו מהארץ באותה עת.

זלמן שזבל (הליכוד):

אבל לפי התור, שיירשמו בתור.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

ההתרחשות המזעזעת בשבת, 11 למאס 1978, שבה נרצחו בדם קר נשים, ילדים, ללא עוון בכפם אלא רק בגלל היותם יהודים ותושבי מדינת ישראל, חיוקה ביתר שאת את גישתי שאסור מכל הבחינות כי ייווצר מצב ש-מחפר גדול של שרים, ביניהם שרים הנושאים באחריות בלתי-אמצעית לבטחון המדינה, ייעדרו מן הארץ באותה עת. תמיה בעיני ואינני יכולה להבין כיצד זה יכול להר-שות לעצמו שר הפנים, הממונה על משרד המשטרה ושכל ענייני המשטרה הם בתחום סמכותו ואחריותו, לשהות בחוץ-לארץ ששהיה ממונה, ועם כל ההתרחשויות ה-טראגיות של השרת המחרה והזעזוע שעבר על הציבור בשרועיים האחרונים לא מתעורר אצלו רגש האחריות לנעשה בארץ, כאשר המשטרה — —

סעיף כזה בחוק-יסוד: הממשלה, וזה לא במקרה, כי אני משערת שהמחוקק לא העלה על דעתו שהממשלה יכולה לדון ולהחליט כשמרבית שריה נמצאים בחוץ-לארץ. אם גם החוק איננו שולל אפשרות כזאת, אך תסכימו אתי שהחלטות חשובות וגורליות העולות להתקבל כאשר שרי רבים הנמצאים בחוץ-לארץ ואינם משתתפים בישיבת הממשלה, יש בהן פגם קונסטיטוציוני וציבורי גם יחד.

יש הטוענים שריבוי נסיעות שרים לחוץ-לארץ, ל- צורך ושלל לצורך, המאפיין את הממשלה הנוכחית, הוא תוצאה של שהות ממושכת באופוזיציה.

סגן ראש הממשלה י. ריין:  
שר הפנים היה בכל הממשלות הקודמות.

שושנה ארבלי-אלמזלינו (המערך):  
אני צריכה לסיים, אדוני סגן ראש הממשלה. אמרתי: לפעמים הנסיעות הן לצורך, לפעמים שלא לצורך. ריבוי נסיעות של שרים, המלווים לפעמים גם על- ידי פמליה של עוזרים ומתורגמנים, יש לה השפעה שלילית על הציבור הרחב הנתבע ללא הרף להדיקו הח- גורה, לחסכון ולהגברת התפוקה והיעילות.

מנחם סבידור (הליכוד):  
הפמליה הזאת, הם כולם חניכי תנועתך והם הת- רגלו לכך עוד מזמן השלטון הקודם. על-ידי סטאטיס- טיקה אני יכול להשוות מי נסע יותר.

שושנה ארבלי-אלמזלינו (המערך):  
אבל לא היו תקדימים כאלה בעבר. חסלח לי, חבר- הכנסת סבידור.

מנחם סבידור (הליכוד):  
ריבוי הנסיעות בזמן השלטון הקודם היה ההתחלה.

שושנה ארבלי-אלמזלינו (המערך):  
עדיין לא היו תקדימים כאלה בעבר וגם לא אנשי הפמליה קובעים אם הם נוסעים או לא. ההחלטה לא נתונה בידם.

משה שחל (המערך):  
חבר-הכנסת סבידור, במשך תשעה חודשים נסעו יותר משנסעו בתשע שנים בממשלה הקודמת.

שלמה הלל (המערך):  
כבר שלושים שנה שהם רוצים לנסוע, מה אתה רו- צה?

שושנה ארבלי-אלמזלינו (המערך):  
כדי למנוע המשך תופעה זו בעתיד יש, לדעתי, ח- כ- רת שהממשלה תחליט, ביוזמתה שלה — ועל-ידי כך תמנע את הצורך בהגשת הצעת חוק לתיקון חוק-יסוד: הממשלה — למנוע היעדרות מהמדינה של יותר מאשר רבע ממספר שריה באות עת ולהקפיד ביותר שאת על אישור נסיעות של שרים לחוץ-לארץ. במידה שיש צורך והכרח בנסיעות אלה יש לפזר אותן על פני מועדים שו- נים.

אדוני היושב-ראש, לאור חשיבותו של הנושא והר- גישות שמגלה הציבור לעניין זה אני מציעה לקיים דיון במליאת הכנסת.

מעבר לתיכנון שהיה לכינון ממשלה פונקציונאלית מצומ- צמת, חכנית ונשארה כהכרזה לפני בחירות, כדבר שני- תן היה להתפאר בו, אך יש להצטער על שגם הכרזה זו לא התגשמה ונשארה כמו הרבה הבטחות ותכניות אחרות ללא הגשמה.

כבוד-היושב ראש, חוק-יסוד: הממשלה, בסעיף 1 קובע: "הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה." אני בטוחה שהמחוקק התכוון לממשלה שריה נמצאים בישראל וממלאים את התפקיד שהכנסת הטילה עליהם והוא לא התכוון לממשלה גולה כאשר מחצית שריה נמצאים מחוץ לתחום המדינה.

כבוד היושב-ראש, המצב שהיה עלול להתהוות ב-13 במארס 1978, כאשר שמונה-תשעה שרים נעדרו מישראל, איננו מקרה יוצא-דופן אלא הפך לתופעה המאפיינת את הממשלה הנוכחית. כך במשך חודש דצמבר 1977 נעדרו מהארץ עשרה שרים, ואלה הם יעדי נסיעתם: ראש הממשלה — ארצות-הברית; שר המשפטים — ארצות-הברית; שר הבריאות — ארצות-הברית; שר הבינוי ו- השיכון — ארצות-הברית; שר העבודה והרווחה — אר- צות-הברית; גם שר החקלאות עומד לצאת לארצות-הב- ית. האם אין בכך הגנמה, חברי הכנסת, ואפילו הטרדה שבמשך אותו חודש יבקרו בארצות-הברית שיש ש- רים? ביקורים תדירים כאלה, אפילו אצל הידידים הטובים ביותר, הופכים למעמסה והטרדה. באותו חודש ביקר שר האוצר במערב-גרמניה ובאוסטריה; שר החוץ — במערב-גרמניה; שר התעשייה, המסחר והתיירות — ב- רומניה. בטוחני שתסכימו אתי שהממשלה הנוכחית שבי- רה את כל השיאים בתחום נסיעות שריה לחוץ-לארץ.

עקיבא גוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
זה מוכיח פעילות.

שושנה ארבלי-אלמזלינו (המערך):  
אינני שוללת נסיעות של שרים כאשר הן הכרחיות, אינני מזולזלת בתפקידים מדיניים וכלכליים המוטלים על השרים בפגישות עם מדינאים בארצות שונות וגם עם יהדות התפוצות, הן לשם פעולות הסברה והן לשם פער- לות התרמה; אך ריבוי נסיעות השרים לחוץ-לארץ, כפי שאנו עדים להן בחודשים האחרונים, נוגד את הטעם הטוב ופוגע בניהול התקין של משרדי הממשלה.

כבוד היושב-ראש, לפי הפירסומים בעתונות גם חברי הכנסת מסיעת הליכוד גילו רגישות לתופעה זאת וגמתחה ביקורת על השרים המרבים לנסוע לחוץ-לארץ, דבר הגורם להזנחה בפעולה ודחיית הכרעות. הדעתו של שר האוצר שלעתידי ימעט בנסיעות היא פרי הבני- קורת הנמתחת בציבור הרחב על נסיעותיו המרובות ו- הממושכות. נסיעתו של שר האוצר בליווי פמליה גדולה, שכללה כמעט את כל התפקידות הבכירה של משרדו, ל- דרום-אפריקה דווקא בימים שפתיחת משא-ומתן על מדיניות השכר לשנתיים הבאות, דווקא בימים של מתי- חות הולכת וגוברת ביחסי עבודה, בימים שיושב-ראש התאחדות התעשיינים זועק על הסכנה הצפויה לצימצום היצוא בעקבות המהפך הכלכלי — מאפיין בצורה בר- למת את הנזק הגורם לניהול התקין של משרדי המ- שלה כאשר השרים המופקדים עליהם מרבים בנסיעות לחוץ-לארץ.

כבוד היושב-ראש, בניגוד לחוק-יסוד: הכנסת, סעיף 24, האומר "הכנסת תדון ותחליט בכל מספר חברים" אין

חוברת כ"ג, ישיבה צ"ו

— הצעות לסדר-היום (הלוי, נסים, פעיל, שחל, מילוא, אמוראי) —

חיר' ב. הלוי :

רשות היבור לשר נסים, לתשובה.

השר מ. נסים :

אדוני הישבראש, כנסת נכבדה, הנושא שהעלתה חברת-הכנסת ארבל-אמולנינו הוא נושא חשוב, ואני גם מאמין שהעלאת הנושא עלידה לא היתה מלווה ברצון לקנטר. זה התבטא ברוב דבריה, לא אוכל לומר: בכל דבריה. עלי-כל-פנים הצביעו דבריה על כנות ורצינות יותר מאשר כמה קריאות-ביניים שהושמעו על-ידי חבריה לסיעה — למשל, שהממשלה הפכה ל"ישראל-טורס".

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

עוד מעט גם לא יהיה לך אל מי לדבר.

משה שחל (המערך) :

היה מתאים יותר לומר: "חוק-לארץ — טורס".

השר מ. נסים :

תיכף תשמע תשובה.

לממשלת ישראל זו, כמו לכל ממשלה אחרת שהיתה ושתהיה, יש חובות שהן מעבר לחובות של כל ממשלה אחרת בעולם. לבד מהעיסוק היומיומי בענייני המשרד, שהוא חובת השר בכל מדינה, בכל אומה ובכל לשון, יש לישראל דרישות נוספות צודקות, משאלות ובקשות מן העם היהודי. לוא רק היו פניות ובקשות אלה נרשמות וחיו מוצגות בפני הציבור היה באמת צריך לפזר את חברי הממשלה יום יום ברחבי תבל; וזה חל לא רק על הממשלה הזאת אלא גם על כל ממשלה שהיתה.

משה שחל (המערך) :

ראינו כמה הצעות לסדר-היום, כמה שאילתות, הגשתם כאשר אתם הייתם באופוזיציה, אינני מקבל את זה.

השר מ. נסים :

חברת-הכנסת שחל, אם תראה לי הצעה אחת לסדר-היום שהגישו סיעת הליכוד או סיעה אחרת המשתתפת היום בממשלה על נושא כזה — אומר לך את המאמר התלמודי: "מובילנא מאניה לבי מסותא" — לא היה ולא נברא. לא הגשנו הצעה כזאת, לא הגשנו הצעה לסדר-היום בנושא הזה מאז ועד עצם היום הזה.

רוני מילוא (הליכוד) :

שאלתו זה דבר אחר.

השר מ. נסים :

ספני שעל ממשלת ישראל גם לעמוד מול חזית עוינת שנו מדינות רבות, ויש לנו חזית הסברה. לא אומר ש-אנחנו מקיימים את פעולת ההסברה כדבעי, יש עוד הרבה מה לעשות, אבל יש הבעיה הזאת.

לממשלת ישראל יש, יותר מאשר לכל מדינה אחרת בעולם, גם בעיות מדיניות ומאבקים מדיניים. אם ראש הממשלה, שר החוץ ושר הבטחון היו צריכים להיות בעת ובעונה אחת בארצות-הברית, הלא כולנו צריכים להבין שזה לא נעשה לשם תענוגות. זה נעשה משום שזאת ה"חזית שלנו, וזה כאילו אנחנו יושבים פה ולוחמים את מלחמתנו.

ויש לנו בעיות הקשורות בקיומה של מדינת ישראל — לא רק הויקה אל העם היהודי — המגבית, המילווה. כבר אמרתי: אילו היתה נערכת רשימה הייתם רואים

עד כמה לוחצות הנהלות המגביות ומילווה הפיתוח בכל מדינות תבל ותובעות דווקא ששר מישראל יפתח את המגבית או את פעולת המילווה. זה שיקול מובן מאוד. בעיני יהודי היושב שם, כאשר מופיע שר ופותח מגבית — זה התגשמות חלומות ומאווים. זה מה שמעודד אותו לתת אדם חשוב — ויהיה גדול ככל שיהיה — שאינו שר ואינו אישיות פוליטית המבטאת את התגשמות העצמאות של ישראל אינו יכול לתרום כפי שיכול לתרום אדם הנמצא בהווה הפוליטית.

הנה, למשל, לגבי השנה הזאת. לא רק שהיא שנת ה-30, וכנראה, מרצון אבל לא מתוך חדווה, משום העומס הרובץ כאן בארץ, יצטרכו שרים לנסוע לחוץ-לארץ כדי להשתתף באירועי שנת ה-30 — יש גם הפרוייקט לחיסול משכנות-העוני שראש הממשלה ושרים פעילים בו, ובעיקר ראש הממשלה, שר הבינוי ושר העבודה. הם פעילים בהשגת הכסף הדרוש לחיסול משכנות-העוני, וכבר נסע ראש הממשלה ונסעו פעמיים שר הבינוי ושר העבודה, יחדיו ולבד, כדי לקדם את הנושא הזה. לפעמים העשייה שם מועילה או רצויה, והיא אפקטיבית יותר מ"אשר ישיבה פה וחבור תכניות, כי חיבור התכנית לבדו לא יביא גאולה לא לעניין ולא לעולם.

אבל הייתי רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, כי עלינו לזכור: נסיעה של שר — אני מדגיש: שר, לא דווקא חבר הכנסת — בתנאים של היום, חברת-הכנסת שחל, ב"אמת בלי רצון לקנטר, אתה קורא לזה "מסע טיולים"? זה מסע של תענוגות? אלה טיולים ברחבי תבל? אתה יודע במה כרוכה היום נסיעה של שר?

משה שחל (המערך) :

הממשלה צריכה לעשות סדר. אל תעמיד את הדבר רים בצורה כזאת.

השר מ. נסים :

וזאת בגלל נסיבות מסוימות שאתה מכיר אותן.

משה שחל (המערך) :

תעשה סדר בנושא הזה, אדוני.

השר מ. נסים :

אדוני, כאשר שר נוסע היום לחוץ-לארץ, זה ההיפך מתענוגות, זה ההיפך מטיול. לעתים זה כרוך בעניינים, וכל יום של שהות בחוץ-לארץ אינו הליכה לחוץ-הים —

עיראל אמוראי (המערך) :

כבוד השר, אמנם היום ערב פורים — — —

השר מ. נסים :

— השר כבול מרגע שהוא משכים ועד הרגע ש-הוא עולה על יצועו.

עיראל אמוראי (המערך) :

כבוד השר, אמנם היום ערב פורים, אבל, בבקשה, תדבר ברצינות אל הכנסת.

השר מ. נסים :

אתה צריך לדעת את זה.

עיראל אמוראי (המערך) :

אני יודע את זה. לכן אני אומר שמה שאתה אומר רחוק מאוד מהמציאות.

— הצעות לסדר-היום (נסים, אמוראי, שחל, מילוא, גרופר, פעיל, אלוני, הלל, הלוי, ארבל-אלמוזילינו) —

השר מ. נסים :

אתה יודע שזו אמת.

עדיאל אמוראי (המערך) :

אין בזה אמת. אתה מגזים.

השר מ. נסים :

אין מסע של תענוגות. ההיפך מזה. ורבותי אנשי האופוזיציה, אתם מזכירים את המגבית.

עדיאל אמוראי (המערך) :

אין אף אחד שמוותר על זה.

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קריאת ביניים)

משה שחל (המערך) :

הייתם צריכים להרכיב ממשלה מצומצמת יותר, אם 50% מהשרים צריכים להיות בחוץ-לארץ — — —

רוני מילוא (הליכוד) :

אל תעמיד את זה כך. נשאר צוות.

השר מ. נסים :

שמעתי את קריאות-הביניים כאן.

(חבר-הכנסת ר. מילוא קורא קריאת ביניים)

חבר-הכנסת מילוא, הרשה לי.

(קריאה : חבר-הכנסת משה שחל, השורה הראשונה שלכם לא הספיקה לנוח בשנה זאת).

הזכרתם את המגבית ואת המילווה. אתם יכולים לדבר על זה ?

עדיאל אמוראי (המערך) :

שלא יספר סיפורים — — — היו יושבים בבית.

השר מ. נסים :

אתה יודע שאתה אומר דברים ללא שחר.

פסח גרופר (הליכוד) :

מה איכפת לכם ששרי הליכוד נוסעים ? אין זה תענוג. הם סובלים שם וזה קשה.

עדיאל אמוראי (המערך) :

אפשר לרחם עליהם.

השר מ. נסים :

חבר-הכנסת גרופר, הרשה לי. הזכרת את המגבית ואת המילווה. רבותי חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, במשך שלושים שנה כמה אנשים מהאופוזיציה הוזמנו לנסוע פעם אחת או פעמיים או יותר לפתיחת פעולה של מילווה העצמאות והפיתוח או פעולה של המגבית ?

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

עכשיו אתם רוצים להספיק הכול בשנה אחת ?

(חבר-הכנסת מ. שחל קורא קריאת ביניים)

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :  
מה על הסגנון החדש ?

השר מ. נסים :

וראו עתה כמה חסרים היום בספסלים שלכם, תחת

שלטון הליכוד, משום שהם נמצאים היום בחוץ-לארץ כדי לפתוח פעולות המגבית והמלווה.

משה שחל (המערך) :

יכולה להיות ממשלה חדשה שמחציתה בחוץ-לארץ.

פסח גרופר (הליכוד) :

היא לא חדשה. היא כבר ותיקה. עברו תשעה חודשים.

שולמית אלוני (המערך) :

היא לא חדשה. היא פשוט משומשת לחלוטין. וצריך להחליף אותה.

(קריאה : תשעה חודשי לידה כבר עברו)

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

היא לא חדשה. היא כבר מיושנת.

היורג ב. הלוי :

בבקשה, תנו לשר נסים לגמור.

השר מ. נסים :

אבל כבר אמרתי, אדוני היושב-ראש, שחברת-הכנסת ארבל-אלמוזילינו העלתה את השאלה ברצינות, ואנחנו מתייחסים לזה ברצינות. כפי שאמרתי, היא אמרה את רוב הדברים בלא קינטור, והנושא הוא נושא, ולא צריך שתהיה תופעה כזו של נסיעות שרים רבים ביוזמנית. אשר לעובדות, לא אפרט אותן כעת. המצב לא היה כפי שתיארה אותו חברת-הכנסת ארבל-אלמוזילינו, מפני שראשית לא היו שמונה שרים בחוץ-לארץ, הן פחות. האמיני לי שגם לא היו צפויים להיות שמונה יחדיו בחוץ-לארץ.

שושנה ארבל-אלמוזילינו (המערך) :

אילו היו נוסעים ביום ראשון, היו שמונה בחוץ-לארץ.

השר מ. נסים :

נוסף על זה שני שרים היו עתידים לחזור כעבור יום, וזה לא כך. אבל אינני רוצה לחזור לעובדות.

שולמית אלוני (המערך) :

התיאור הוא יוצא מן הכלל.

השר מ. נסים :

כי הבעיה היא בעיה. למרות הצרכים החשובים ששרים נדרשים לפעול למענם בחוץ-לארץ והפעולות שהם נדרשים לבצע בענייני משרד, בענייני העם היהודי, מגביות, מילווה, בחזית המדינית וההסברתית — — —

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אתה צודק. אסור לשכוח שאנחנו אימפריה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

בכלל, מה אתה עושה פה היום ?

השר מ. נסים :

שרים רבים מעתה לא יהיו בחוץ-לארץ ביוזמנית.

הממשלה עוד לפני כמה שבועות, ראתה בעיה זו וגמרה אומר שיעשו שני דברים : (א) נסיעות שרים יהיו למספר ימים מינימאלי ביותר, לתקופות הקצרות ביותר האפשריות. עתים — לילה אחד בלבד, עתים — יומיים —

— הצעות לסדר-היום (נסים), שחל, גרופר, אמוראי, ארבל-אלמוזלינו, הלל, הלוי, סבידור, פעיל, נוף, לבני, אלגרבל) —

שלושה ימים, עד כמה שהדבר ניתן לצימצום, לפי ה-  
עניין.

משה שחל (המערך):  
בלי נדר.

השר מ. נסים:  
אני תמיד אומר בלי נדר, זה לפי השקפת עולמי.

ספח גרופר (הליכוד):  
חברי-הכנסת שחל, כמה פעמים היית בחוץ-לארץ?  
עם כל הכבוד.

משה שחל (המערך):  
פעם אחת לשלושה ימים, ולא על חשבונך.

ספח גרופר (הליכוד):  
חבר הכנסת לא צריך לנסוע אף על חשבונך בזמן  
שהכנסת פועלת. הוא צריך לשרת את האומה בכנסת.

עדיאל אמוראי (המערך):  
רק שלא יגיד ישצריכים לרחם עליהם. צריך לנסוע.

השר מ. נסים:  
לא עשיתי חשבון כמה אנשי האופוזיציה נוסעים.  
זו זכותם.

ב) הממשלה תשקוד באמת שבו זמנית, כפי שא-  
מרת, לא יסעו שרים רבים, אלא במספר המינימאלי ה-  
אפשרי — אחד, שניים, שלושה, ותו לא.

ידוע לי שגם נערכה פנייה אל המוסדות אשר פונים  
אל שרי הממשלה ומוזמנים אותם לנסוע, שירכזו את  
הפניות לפי לוח זמנים, כדי שמוזכירות הממשלה תטפל  
בכך ותתאם את לוח הזמנים גם ע"פ השקיף הזה.

כיוון שאני משוכנע שאמנם כך יקום דבר אני מציע  
לקנסת להסיר את הצעתה של חברת-הכנסת ארבל-אלי-  
מוזלינו מסדר-היום של הכנסת.

משה שחל (המערך):  
ההגיון מחייב את ההיפך.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):  
אדוני השר, הסכמת עם הדברים שאמרת.

שלמה הלל (המערך):  
אדוני היושב-ראש, אולי סגן ראש הממשלה רוצה  
להוסיף משהו.

חזיר ב. הלוי:  
רשות להצעה אחרת לחברת-הכנסת פעיל.

ספח גרופר (הליכוד):  
יש סדר בכנסת.

מנחם סבידור (הליכוד):  
חברת-הכנסת הלל ושחל, צריך לשלוח את כל הממ-  
שלה לחוץ-לארץ כדי להדוף את גדודי — — —

שלמה הלל (המערך):  
דבר לאט, למה לך להתרגש? דבר לאט. או לא תת-  
בלבל.

מנחם סבידור (הליכוד):  
חברת-הכנסת הלל, בנסיעות שלך אתה מקלקל — צריך  
לשלוח שרים כדי לתקן מה שקלקלת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בא אני להציע  
לכנסת להעביר את הנושא הזה לוועדת החוקה, חוק ו-  
משפט, פסיק.

עקיבא נרף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
מדוע לא לוועדת הכלכלה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

הסיבות הן כלהלן: הסיבה הראשונה — אמר בעצם  
כבוד השר נסים שרבים, לא אומר הפיתויים, אבל רבות  
הנסיבות או הנסיבות לשלוח שרים לחוץ-לארץ בגלל מצ-  
בנו המיוחד: הסברה, מגבית — בעצם מגביות — עולם  
יחודי, עולם ציוני. גם משתמע מדברי השר דבר שהוא  
לא יודע בו, אבל אני אומר זאת עליו: אם נשארה עוד  
מנטאליזם גלותית אצל רבים וטובים אצלנו — כדי ל-  
הרגיש את עצמם כיהודים בני העולם באמת, יש להם  
נטייה לנסוע. דווקא מתוך כך אני חושב שחברי הכנסת  
של הליכוד, חברי הכנסת של ד"ש, חברי הכנסת של  
המפד"ל — זאת אומרת חברי הכנסת של הקואליציה,  
שלפי דעתם חשוב מאוד שהממשלה קודם-כול תתפקד כ-  
ממשלה בארץ — דווקא הם צריכים ליצור מין מנגנון  
שיפקת בעדיניות על הנסיעות הללו של שרי הממשלה.

אני, למשל, לא חושב זאת להפסד גדול אם 10 שרים  
לא יהיו בארץ — יהיה פחות נזק. אני לא נבהל מזה  
אם אפילו 15 שרים לא יהיו פה — יהיה עוד יותר טוב.  
הממשלה הזאת, ככל שיותר מחבריה יהיו רחוק יותר מכאן  
— המצב בארץ, לפי דעתי, יהיה טוב יותר.

חברי הכנסת, דווקא אנשי הליכוד, למען הדמוקרא-  
טיה, כדי שחבריהם בממשלה ישבו על מדוכת השלטון  
כדי לבצע את המשימה שהטלתם עליהם לבצעה, אתם  
צריכים ליצור מצב שאיזה שהוא מנגנון ישם עליהם  
עין.

איתן לבני (הליכוד):  
"האח הגדול"?

מרדכי אלגרבל (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
צננוורה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

לא, לא "האח הגדול". אומר לך איזה את. הבה נה-  
פוך את הכנסת לאח גדול.

לכן, לפי דעתי, אם הנושא יועבר לוועדת החוקה, חוק  
ומשפט, היא תדון בו ותמליץ המלצות. למשל, אם היא  
תמליץ כי לעולם לא יוכלו יותר מ-20% של השרים להי-  
מצא בבת-אחת מחוץ לגבולות המדינה — המלצה זו תת-  
קבל כמעין גורמת שקבעה ועדת כנסת ויקל עליכם לש-  
מור על השרים שלכם שלא יתפתו יתר על המידה אחר  
הנסיעות הללו שמנה אותן כבוד השר נסים ואני הוספתי  
עליהן מירושים כהנה וכהנה.

לכן אני מציע שהנושא יועבר לדיון בוועדת החוקה,  
חוק ומשפט.

חזיר ב. הלוי:

אני שואל את חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו: האם  
את מסכימה להעביר את הנושא לוועדה?

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):  
אני מבקשת דיון במליאה.

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

חיו"ר ב. הלוי :

עתה נצביע על הצעת חברי-הכנסת פעיל להעביר את הנושא לוועדה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוקה, תוק ומשפט לא נתקבלה.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט  
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — רוב

## 2. פגיעה בסמכויות היועץ המשפטי לממשלה

חיו"ר ב. הלוי :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום: פגיעה בסמכויות היועץ המשפטי לממשלה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת האונגר.

גרעון האונגר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הדין-יחשבון של ועדת-שמרון, שאומץ עלי-די הממשלה, מעלה מחדש בעיה חוקתית ממדרגה ראשונה, והיא — בעיית הסמכויות של היועץ המשפטי לממשלה.

אחת ההמלצות — זו שכונתה עלי-די שני דוברי הממשלה, שר המשפטים ושר הפנים, כ"המלצה מרכזית" — קובעת כי תוקם עכשיו ועדת שרים לקביעת מדיניות ועקרונות לאכיפת החוק במדינה. אני קורא מתוך העמודים 108 ו-136 של דו"ח ועדת-שמרון: "כמו-כן נאמר, ש"בענין זה של מדיניות אכיפת החוק דרושה כעת יד מכוונת".

שר הפנים, בהופעתו לפני הכנסת הודיע שוועדה זו כבר התמנתה, ואם כי ידוע לי שיש חילוקי דעות אם הוועדה שנתמנתה היא ועדה ליישום ההמלצות או שמא היא כבר אותה ועדה גופה, בשבילי די בכך שהענין כולו אומץ עלי-די הממשלה. הדבר פוגע ישירות —

שלמח הלל (המערך) :

זה לא ברצינות, חברי-הכנסת האונגר. הם לא קיבלו זאת כל כך ברצינות.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני חושב שחברי-הכנסת הלל מתכוון לומר שלא ה"קימו כלל את הוועדה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

העבירו זאת לשר הפנים. זה מספיק כדי לקבור את העניין.

גרעון האונגר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

שר הפנים קבע שתמונה ועדה וראה בזה המלצה מרכזית. אם כך, עלי לומר שנושא מדיניות הענישה במיוחד לא יהיה נתון עוד בידיו של היועץ המשפטי אלא בידיו של גוף פוליטי-קואליציוני-מפלגתי.

נושא סמכויות היועץ המשפטי הוכרע, לאחר דיונים ממושכים בבית הזה ובממשלה, עלי-די ועדה רמת-דרג שנתמנתה עלי-די הממשלה בשנת 1962 והידועה בשם "ועדת-אגרנט הראשונה", ובה השתתפו, נוסף על מי שעתידי היה להיות נשיא בית-המשפט העליון, שופט בית-

המשפט העליון צבי ברנזון, ואתם מבכירי הפרקליטים במדינה א. לוי.

היו חילוקי-דעות בין שר-המשפטים דאז ד"ר דב יוסף ובין מי שכיהן אז כיועץ המשפטי לממשלה, שר היתתי אני, לגבי סמכויות היועץ המשפטי. שר המשפטים גרס בדיוק כפי שגרסה ועדת-שמרון, שיש צורך שהממשלה תהיה הקובעת את המדיניות ואת הפעולות לאכיפת החוק. ועדת-אגרנט דחתה גירסה זו מכול וכול. היא קבעה שגם בעניין המדיניות לאכיפת החוק וגם בהחלטה בכל מקרה קונקרטי — מה יבוא לפני בית-משפט ומה לא יבוא, איזה הליך יימשך ואיזה יופסק — הדבר נתון בסמכותו הבלעדית של היועץ המשפטי לממשלה. אקרא מן-כאות מספר מתוך אותו דו"ח. בעמ' 3 נאמר: "דעתנו היא כי בבואו למלא את תפקידו בתחום העונשין חייב היועץ המשפטי להיות בן-חורין ועצמאי בשיקוליו ובהחלטותיו".

בעמ' 6 נאמר: "היועץ המשפטי הוא שהמחוקק מסר לו, ולא לאחרים, את התפקיד לדאוג לביצוע המשפט הפלילי במדינה והוא הממונה במישורן מטעם החוק לש"מור על אינטרס הציבור בשטח כה חשוב ורב-משמעות".

בעמ' 7 נאמר: "השיקול מה תובע האינטרס הציבורי שעה שהיועץ המשפטי בא להחליט על מתן צו עיכוב הליכים, שיקולו הוא. הוא הדין כאשר הוא בא להחליט על העמדתו של אדם פלוני לדיון. מכאן גם שהיועץ המשפטי אינו חייב ואינו צריך להישמע להוראות הממשלה עצמה".

ולשם מה כל זה? — בהמשך אותה מובאה בעמ' 7 נאמר: "היועץ המשפטי ישמש לאזרח תריס ומגן בפני דרישת האקסקוטיבה לטפול עליו האשמה לשם מטרה פוליטית-מפלגתית גרידא".

אותה אפשרות שהאקסקוטיבה תרצה לטפול האשמה על אדם בגלל סיבות פוליטיות-מפלגתיות היא סיבה מרכזית לכך שלא יהיה היועץ המשפטי נתון למרות הממשלה ולא יהיה כפוף להוראותיה לא בענייני מדיניות ולא בכל מקרה קונקרטי שהוא.

וכך סיכמה ועדת-אגרנט בעמ' 12: "היועץ המשפטי חייב להפעיל את סמכויות העונשין הקנויות לו, מתוך שיקול דעת עצמאי ובלי להיות כפוף להוראות או למדיניות של הממשלה או של שר המשפטים". כלומר בלי להיות כפוף למדיניות הממשלה בעניין זה. ואילו באשר לכל מקרה קונקרטי נאמרו דברים מפורשים לא פחות — שבהחלטה סופית בכל מקרה כזה ישתמש היועץ המשפטי בסמכותו ובהחלטתו. ואז נאמר: "תפקידו של היועץ

נדעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
אני מקבל ברצון, חברי-הכנסת וירשובסקי, את ההכרזה שלך בשמו של שר המשפטים. מכל-מקום אני חושב שיש כאן נושא חשוב שהכנסת חייבת ליתן את דעתה עליו. לא ייתכן שנושא מרכזי כמו אכיפת החוק במדינה לוט בערפל בין שרים שונים, בין ועדת שרים, בין הממשלה ובין מוסד מרכזי כיועץ המשפטי לממשלה. אני בטוח ששר הפנים בתשובתו היום לא יספר לנו על עניין של חילוקי-דעות בין פרקליטים, שאולי קינאת רבים מרובה חכמה, אלא ירצה לגעת בגופם של הדברים מן ה"חגיגה העקרונית, לא כפי שעשה בתשובתו בדיון על דו"ח ועדת-שמרון; וכי נשמע מה דעתה של הממשלה בעניין חוקתי ממדרגה ראשונה זו. לפיכך אני מציע, גברתי היושבת-ראש, שהכנסת תקיים דיון בנושא.

הי"ר ש. ארבל-אלמולינו:  
רשות הדיבור לשר הפנים, לתשובה.

שר-הפנים י. בורג:  
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להתייחס

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
מדוע שר המשפטים אינו עונה? הרי מדובר על סמכות היועץ המשפטי של הממשלה. יש איזה נוהג בכנסת.

שר-הפנים י. בורג:  
קיבלתי עלי לענות ואומר אחר כך בחור מה ובחור מי.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
זה מעניין, שר המשפטים איננו.

שלמה הלל (המערך):  
מה שאתה עונה הוא גם על דעתו של שר המשפטים?

שר-הפנים י. בורג:  
שמעתי. אתייחס.

הי"ר ש. ארבל-אלמולינו:  
חברי הכנסת, כל שר יכול להשיב בשם הממשלה. שר הפנים משיב בשם הממשלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):  
מי יודע?

שלמה הלל (המערך):  
אני לא בטוח שזה נכון בממשלה הזאת.

שר-הפנים י. בורג:  
ראשית-כול, אני רוצה להתייחס לניסוח של הנושא ורוצה לומר באוני שיאות הכנסת שהיא מקובלת, בדרך-כלל, שלא מכניסים לתוך כותרת של נושא דבר שיש מעין פרונומצייה שווהי כבר עובדה. אילו חברי-הכנסת האונזר היה מנסה חשש לפגיעה, או לא הייתי יכול לטעון נגד הניסוח. אבל אם — ואני אומר זאת באוני הנ"ל שיאות — הניסוח של ההצעה לסדר-היום הוא פגיעה, אזי יש בזה כבר כאילו משום קביעת עובדה, דבר שלא היה מקובל. אני הייתי מבקש מאוד מהנשיאות שגם להבא ישימו לב — — —

נדעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
אינני חושב שאתה חושב שאני חושב בכשרים. אינני חושש שאלקת בגופי.

המשפטי משמעותו שעליו לפסוק בין הציבור ובין ה"רט", להכריע בין אינטרס ציבורי אחד למשנהו. במקרה כזה החלטתו הסופית להגיש או שלא להגיש את כתב-האישום אמנם נושאת אופי מינהלי, אך הוא מצווה להגיש אליה בדרך שיפוטית.

סידרת חוקים קובעת את הסמכויות האלה הן בענייני בטחון המדינה, הן בענייני נטילת סמכויות חברי הכנסת ואפילו בענייני זכותו של היועץ המשפטי להתייצב בכל הליך אזרחי לפני בית-המשפט.

הוסיף בית-המשפט העליון והרחיק לכת כאשר הש"ו זה את מעמדו של היועץ המשפטי בעניין זה למעמדו של בעל-דין במשפט אזרחי שברצותו ממשיך בהליך וברצותו מפסיקו. כך אמר בית-המשפט בב"צ בפסק-דין 156/56: "כשם שהתובע במשפט אזרחי, באשר רק לו עניין בו, הבחירה להמשיך בניהולו של זה עד תומו, או להפסיקו בכל עת, כך נתונה בידי מי שממונה לשמור על האינטרס הציבורי הברירה להמשיך בהליך הפלילי או להפסיקו בכל שלב, אם נוכח לדעת שטובת הכלל תובעת זאת."

מה היא טובת הכלל? טובת הכלל היא שכל מי שעובר על החוק הפלילי בא על עונשו, שהעבירה תיחקר ויוזא יועמד לדין. ממשלת בן-גוריון בישיבתה מיום 28 באוקטובר 1962 אימצה לעצמה את הדרישה של ועדת-אגרנט וקבעה: "בבואו למלא את תפקידו בתחום העונשין היועץ המשפטי בן-חורין ועצמאי בשיקוליו ובחתימתו". אם זה כך, מה עניין של מדיניות עונשין לכאן? איזה מדיניות תיקבע מעכשיו? שראש רשות מקרית מה שהציב שרשרת כדי למנוע תנועה בשבת לא יועמד לדין? שהיועץ המשפטי חייב לעכב את ההליך נגד ראש עיריית בני-ברק? שאין הוא בן-חורין לקבוע את המדיניות וההחלטה בכל מקרה נתון? שהיה עבירות שלא יוגש עליהן הליך? התוראות לפרקליטות היכן לדריש עונש חמור והיכן אפשר להקל נתונות בידי של היועץ המשפטי לממשלה. המדיניות הכללית היא לגלות עבריינים ולהעמידם לדין. אפשר להעמיד פנים שזה לא פוגע בסמכויות הסקאטוריות, כפי שבאמת מוצע כאן, אבל הרי יודעים אנתנו שאפשר לרוקן סמכויות בלי לפגוע בחוק ובלי לשנות סמכויות סטאטוטוריות, פשוט על-ידי כך שמכפפים עובד ציבור להחלטות מדיניות של ממשלה.

מעמדו של היועץ המשפטי במדינת ישראל הוא-אחת הערבויות לשלטון החוק. זו גם הדרך להשלטת החוק, לא על-ידי ועדות שרים קואליציוניות מפלגתיות אלא על-ידי אדם, שאמנם הממשלה ממנה אותו והממשלה יכולה לגרום לפיטוריו, אבל כל עוד הוא מכהן הוא חפשי ובן-חורין להחליט כנפשו.

אשר על כן ראיית ההמלצה הזאת מכל ההמלצות של הדו"ח של ועדת-שמרון כהמלצה מרכזית וההחלטה לבצע את הוראת הסעיף הזה כדי שההוראה שאתה חרד לה — דאגה חמורה לגבי המשך שלטון החוק במדינת ישראל, הייתה מצפה שבנושא קונסטיטוציוני כזה ישיב שר המשפטים. אבל, כמוכן, בשם הממשלה ידבר מי שידבר.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
שר המשפטים הודיע שינסח יחד עם היועץ המשפטי דו"ח ועדת-שמרון; וכי נשמע מה דעתה של הממשלה ואני שותף לחרדה — תנוסח כהלכה.



הייתי רוצה לשמוע — או ייתכן שלא הייתי רוצה לשמוע — את הנאומים שהיו נישאים אילו הממשלה היתה מחליטה שלא לטפל במסקנות. מה קורה כאן? — היתה דו"ח, ויכולים להסכים להצעה זו או זו, זה לגמרי לא חשוב בים של מאה-עשרים הצעות פלוס. זה לא משנה איזה גוף צריך לטפל בזה. יגעו ומצאו שגוף המורכב משר הפנים, שר האוצר ושר המשפטים הוא הגוף המתאים לטפל באופן פונקציונלי — ואני מקווה שגם ה"פונקציה תהיה טובה. אני מצטט: "לטיפול במסקנות הוועדה".

עכשיו, מה צריכה, לדעתי, הוועדה הזאת לעשות? והיא בוודאי גם חתאג לעצמה ותדרון במה היא רוצה לע"סוק. אני אומר עוד פעם, על דעת כל הממשלה, אין שום מחשבה להתערבות במדיניות הענישה. הדברים, אם הם בסמכות הבלעדית של היועץ המשפטי, ימשיכו להיות בסמכותו.

נרעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
מה תעשה הוועדה בתוקף ההמלצה ה(1)?

שר-הפנים י. בורג:  
מהו סעיף ה(1)?

נרעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
תפקידי ועדת השרים וסמכויותיה. מה היא תעשה לקביעת המדיניות של אכיפת החוקים?  
(קריאה: ראשית-כול היא תבטל את הסעיף הזה.)

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):  
הם יעסקו בעקיפה ולא באכיפה.

שר-הפנים י. בורג:  
משחק המלים הזה כבר נעשה ואת יכולה לבחש על-די מי.

אני רוצה לענות לך, חבר-הכנסת האונזר, מאחר שזו שאלה נכונה. יכול להיות שהם יגיעו, לפי המלצות הו"ע עץ המשפטי לממשלה, להסכמה שצריכים להחמיר חוקים מסויימים וצריכים לשים דגש במקומות מסויימים. אומר איפה אני רואה את התפקיד של הוועדה. אני אומר זאת באופן סמכותי ביותר: לא עוסקים בצימצום הסמכויות של היועץ המשפטי לממשלה. בעצם, יכולתי להסתפק בזה אבל אני רוצה לומר שאישיית אני רואה תפקיד חשוב בתיאום בין-משרדי. אמרתי בכמה הזדמנויות שאנחנו לא יכולים להילחם באופן אפקטיבי נגד הפשע המאורגן אם אין שותפות של הוראות השונות, מתן דגש חשוב וקביעת המרכזיות של הנושא של המלחמה נגד הפשע ודאגה למשאבים.

אם כן, לא במקרים ספציפיים תעסוק הוועדה אלא במדיניות הכללית. אני חושב שזה התפקיד. הכנסת, אשר שמעת דברים בנוגע לדו"ח ועדת-שמרון נדמה לי ש-קיבלה את הדברים בתבונה.

לאחר שאמרתי, בשם הממשלה, שלא רק שאין פגיעה אלא אני חושש לפגיעה ואין רצון לפגיעה כלשהי ב"מעמדו של היועץ המשפטי לממשלה, אני מציע שלא לכלול את הצעתו של חבר-הכנסת האונזר בסדר-היום של הכנסת.

ח"י"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:  
רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל, להצעה.

שר-הפנים י. בורג:

אפילו הייתי, חס-שלום, נכשל בחשש כזה, לא הייתי מאחל לך ללקות בגופך. אבל אין זה מוריד מההערה שלי. לא היתה פגיעה, ואני אומר את זה על דעת הממשלה היות שאני יושב-ראש הוועדה הזאת. אני מקווה שזה יתן תשובה, לשני הנציגים בספסל הראשון של האו"פויציה, על מה שהם שאלו.

בתור יושב-ראש הוועדה הזאת, אשר ממנה מקור החששות, קיבלתי עלי לענות; ומה שאני אומר זה מתוך תיאום עם שר המשפטים ועל דעתו.

נדמה לי שחבר-הכנסת האונזר הקים דחליל עלי-מנת שיוכל לחזות נגדו בארגומנטציה טובה. למה באר-גומנטציה טובה? מפני שהיא טובה כאשר אין איש בממשלה המסתייג מהדברים שנאמרו בשעתם בנוגע לדו"ח-אגרגט. אין שום הצעה לשנות. אין שום רעיון לשנות. משום כך כל הציטוטים הטובים שהוא הביא הם טובים באשר הם טובים. היועץ המשפטי בן-חורין בשי-קוליו. היועץ המשפטי הוא אשר צריך לדאוג לביצוע של המדיניות בענישה והיועץ המשפטי אינו כפוף — — — נרעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
רק לביצוע או גם לקביעת המדיניות?

שר-הפנים י. בורג:

תן לי. אני מצטט מעמודים 6-7, בדיוק כדברך.

נרעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
ושם כתוב למדיניות, לא לביצוע.

שר-הפנים י. בורג:

תסלה לי מאוד, אני מצטט. אולי כל כך נחפזת לקרוא קריאת-ביניים עד שלא שמעת שאמרתי את המלה "מדיניות" הרשומה כאן.

נרעון האונזר (המפלגה הליברלית העצמאית):  
לקביעת מדיניות.

שר-הפנים י. בורג:

ולא כסוף לא להוראות של הממשלה ולא למדיניות של הממשלה. המשכתי כבר בציטוט. והדברים האלה אמתי ויציב, אמתי וקים. אין שום הצעה לשנות, אין שום רעיון לשנות ומשום כך גם אין כל יסוד לדבר על פגיעה במעמדו. אני שמח שאני אומר זאת לא רק על דעתו של שר המשפטים אלא גם היועץ המשפטי אישיית יודע את דעתי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
הוא מסכים או רק יודע את דעתך?

שר-הפנים י. בורג:

הוא יודע את דעתי שאין צל, טיפה של מגמה, רעיון או רצון לשנות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
אזה למה — — — ?

שר-הפנים י. בורג:

תן לי. אני רוצה לומר יותר. מדובר כאן על מלחמה במשע מאורגן. ואם, למשל, חבר-הכנסת האונזר הביא דוגמה משרשרת בבני-ברק, וזה דוגמה שהיא יכולה להור"יח מה הוא רוצה, אבל אינה שייכת כלל וכלל לעניין. הממשלה הליטית ב-19 בסברואר: "מחליטים להקים ועדת שרים בהרכב: שר הפנים — יושב-ראש, שר האוצר ושר המשפטים לטיפול במסקנות הוועדה."

— הצעות לסדר-היום (פעיל, הלל, אלוני, ארבלי-אלמוזילנו, תאוונר, וירשובסקי) —

הממשלה ניסתה ומנסה למנוע ועדה שתטפל בפשע המי אורגן ותעסוק באכיפה — אני מקווה שלא בעקפה — ויש בהחלט הגיון שהכנסת תטיל בצורה ברורה על ועדת החוקה, חוק ומשפט או, כפי שמנסה לרמוז חבר הכנסת הלל, על ועדה פארלאמנטאית מעורבת, לעקוב מטעמנו אחרי מה שמתרחש בשטח בעקבות הדיווח של ועדת-שמרון ובאיו מידה המאבק והמערכה נגד הפשע אכן נושאים פרי.

משתי סיבות אלה, לפי עניות דעתי, תיטיב הכנסת לעשות — אם היא רוצה לתפקד ככנסת ולא רק לזמר זמירות לפי רצונו של כל שר — אם תחליט להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט. כפי שאמרתי לא אתווכח אם הכנסת תחליט על ועדה אחרת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזילנו :

חבר-הכנסת תאוונר, האם אתה מסכים להעברת הצעתך לוועדה ?

גדעון תאוונר (המפלגה הליברלית העצמאית) : מסכים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזילנו :

לפנינו שתי הצעות : האחת — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת ; והשנייה — להעביר את הנושא לוועדה. אני מעמידה להצבעה את שתי ההצעות.

#### הצבעה

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — רוב  
בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה — מיעוט  
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה

### 3. ניתוק אספקת מים לרשויות המקומיות

לשאלה אם הדבר טוב או רע. עובדה היא שמרבית אספקת המים היא בידי חברת "מקורות", כלומר, הצרכן הוא הרשות המקומית הקונה את המים מתחבת "מקורות" ומספקת אותם לתושבים. התושבים משלמים את תמורת המים לעיריה ואין להם כל קשר עם הספק המים.

רשויות מקומיות כמו מטולה, קריית-שמונה או מקור מות אחרים אינן ידועות בדרך-כלל בחוסן הכלכלי והפינאנסי והן מפגרות בתשלומים. התוצאה מפיגור התשלום היא שחברת "מקורות" מפסיקה את אספקת המים לרשויות האלה. אבל מי נפגע, הרשויות או התושבים ? הנפגעים למעשה הם תושבי המקום, כאשר אין ביכולתם להתגונן. זהו עונש קבוצתי שאין הם יכולים לעשות דבר וחצי-דבר כדי למנוע אותו. התושבים אינם יכולים לשלם את החוב. החוב הוא של העיריה. העיריה מתקשה לשלם, ומי כמו שר הפנים יודע מדוע היא מתקשה לשלם. המצב של רוב הרשויות המקומיות ידוע לשר הפנים טוב יותר משהוא ידוע לכל אחד. מאתנו, אבל התוצאה היא שנגרם סבל רב לתושבים, שאינם יכולים להתמודד עם בעיה זו.

הדגשתי את העניין הזה של המעמד המיוחד של חברת "מקורות", משום שהממשלה גם שותפה בבעלות ש-

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח שחברי הליכוד עליונים, בצדק, שהרי אתם בשלטון. אבל אני לגו ואוי לעם ישראל.

בא אני להציע לכנסת להעביר את הצעתו של חבר הכנסת תאוונר — פגיעה בסמכויות היועץ המשפטי לממשלה — לוועדת החוקה, חוק ומשפט. זאת משתי סיבות.

שלמה הלל (המערך) :

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הפנים כי השיב שר הפנים. זה לא נוגע לשר המשפטים, והראיה — שלא שר המשפטים ענה. האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדת הפנים ?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :  
ועדת הכנסת תחליט.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

בינתיים אני גוסה להעברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. לא אתנגד אם הכנסת תחליט שוועדת הכנסת תקבע את הוועדה.

מדוע אני סובר כי יש טעם להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט ? יש לי שני בימוקים : הגי' מוק האחד שייך לתוכן טיעוני של חבר-הכנסת תאוונר. הוא העלה לפניו חשש שמא, בעקבות המלצת ועדת-שמרון, תהיה אי-בהירות ואפילו שימוש לא נכון בסמכויותיו של היועץ המשפטי לממשלה על-ידי שלכ ועדת-שמרון, תהיה אי-בהירות ואפילו שימוש לא נכון קונסטיטוציוני ממדרגה ראשונה וצריך לברר אותו בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת שעניינה לבחון נושאים כאלה כהלכה, והעניין אינו יכול להיגמר בהסרה מסדר-היום.

הנימוק השני — יותר עקרוני, אבל באותו הגיון.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזילנו :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום : ניתוק אספקת מים לרשויות המקומיות, של חבר-הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לחבר-הכנסת וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מעלה לפני הבית הצעה שנראה לי שבמדינה מתוקנת יכולה היתה למצוא את פתרונה בדרך אדמיניסטרטיבית בלי שדבר יעלה בפני פורום נכבד זה, אבל מתברר שלפעמים הכנסת חייבת להתערב ולומר את דבריה לפני שמנגנון המדינה מתחיל לעבוד.

מדובר בנושא הכאוב של הפסקת אספקת המים לרשויות על-ידי חברת "מקורות", בדרך-כלל כאשר הרשויות האלה אינן משלמות את מחיר המים לחברת "מקורות".

מה קורה ? במדינת ישראל, במשך 20 השנים האחרונות, מרבית אספקת המים לרשויות המקומיות היא בידי חברת "מקורות". פעם אספקת המים הזאת היתה עצמאית ברוב הרשויות המקומיות, ואילו היום אספקת המים, כפי שאמרתי, היא בידי חברת "מקורות", אשר הפכה בדרך זו למונופוליסט לאספקת המים. לא אכנס

— הצעות לסדר-היום (וירשובסקי, ארבל-אלמולינו, בורג); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (ארבל-אלמולינו, יעקבסון) —

את הנושא לוועדה. זה נושא חשוב. מצד אחד הוא נוגע לחיי כל אדם ואדם, לכלכלה, למשק וליחסים, ומצד שני — ליחסים בין הרשויות המקומיות לממלכתיות.

השאלה היא, כפי שאנחנו אומרים בתפילה, "בעבורי אל תמנע מים" — באינו מידה ובאילו מקרים אפשר לאיים בהפסקת מים או יכולים לבצע אותה. כאן יש מצב שהוא דיאלקטי. האזרח שילם את החוב שלו לעיריה, אין שום סיבה שלא לספק לו מים. מאידך גיסא העיריה אולי לא קיבלה תמדי את הכסף, או שהיא מפגרת בהע"רת התשלומים. אילו היה, גניח, מצב שאף פעם אחת לא מפסיקים מים באופן לאקוני וגם דראקוני, אני יכול להעלות בדמיוני — בלי לאמץ את הדמיון — שתהייה רשויות שתתשלנה בתשלומים. מצד אחד, זאת סחורה; מצד שני, זה מצרך שבלעדיי אי-אפשר להתקיים. במטולה היה מצב מיוחד, באשר גם בגלל צה"ל וגם בגלל "הגדר הטובה" היה שימוש רב במים, אבל לא היה תשלום, אפילו מועט, למים. משום כך יצא מה שיצא. אני מקווה שבימים הקרובים נוכל למצוא פתרון לבעיה זו. העיריה חייבת לשלם. על זה אי-אפשר לוותר. לא הייתי גורס ק"ו 'החובות. אחרת רק צריך לחייב את כל המשרדים וכל המוסדות לבגל את התשובות בבנק הדואר. בתור שר הדואר זה דבר שהייתי מעוניין בו והייתי חושב שהוא טוב. אם מועצה אזורית אחת לא שילמה בעד טלפון, אפי' שר לנכות את הסכום מן התשלום המגיע לה משר האוצר או משר הפנים, מן המענק. כך הכול היה מסתדר באופן פנקסני; רק השירותים לא היו ניתנים אילו היינו עובדים לשיטה הזאת. בכל-אופן, העניין חשוב ביותר. אשמח אם נברר את העניין יחד בוועדה.

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:

האם חברי-הכנסת וירשובסקי מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה?

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): כן.

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:

לאינו ועדה?

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): אני חושב שלוועדת הפנים.

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:

אם כן, לפנינו הצעה אחת — להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

## הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

## ח. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: חוק הפיקוח על המטבע וחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 2), תשכ"ב—1962 (תיקון מס' 8), תשל"ח—1978 — שהחזירה ועדת הכספים.

שלה. נראה לי שאפשר בקלות רבה להגיע להסדר בין מרכז השלטון המקומי, משרד הפנים, משרד החקלאות, ובמידת הצורך חברת "מקורות", לגביית חובות, לה"ט עיקולים על החובות המגיעים מאוצר המדינה ובכל דרך אחרת. יש לאסור, באופן מוחלט, הפסקת מים לתורשבי עיר על אי-תשלום. הספקת המים נבדלת מהספקת החשמל על-ידי רשת החשמל הארצית, המונופוליסטית. בתחום האנרגיה, אם אדם איננו משלם — אפשר להפעיל נגדו סאנקציה. במים, המצב אחר — אם העיריה אינה משלמת, או מפגרת בתשלומיה, כאשר הסאנקציה היא נגד העיריה, הסובל הוא התושב. גם בעיריה גדולה כמו תל-אביב היה לפני שנים מספר מצב שהיה ויכוח גדול בין העיריה לבין חברת "מקורות" והחברה השתמשה ב"איום — ואף החלה לבצע את האיום — של צימצום הספקת המים. כנסת נכבדה, דבר כזה לא יכול להתקיים. באקלימנו החם השימוש במים בחודשי הקיץ וגם בחורשים אחרים — ימי החורף מועטים אצלנו — הוא רב. לא תמיד אפשר לוותר על השימוש במים. אי-אפשר למצוא תחליף למים. אם אין מים בצינורות — החיים נפסקים. הספקת המים אינה מסורה בידי אדם פרטי שמרוויח מזה ויכול לומר: מזה אני חי, זאת הפרנסה שלי, אם אינכם מאפשרים לי לגבות את החוב באמצעים חוקיים לא אוכל להתקיים. מדובר בספק ממלכתי מונופוליסטי. אני מבקש לדון בדבר. אי-אפשר לתקן את חוק המים, אולי צריך לתקן אותו. עם חוק המים יש לי קשר סנטימנטלי, כי הייתי בין אלה שניסחו אותו. הגיעה העת לחשוב מחדש ולדאוג לכך שהספקת המים לרשויות המקומיות לא תנותק.

אני ער לכך שחברת "מקורות" זכאית לתשלומים המגיעים לה. הרשות המקומית אינה בורחת. יש סכומים המגיעים לה מאוצר המדינה. בתשובה קודמת הזכיר שר הפנים שהוא מודע לכך שלא אחת פועלים נגד רשות מקומית, לגביית חוב, כאשר היא זכאית לסכומים מאוצר המדינה. צר לי על ששר הפנים ער לבעיה ואינו נוקט פעולה דראסטית בנושא כי בידי ובידי הממשלה להסדיר את העניין. אני מדבר לא על מטולה ולא על מקום אחר אלא על שיטה פסולה שלקראת הקיץ הבא מי יודע אם לא תופעל, במיוחד לנוכח המצב הכספי הקשה של הרשויות המקומיות. אני מבקש שיוחלט, בדרך מינהלית — על-פי המלצה מן הבית הזה — שתושביה של רשות מקומית לא יסבלו מאי-הספקת מים בגלל חובה של העיריה.

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:

רשות הדיבור לשר הפנים, לחשובה.

שר-הפנים י. בורג:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע להעביר

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:

נשמע עתה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מנן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו

## ט. הצעה לסדר-היום

### הוראת סגן ראש עיריית ירושלים לביצוע הריסה

י אילו מוטיבאציות סתורות אחרות היו לו, אם היו. לכן הדיון העקרוני בכנסת צריך להיות על הנושא: מה לעשות כדי למנוע תקפים מלנצל את כוחם הפוליטי ובמיוחדם להפך חוק.

אולם יש עוד שתי שאלות, שאינן נוגעות בנושא זה במישורין אלא בעקיפין. השאלה השנייה: באיזו מידה נגרם נזק מדיני למדינת ישראל על-ידי ההתפרצות של חתרנותו של סגן ראש עיריית ירושלים נגד מיתקן של האו"ם כאשר, אליבא דכולי עמלא, מה שלא עשו שם לא פגע בוודאי בשום דבר שלא יכול היה לחכות לקצת יישוב-דעת; מה גם שבסופו-לדבר הגדר הזאת היה תהיה, כי היא מגדרת אנטנות המוצבות שם מאז 1948. הכנסת-צריכה לדון מה הוא הנזק הפוליטי שנגרם; ומתי כל תקיף מקומי, כל גבאי מקומי וכל פריץ מקומי יכול להרשות לעצמו מעשים שבנוסף על כך שהם בלתי חוקיים הם מעמידים בעליל, בגלל מעמדה המיוחד של העיר ירושלים, את מדינת ישראל, ממשלת ישראל ומש-הד החוץ במצב מבין.

השאלה השלישית נוגעת למעמדה המיוחד של ירושלים — היא איננה נכונה לגבי ערים אחרות במדינת ישראל ואולי לא בעולם כולו. מעמדה של ירושלים כעיר בעלת מעמד מיוחד בעולם, ועל כך בוודאי שאין בינו פלוגתא, מחייב קביעה חד-משמעית שצריך לפסול עסקנים לאומנים חמומי-מוח מלמלא תפקיד רציני בהנהגה המוניציפאלית של העיר הזאת. יכול אדם כזה להיות עסקן בתל-אביב, להיות ראש עיר, להיות סגן ראש עיר. חלק גדול מחימום מוחו יגרום לנו צרות בפנים. נצטרך לדאוג לכך. אדם כזה בירושלים העיר, עיר הקודש, שכל העולם מסתכל עליה, מביא נזק כפול, משו-לש ומרובע. ייתכן מאוד — אינני רוצה לומר בוודאות — שיש לנהוג כלפי ירושלים כפי שנהגה ארצות-הברית כאשר קבעה שעיר הבירה. וושינגטון היא אקסטרא-טריטוריאלי, וראש העיר בה מתמנה על-ידי הנשיא, לא נבחר על-ידי תושביה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): אין שם ראש עיר.

מאיר פעיל (מתנה שלי):

זו העיר היחידה בארצות-הברית שאין בה בחירות רגילות, משום מעמדה המיוחד. היא עיר אקסטרא-טרי-טוריאלי משום שיקולים פוליטיים, ולא משיקולים אחרים, כי היא איננה עיר קדושה כל כך. אם האוכלוסיה שלנו בירושלים מסוגלת לבחור כראשי עיר פרובינציאליים, חמומי-מוח, לאומנים, החושבים שעל-ידי מעשים של התגרות באו"ם הם יכולים להקנות לעצמם מוניטין ומעמד בקרב האוכלוסיה — ייתכן מאוד שצריך לשקול שקול היטב מי צריך להיות ראש עיר בירושלים ומי סגן נ. זאת, כדי שלא לאפשר בשום פנים ואופן למין מרעין בישין כאלה לעמוד בראש הנציגות המוניציפאלית של העיר, שמא יגרמו למדינתנו נזק שיחריף בכל שבוע אלף מונים.

משלש סיבות אלו — בגלל העבירה על החוק בידי בעל סמכות, כתקדים שצריך לעקור אותו; בגלל העוב-

הי"ר ש. ארכלי-אלמולינו:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת מאיר פעיל ומרדכי וירשובסקי: הוראת סגן ראש עיריית ירושלים לביצוע הריסה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מתנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת — איני יודע אם להגיד נכבדה, מי שנמצא כאן נכבד בעיני. אני מצטער על שאין אף אחד שישמע את דברי. אילו סגן ראש עיריית ירושלים יהושע מצא היה צנוע דיין שלא לעשות מה ש-עשה ברוב-עם בטלוויזיה — כפי שנראית עכשיו הכנסת לא היינו צריכים לדון בכך עכשיו. מאחר שכבוד שר הפנים הבטיח לי שהוא מיד חוזר, אעלה את הנושא.

אני פשוט מציע שהכנסת תדון, במלוא כובד-הראש, בתקדים שהוצג לפנינו קבל-עם ועדה, בתקשורת האלק-טרונית, על-ידי המעשים של סגן ראש עיריית ירושלים יהושע מצא.

הריסת הגדר בהר הצעה הרעה — זה השם הנוצרי המסורתי של ההר הזה — על-ידי צוות הריסה ירושלמי בניצוחו האישי של סגן ראש העיר, מר יהושע מצא, לאורן הבוהק של מצלמות הטלוויזיה, היא ביטוי מחריד של עבירה על החוק מצד אנשי ממסד בכירים המנצלים לרעה את מעמדם וסמכויותיהם הפורמאליות.

אם אמנם בנה מטה האו"ם גדר באורח בלתי-חוקי, יכלה עיריית ירושלים להשיג צו הריסה מבית-משפט, בנוכחות צד אחד בלבד, תוך רבע שעה — לפי מה שאני יודע. כסגן ראש העיר היה מר מצא חייב להיות מודע לכך. אך הוא העדיף לבצע מעשה הרס בלתי-חוקי שעות מס-פר לפני שראש העיר עצמו חזר מתוך-לארץ. אין ספק שהיה בכך נסיון, לפי דעתי אפילו מחפיר, להשיג פופו-לאריות וזולה לפני הבחירות לרשויות המקומיות.

הרס גדר האנטנות של מטה האו"ם מעורר, לפי עניות דעתי, שלוש שאלות — לא רק אחת — שבעבורן צריך היה להיות דיון בכנסת.

השאלה הראשונה: איך ניתן לשים קץ לזילול הפומבי בחוק, לשחצנות המלווה מעשים כאלה מצד תקיפים ציבוריים, מוניציפאליים וארציים, וכיצד לבלום את השפעתם המזיקה מבחינה חינוכית וחברתית? אני רוצה להזכיר לשר הפנים את הדרש שלי על "וייתמו חטאים מן הארץ". אם נחיה במדינה שבה סגן ראש עיר, בתפקיד מלא מקום ראש עיר, עושה מעשה בלתי-חוקי, לוקח את הכות בידיו, מוביל כל מיני קלגסים ממונעים, בולדוורים, ומפעיל כוח בנוכחות הטלוויזיה, כשנציגי ה-חוק והסדר, הכנסת, בתי-המשפט והמשטרה עוברים על כך לסדר-היום — מה יגידו אוזני הקיר? אם מותר למ-מלא מקום ראש עיר לעשות מעשים בלתי-חוקיים, הרי הוא נמנה עם החטאים (חטאים בטי"ת דגושה), שמקצועם בחטא, והדבר חייב לגרום חרדה. ראש עיר, אסור לו לעשות דברים כאלה. דווקא הוא חייב להקפיד שבעתים. והנה אנו רואים שאדם עושה מעשה, כאשר הוא יודע שהוא פוגע בחוק, כאמצעי במערכת בחירות ולמען פופו-לאריות וזולה. גם אם היו לו מוטיבאציות אחרות מעניין

אני חושב שחוק התיכונן והבנייה וחוק המקרקעין וכלים משפטיים אחרים, כמו חוק-עזר לשימור רחובות, היו מאפשרים לעיריה להשיג את צו ההריסה במהירות האפשרית, ואז היו עושים זאת במסגרת החוק ובצורה נאותה. ואז היינו יודעים שאפשר להשיג את המטרות הרצויות בדרך חוקית. כי אם נגייז מצב שאת המטרות הרצויות אפשר להשיג רק על-ידי עקיפת החוק, נודה בזה ששלטון החוק פשט את הרגל. ואם אנחנו מודים שזה תהליך ארוך ומסובך לבצע את החוק כהלכתו, אז אולי החוק פגום וצריך לתקן אותו.

לכן העליתי הצעה זו לסדר-היום. אינני נכנס לבעיות הפוליטיות אלא לשאלות הפנים-ישראליות שלנו. אנחנו מתמודדים עכשיו בכל מקום ומקום על שלטון חוק נאות ומקובל במדינת ישראל. ובמקום לפתוח דף חדש, לא רק בדיבורים ובתוכניות ובוועדות שרים אלא במעשים, אנחנו ממשיכים לראות את התופעות האלה של אי-ביצוע החוק או הפרתו על-ידי רשויות השלטון לא פחות משזה היה קודם. הדבר הזה מדאיג, ואני חושב שהכנסת צריכה להיות מודאגת מתהליך זה שהחוקים שהיא מחוקקת ומפקידה בידי רשויות השלטון, בין בידי משרדי הממשלה, שרים ופקידים ובין בידי הרשויות המקומיות, לא מבוצעים כהלכתם. כולנו פה מעוניינים לחוק את מעמדה של ה"רשות המקומית. ואם הדבר לא מעורר בנו חרדה, שהם מנצלים את הסמכויות שלא כהלכה או בניגוד לחוק, אני חושב שאנחנו הולכים בדרך ההפוכה מזו שהתאחדנו עליה בבית הזה כשאישרנו את מסקנות ועדת שמרון.

לבסוף, אנחנו הולכים לשיטת בחירות חדשה, ל-בחירה ישירה של ראשי ערים. וגם אם המחוקק יסגר ולא יחלק את הסמכויות אין ספק שמעצם העובדה שהם ייבחרו בבחירות ישירות יהיו ראשי עיר וממלאי-מקומם יותר חזקים ותקיפים. אגב, אני רוצה להודיע בהזדמנות זו שהגשתי הצעת חוק שצריכה לקבוע מה עושה המועצה וראש העיריה.

אינני מקבל את ההתבטאות של חבר-הכנסת פעיל שדיבר על פריץ וגביר. אבל אנחנו מעוניינים בזה. ש-לראש עיר יהיה כוח לבצע את הדברים במסגרת החוק. כי בעיני ביצוע מחוץ למסגרת החוק הוא חולשה, לא כוח; אין זו יעילות אלא הליכה בכיוון ההפוך. אנחנו צריכים להיות ערים לזה, כי אחרי הבחירות שיתקיימו ב-7 בנובמבר השנה ייבחרו ראשי ערים ישירות על-ידי העם, והעם יראה אצלם סמכויות גדולה יותר ויתבע מהם התנהגות ממלכתית יותר. דווקא משום כך אנחנו מצפים שראשי ערים וסגניהם ידעו לנצל את סמכויותיהם כהלכה. במעשה הזה של ממלאי-מקום של ראש עיריית ירושלים — ואין לי שום דבר כנגדו, גם אינני רוצה להתקיים כאן אופי אישי וכולל על מחשבותיו — הוא פגע בתדמיתו שלו, בתדמיתו של ירושלים ובשלטון החוק במדינת ישראל.

היו"ר ש. ארכלי-אלמוזלינו:  
 רשות הדיבור לשר הפנים, לחשובה.

שר הפנים י. בורג:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הייתי מציע לכו-נסת להתיתס לכל המאורע הגדול הזה לפי ההגדרה שנחן פעם היושבת-ראש הראשון של הכנסת מר יוסף שפרינצק למה שקרה בכנסת. הוא אמר: תפקידנו לדאוג שמא-י-

דה שבמקרה זה נגרם נזק מדיני על ידי ההיתקלות עם גורמי האו"ם, לפי עניות דעתי בלי מחשבה מרחיקת-ראות; ובגלל הסיבה השלישית שבירושלים על מעמדה המיוחד עסקינו — אני מציע שהנושא יידון במליאת הכנסת, ותהיינה מסקנות הכנסת אשר תהיינה.

היו"ר ש. ארכלי-אלמוזלינו:

רשות להצעה באותו נושא לחבר-הכנסת וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בנושא זה אני רוצה לצמצם את דברי הרבה יותר מקודמי, חבר-הכנסת פעיל. אינני רוצה לדבר על הצד הבין-לאומי, על הית-סים עם האו"ם. אינני מוכן להיכנס לזה. גם אינני רוצה להיכנס לפירובלמאטיקה של עתידו של חממשל המוני-ציפאלי בירושלים.

אני מודה שהתלבטתי עד שהגשתי הצעה דחופה זו לסדר-היום, מפני שמצד אחד אמנם יש הפרת חוק גם על-ידי האו"ם בזה שהקים את הגדר ללא רשיון וללא היתר; ויש לי הרגשה שהאו"ם, אם כי איננו חלק מאתנו, היתה לו הרגשה שהאו"ם, אם כי איננו חלק בני ישראל מפירים את חוק התיכונן והבנייה ואין איש עושה דבר כנגד זה אלא רק מדברים, גם לו מותר. אינני יודע, אני זורק זאת כרעיון. ציורי. בכל-אופן אני מס-תפק בהצעה זו שלי לסדר-היום אך ורק להצביע על תא-למנט שסגן ראש העיר, שהוא המופקד על החוק, אינו יכול, גם אם מטרתו רצויה, לבוא ולחרוג מהחוק ולומר: פעלתי בניגוד לחוק. וכך אמר בטלוויזיה: ראיתי צורך לעשות את הדבר, כי העניין חשוב.

ככל שיהיה העניין חשוב — ואינני נכנס לזה — יש כלים חוקיים די הצורך להילחם בתופעה זו של בנייה בניגוד לחוק התיכונן והבנייה. והלואי והיינו משתמשים בכלים שיש בידנו. אם טוענת העיריה, כפי שניסיתי לברר, שיש לה זכויות בקרקע ויש לה תביעות, ככל שיש לה יותר זכויות וככל שיש לה יותר תביעות כך יותר קל לה להשיג את האמצעים המשפטיים כדי לבצע את הפעולה. כי אנחנו חיים בתקופה שבה כלנו מגסים להת-דיר חזרה את הנורמה של שלטון החוק. אנחנו רוצים להגיד שוב שיש חוק במדינת ישראל, וקודם-כול השלטון מבצע את החוק כהלכתו. כי רק אם הוא נוהג כך יש לו הזכות המוסרית לחבוע זאת מהאזרחים. ואם ממלאי-מקום של ראש עיריית ירושלים אומר שהוא עשה את המע-שה הזה משום שזה היה חשוב לו, אזי שזה בלתי-חוקי, אני חושב שזה חינוך לאזרחות רעה. זו הליכה בכיוון ההפוך מכל המגמות שדיברנו עליהן בציבור בחודשים האחרונים, וכפי שהדבר גם מצא את ביטוי ב"דו"ח של ועדת-שמרון, שהעלה על נס את הצורך להחדיר את הנורמה של שלטון החוק כשהיא מבוצעת קודם-כל על-ידי השלטון. רק אז אפשר יהיה לחזור לכך שנורמה זו תהיה מקובלת על כולם.

לכו ראיתי בהומרה יתירה את הופעתו בטלוויזיה של ממלאי-המקום לראש עיריית ירושלים. אינני בוחן כליות ולב, אינני יודע אם הוא עשה זאת מטעמי תעמולה או מטעמים חיצוניים; זה לא מעניין אותי. הוא עשה זאת והודיע על כך ואפילו הציג את הדברים במידה רבה של שביעות-רצון. אני חושב ששביעות-רצון על מיישנה בלתי-חוקי אצל ראש עיריה או כל איש שלטון אחר, יש לה השלכה שלילית ביותר על חציבור הרחב.

ציגנו לא יהיה אינצידנט ולא יהיה פרצדנט. אני מציע שנראה את העניין בממדים הנכונים שלו.

אינני מוכן כרגע להתחרות בדיבורים על שלטון החוק. חבר-הכנסת וירשובסקי לפחות, אחלי יותר מאשר חבר-הכנסת פעיל, יודע מה אנחנו עושים כדי לאכוף את שלטון החוק, במיוחד בנוגע לחוקי בנייה.

אלך לפי הסדר, אתייחס תחילה לדברי חבר-הכנסת פעיל, אחר כך לדברי חבר-הכנסת וירשובסקי ואומר את דעתי בנושא. אני בהחלט בעד זה שיש לשים קץ לזילות בחוק. ואני בהחלט בעד זה ששלטונות אר"ם או מוסדות אר"ם צריכים גם הם לשמור על החוק. אינני מוכן שהסיפור יתחיל במה שקרה לאחר שהם עשו מה שעשו.

ובכן הם בנו בלי רשות. ייתכן שהעניין נובע מכך שמדובר באיזה no man's land, באיזו החלטה, פוליטית למעשה, בונים, שמים גדר. לא בדקתי, לא רציתי לבדוק את הנושא הזה, מה היתה המוטיבציה להתחיל פתאום בימים אלה לבנות בלי רשות. מוסדות האר"ם צריכים להישמע לחוק כמו כל אורח.

אמנון רובינשטיין (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
האם אין להם חסינות מסויימת?

שר-התנים י. בורג:  
אינני חושב שלזה יש חסינות, ואם יש — צריך לבטלה.

חבר-הכנסת פעיל שאל באיזו מידה הדבר הזה גרם נזק מדיני, ונתן לזה אפנדיקס גדול, בייחוד שזה קרה בירושלים, והעמיד את המילון העשירי שלו לרשות הכנסת והפרוטוקול: עסקנים חמומי-מוח, פריץ, גבאי, גבאי לאומני; גם שאל איזו אוכלוסיה יש בירושלים שמסוגלת לבחור אנשים כאלה שהם אחראים למרעין-בישין. נדמה לי שהארכיטקט הזה היה חזק מדי. ואינני יכול לומר שהשאלות או קטעי המשפטים של חבר-הכנסת וירשובסקי הוסיפו לבריאות הבין-לאומית כשהוא דיבר על אי-ידיעה על עתידה המוניציפאלי של ירושלים במקצב הזה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
לא אמרתי זאת. התייחסתי להצעה של חבר-הכנסת פעיל להקים מינהל מיוחד לירושלים, לא על-ידי בחירת. אינני מוכן לקבל את זה. לא אמרתי לגבי עתיד ירושלים, להיפך.

שר-התנים י. בורג:  
אדרבה, אני שמח. טוב שאמרתי את זה, כי בכך ניתנה לך אפשרות לתקן. ואני שמח שהדברים יהיו רשמיים.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
הכוונה היא שהפאטנט שהציע חבר-הכנסת פעיל אינו מקובל עלי.

שר-התנים י. בורג:  
אם כך, טוב שזה תוקן.

מאיר פעיל (מחנה שלי):  
אבל אני רוצה להודיע שזה מקובל עלי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
הוא פעיל ואני לא.

שר-התנים י. בורג:

אתה וירשובסקי, והוא פעיל — מה לעשות?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני פעיל, ואני בהחלט לא סומך על איש כמו יהושע מצא, שיהיה ראש עיר בירושלים. זה יהיה אסון אם הוא ייבחר.

שר-התנים י. בורג:

יש לי הרושם שאתה לא בחרת בו, ובכל זאת בפעם הקודמת הוא קיבל יותר קולות ממה שאתה קיבלת הפעם. מה לעשות?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זו עדיין איננה הוכחה שהוא איש חכם.

שר-התנים י. בורג:

בהחלט — החכמים הם במיעוט בעולם.

לחבר-הכנסת וירשובסקי ברצוני לומר שאני לא חושב כי היתה זו תרומה חשובה, בסגנון הדיבור שלנו, כאשר אתה אמרת: אנשי האר"ם הרי הם בגדר "בחור עמי אני יושבת", ולכן הם ראו שכאן בארץ עוברים על חוקי הבנייה ולמדו גם היתר לעצמם. אני חושב שעל "פרח" זה של סגנון יכולת לוותר בקלות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):  
אבל על העובדה קשה לוותר.

שר-התנים י. בורג:

העובדה היא עובדה, אבל אני חושב שהספר הזה לא היה נחוץ, כי הוא אשר יקבל את התהודה.

אם כן, ברצוני לסיים ולומר את מה ששמעתי מפי הממונה על המחוז מר רפי לוי: בשבת האחרונה, 18 במארס 1978, פנו חושבים רבים ממזרח-תלפיות למר מצא, ממלא-מקום של ראש עיריית ירושלים, ומסרו על עבודות גידור של האר"ם לעבר המדרון הנושק לכביש תלפיות. מר מצא מסר לחושבים שבשבת אינו יוצא לשטח והוא יבדוק זאת ביום א'. ביום א', 19 במארס 1978, יצא לשטח סגן מהנדס העיר ומצא שגדרו תחום של 40—50 דונאם בגדרות ברזל עם בטון ותיל, וכי המזיבר בשטח עבד עלול המדינה. בדיקה העלתה שלא הוגשה בקשה כלשהי להיתר בנייה ולגידור. אנשי עיריית ירושלים בדקו אצל גורמים נוספים הקשורים עם האר"ם, וגם הם לא ידעו על אישור כלשהו לבניית הגדר. המחשבות התיכנוניות אומרות שהשטח חייב להישאר שטח ציבורי פתוח.

כדי לא לקבוע עובדות החליט מר מצא להוריד את הגדר שנבנתה שלא כחוק. אני מוסיף: אם לאר"ם יש בקשות או דרישות לגבי השטח הזה — הם יכולים לפנות לגופי התיכנון בבקשה כחוק.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני השר, האם ניתן על-ידי איזה שהוא בית-משפט צו הריסה בעניין זה?

שר-התנים י. בורג:

אינני יכול לענות לך, באשר אינני יודע.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם כבוד השר אינו יודע — למה הוא עונה? האם מותר לראש עיר להרוס מבנים בלי צו הריסה?

— הצעה לסדר-היום (רום, בורג, פעיל, ארבלי-אלמוזלינו, גרוסר); חילופי גברי בוועדות הכנסת (ארבלי-אלמוזלינו, קורפו); חוק הבחירות לכנסת (תיקון) (ארבלי-אלמוזלינו, קורפו) —

יוסף רוט (הליכוד):

לא מדובר כאן על מבנים — מדובר על עבודות בלתי-חוקיות.

שר-הפנים י. בורג:

אני רוצה לומר שלפי הסגנון שלי אני הגדרתי את העניין ודיברתי על no man's land מטוויים, ובוה רמזתי על הרבה דברים. אני חושב שקודם כול צריכים אנשי האו"ם לדעת שאין להם אפשרות לפעול כאן נגד החוק.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מי צריך להגיד להם את זה? — בית-משפט.

שר-הפנים י. בורג:

לאור כל הדברים האלה אני מציע שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

חיו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת, של חברי-הכנסת פעיל ווירשובסקי, לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת; והשנייה, של שר הפנים, שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

## י. חילופי גברי בוועדות הכנסת

חיו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

רשות להודעה בשם ועדת הכנסת לחבר-הכנסת קורפו.

חיים קורפו (בשם ועדת הכנסת):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, הריני מבקש את אישורה של הכנסת לחילופי גברי בוועדות מטעם סיעת התנועה הדמוקרטית לשינוי.

## יא. חוק הבחירות לכנסת (תיקון), תשל"ח—1978 \*

(הצעת קבוצת חברי כנסת)

חיו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום: הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון), תשל"ח—1977, של חברי-הכנסת יהודה בן-מאיר, שלמה יעקב גרוס, חיים קורפו ומשה שחל. בשם המציעים יגיש את ההצעה חבר-הכנסת קורפו.

חיים קורפו (הליכוד):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 17 לחוק הבחירות בא להסדיר את בחירתם של יושבי-ראש ועדת הבחירות המרכזית והסגנים. מתברר שבנוסח הנוכחי של החוק קיימת לאקונה. החוק אינו מתייחס למקרה שיושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית אינו יכול למלא את תפקידו, לא באופן זמני אלא באופן מוחלט. כיום קיים בחוק י"ף קטן (ב), הקובע כי ממלא-מקום של יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית יכהן כאשר נבצר מיושב-ראש הוועדה למלא את תפקידו. כבר נקבע עליידי בית-המשפט העל-

מאיר פעיל (מחנה שלי):  
יש גם הצעה של חבר-הכנסת ברעם.

חיו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אינני רואה את חבר-הכנסת ברעם באולם ולכן לא הוכרתי את שמו.

פסח גרוסר (הליכוד):

חבר-הכנסת ברעם יצא מן הכנסת.

חיו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני מעמידה להצבעה את שתי ההצעות, זו מול זו.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-

היום של הכנסת — מיעוט

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא

בסדר-היום של הכנסת — רוב

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של

של הכנסת נתקבלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

שלטון של בריגונים: "גרוסרים"; גרוסרים בעתלית וגרוסרים בירושלים.

בוועדת הכספים — במקום חבר-הכנסת מאיר זורע, שפרש מהכנסת, נכנס חבר-הכנסת שלמה אליהו; בוועדת העלייה והקליטה — במקום הפנוי לסיעה זו נכנס חבר-הכנסת שלמה אליהו.

חיו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

חברי הכנסת, רשמנו לפנינו את ההודעה.

יון ועל-ידי היועץ המשפטי לממשלה שפירוש המלה "נבצר" הוא: נבצר זמנית. אבל אם קורה שיושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית אינו יכול באופן מוחלט למלא את תפקידו אין יושב-ראש לוועדה, אמנם יש לה ממלא-מקום, אבל לא יושב-ראש. את הלאקונה הזאת באה הצעת החוק שלנו לפתור.

בהודמנות זו מוצע כי יושב-ראש ועדת הבחירות יוכל להמשיך ולכהן בתפקידו גם אם הוא פורש לגמלאות כשופט תוך כדי תקופת כהונתו. יכול להיווצר מצב שיושב-ראש ועדת בחירות מכהן בתפקידו שלוש שנים, ושנה או מחצית-השנה לפני הבחירות הוא פורש מתפקידו כשופט עליון, ואז חייב הוא גם לעזוב את תפקידו כיושב-ראש ועדת הבחירות. נראה לנו שאין זה רצוי במצב זה ששופט אחר יחליפו ויתחיל לכהן כיושב-ראש ועדת הבחירות.

ובכן, ההצעה המוגשת כאן באה למנוע את שתי הת-

שרי-הפנים י. בורג :

לוועדת הפנים, אם היא עוסקת בזה.

חיים קורפו (הליכוד) :

נדמה לי שוועדת החוקה, חוק ומשפט עוסקת בכך.

שרי-הפנים י. בורג :

אני מסכים, אם כן, שההצעה תעבור לוועדת החוקה,

חוק ומשפט.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

חברי-הכנסת קורפו, האם אתה מסכים שהצעת החוק

תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט ?

חיים קורפו (הליכוד) :

כן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

לפנינו הצעה אחת — להעביר את הצעת החוק של

חברי-הכנסת בן-מאיר, גרוס, קורפו ושחל לוועדת החוקה,

חוק ומשפט. אני מעמידה הצעה זו להצבעה.

#### הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת

(תיקון), תשל"ח—1977 לדיון מוקדם בוועדת

חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

חברי חכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה ביום

שני הבא, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

קלות האלה. היא קובעת שבמקרה ששופט פורש לגימ' לאות רשאי נשיא בית-המשפט העליון להסמך אותו להמשיך בתפקידו עד תום תקופת כהונתה של הוועדה. כן קובעת ההצעה כי במקרה שיושב-ראש ועדת הבחירות לא יוכל באופן מוחלט למלא את תפקידו יבחר נשיא בית-המשפט העליון, בדרך הקבועה כיום בחוק, שופט אחר מתוכו לתפקיד זה.

ההצעה המקורית באה לפתור רק את עניין ההארכה של תקופת כהונתו של שופט שפרש לגימלאות ; כלומר את המשך כהונתו. בהצעה המתוקנת — לא זו המוגשת עכשיו, כדי שלא נחזור על פרשת התקציב עם שר האוצר — נציע להרחיב את היריעה ולהכליל את שני התיקונים גם יחד. את התיקון הראשון נעשה לאופציונלי, כלומר שנשיא בית-המשפט העליון יוכל למנות שופט שפרש לגימלאות להמשיך כהונתו אבל לא תהיה עליו חובה לעשות זאת.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה, להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

רשות הדיבור לשר הפנים, לתשובה.

שרי-הפנים י. בורג :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אין התנגדות מ-

טעם הממשלה להעביר את הצעת החוק לוועדה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

לאיוו ועדה, אדוני שר הפנים ?

הישיבה ננעלה בשעה 15:01.



## נספחות

## א. סדר-היום לשיבות צ"ה-צ"ז

- א. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 2), תשכ"ב-1962 (תיקון מס' 8), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ב. חוק מס ערך מוסף (תיקון), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ג. חוק שירות בטחון (נוסח משולב) (תיקון מס' 13), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ד. חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 8), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ה. החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק הסדרים בעקבות נידוד המטבע, תשל"ח-1977.
- ו. החלטות בדבר אישור הוראות:
1. בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 3), תשל"ח-1978;
  2. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 6), תשל"ח-1978.
- ז. סקירת השר לקליטת העלייה על פעולות משרדו - דיון.
- ח. חוק לתיקון פקודת הסטאטיסטיקה, תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 2), תשל"ח-1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- י. סקירת שר המשפטים על פעולות משרדו - גמר הדיון ותשובת השר.
- יא. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו - גמר הדיון ותשובת השר.
- יב. חוק תספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- יג. סקירת שר האנרגיה והתשתית על פעולות משרדו - גמר הדיון ותשובת השר.
- יד. שאלות ותשובות.
- טו. הצעות לסדר-היום.
- טז. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 7), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- יז. דבר הכנסת בשבוע הודהות קהילות ישראל עם מאבקם של יהודי ברית-המועצות ואסירי ציון - הצעת קבוצת חברי כנסת.
- יח. העדר רופאים בירוחם - הצעת חברי-הכנסת י. ז'. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא ושל שטרן-קטן.
- יט. אחזקתם של בתים משותפים - הצעת חברי-הכנסת מ. סבידור.
- כ. השביחה בצי הסוחר - הצעת חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז'. אמיר, מ. כהן, מ. פעיל ושל שטרן-קטן.
- כא. אי-ביצוע מדיניות פיזור האוכלוסיה - הצעת חברי-הכנסת מ. קצב.
- כב. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז-1977 (קריאה ראשונה).
- כד. הצעות חוק של חברי הכנסת.

## ב. הצעות לסדר-היום לשיבות צ"ה-צ"ז

265. ד. רוזוולי (המערך): כללי התקבלות למועדות ההשכלה הגבוהה.
266. ש. ארבל-אלמזליני (המערך): היעדרות ב"ומ" בית של שרים מן הארץ.
267. ג. הארנזר (המפלגה הליברלית העצמאית): פג"ע במכוניות היועץ המשפטי לממשלה.
268. מ. וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): ג"ח חוק אספקת המים לרשויות המקומיות.
- 269-270. הוראת סגן ראש עיריית ירושלים לביצוע הריסה - הצעות חברי-הכנסת מ. פעיל ומ. וירשובסקי.

## ג. החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק הסדרים בעקבות נידוד המטבע,

## תשל"ח-1977

1. בסעיף 22(ב)(1) לחוק הסדרים בעקבות נידוד המטבע, תשל"ח-1977<sup>1</sup> (להלן - החוק), במקום "חק-נות אלה" יבוא "חוק זה".
2. בסעיף 26 לחוק, בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), במקום "שתשולם" יבוא "שישולם".

## ד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

מס' 3, תשל"ח—1978<sup>8</sup>, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על טובין שהיו פטורים ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושי-רותים), תשי"ב—1952<sup>1</sup>, וסעיף 2(א) לחוק מס מכס (שינוי תעריף), תש"ט—1949<sup>2</sup>, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון

<sup>1</sup> ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.

<sup>2</sup> ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

<sup>3</sup> ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 221, עמ' 618.

## ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

תשל"ח—1978<sup>2</sup>, שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על טובין שהיו פטורים ממנו.

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מס מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949<sup>1</sup>, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 6,

<sup>1</sup> ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

<sup>2</sup> ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 221, עמ' 622.

## ו. הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 2), תשל"ח—1978

עובדי המועצות ועל שאיריהם, בשינויים הנר-אים דרושים להתאמת ההוראות למבנה המר-עצות וכן בשינויים הנראים דרושים עקב הה-חלה; שינויים אלה יפורטו בהוראה; הוראה לפי סעיף קטן זה יכול שתחול אף לגבי מי שפרש לפני נתינתה.

(ג) הממשלה, לאחר התייעצות עם אירגון ה-עובדים ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאית להורות כי הוראות חוק שי-רות המדינה (משמעת), תשכ"ג—1963<sup>4</sup>, והתק-נות על-פיו יחולו, כולן או מקצתן, על עובדי המועצות בשינויים הנראים דרושים להתאמת ההוראות למבנה המועצות וכן בשינויים הנר-אים דרושים עקב ההחלה, ובלבד שבכבוא למנות את חברי בית-הדין, כאמור בסעיף 3 לאותו חוק, יתייעץ שר המשפטים עם שר הדתות במקום עם שר האוצר; השינויים יפור-טו בהוראה.

(ד) הוראות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות ויחולו על כלל המועצות.

14. גימלאות של ראש מועצה וסגניו

על ראש מועצה וסגניו יחול חוק הרשויות המקומיות (גימלאות לראש רשות וסגניו), תשל"ז—1977<sup>5</sup>, בשינויים אלה:

(1) סעיף 1 ייקרא כאילו נאמר בו כך:

"1. בחוק זה —

1. הרשפת סעיפים

האמור בסעיף 13 לחוק שירותי הדת היהודיים (נוסח משולב) תשל"א—1971<sup>1</sup> (להלן החוק העיקרי), יסומן "15" ולפניו יבוא:

13. החלת הדינים של שירות המדינה

על עובדי המועצות

(א) שר הדתות, בהסכמת שר האוצר ושר הפנים, לאחר התייעצות עם אירגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים במדינה (להלן — אירגון העובדים) ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי להו-רות כי הוראות חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט—1959<sup>2</sup>, והתקנות על-פיו, יחולו, כולן או מקצתן, על עובדי המועצות, בשינויים הנר-אים דרושים להתאמת ההוראות למבנה המר-עצות וכן בשינויים הנראים דרושים עקב הה-חלה; שינויים אלה יפורטו בהוראה; הוראה לפי סעיף קטן זה יכול שתחול אף לגבי מי שנתקבל לעבודה לפני נתינתה ונמצא בשירות המועצה ביום תחילת ההוראה.

(ב) שר הדתות, בהסכמת שר האוצר ושר הפנים, לאחר התייעצות עם אירגון העובדים ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי להורות כי הוראות חוק שירות המר-דינה (גימלאות) (נוסח משולב), תשל"ז—1970<sup>3</sup>, והתקנות על-פיו יחולו, כולן או מקצתן, על

<sup>1</sup> ס"ח תשל"א, עמ' 130; תשל"ג, עמ' 75.

<sup>2</sup> ס"ח תשי"ט, עמ' 86.

<sup>3</sup> ס"ח תשל"ג, עמ' 65.

<sup>4</sup> ס"ח תשכ"ג, עמ' 50.

<sup>5</sup> ס"ח תשל"ז, עמ' 77.

גד, שלדעת שר הדתות מילא תפקידי רשות בתחומה של הרשות לפני הקמתה, והכול ב"חנאים שייקבעו";

(4) סעיף 3(7) לא יחול;

(5) בסעיף 5, במקום "מהרשות המקומית" קרי "מהרשות";

(6) סעיף 8 לא יחול;

(7) סמכויות שר הפנים שלפי סעיף 9 יהיו בידי שר הדתות.

## 2. תחולת

סעיף 14 לחוק העיקרי יחול על מי שחלד לכהן כראש מועצה או כסגן ראש מועצה אחרי פירסומו של חוק זה ועל שאריו.

## "רשות" — מועצה דתית;

"ראש רשות" — לרבות סגני ראשי מועצה דתית בשכר הנמנים עם סגני גים, או הממלאים תפקידים, שקבע שר הדתות בצו באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת;

(2) בסעיף 2, במקום "מקופת הרשות המקומית" קרי "מקופת המועצה הדתית";

(3) בסעיף 3(4), במקום הסיפה המתחילה במילים "וכן מותר לצרף" קרי "וכן מותר לצרף תקופות כהונה, שירות ועבודה בשכר כיושב ראש של ועד קהילה או כנשיא או כיושב ראש של חבר בני אדם, מאגד או בלתי מאגד

## הסתייגויות לחוק הנ"ל

### לסעיף 1

ש. אריבלי-אלמזלני, ה. גרשמן וא. מיראל מציעים:

- (1) בסעיף 13 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף המוצע, יימחק סעיף קטן (ב) ויתר הסעיפים הקטנים יסומנו מחדש כסדרם.
- (2) בסעיף 13 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף המוצע, יימחק סעיף קטן (ג) ויתר הסעיפים הקטנים יסומנו מחדש כסדרם.

### לחלופין:

במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) הממשלה, לאחר התייעצות עם אירגון העובדים ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאית להורות כי הוראות חוק בדבר בתי-דין למשמעת של שירות הרשויות המקומיות, והתק-

נות על-פיו, יחולו, כולן או מקצתן, על עובדי המועצות, בשינויים הנראים דרושים להתאמת ההוראות למבנה המועצות וכן בשינויים הנראים דרושים עקב ההחלה, ובלבד שבבואו למנות את חברי רי בתי-הדין יתייעץ שר המשפטים עם שר הדתות במקום עם שר הפנים; ה"שינויים יפורסמו ברשומות."

(3) סעיף 14 לחוק העיקרי ינוסח כך:

"14. גימלאות של ראש מועצה

הוראה לפי סעיף 13(ב) בדבר החלת חוק שירות המדינה (גימלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970, תחול גם על ראש מועצה ושאריו; אולם לענין זכויותיו של ראש מועצה לקיצבת פרישה תחושב תקופת עבודתו כראש מועצה כספולה משהיתה למעשה."

## ז. הצעת חוק המוסד העליון ללשון העברית (תיקון מס' 3), תשל"ח-1977

(הצעת חברי הכנסת א. ידליון)

מאוצר המדינה ויהיו כלולות בתקציבו של משרד החינוך והתרבות.

11א. הצעת התקציב

(א) מינהלת המוסד תכין, לתאריך שנקבע על ידי שר החינוך והתרבות, הצעת תקציב הוצאות שנתית למוסד ותגיש אותה לשר החינוך והתרבות.

(ב) שר החינוך והתרבות יביא הצעת תקציב ההוצאות, לאישור הכנסת, במסגרת תקציב המדינה.

### 1. תיקון סעיף 7

בסעיף 7 לחוק המוסד העליון ללשון העברית, תשי"ג-1953<sup>1</sup> (להלן — החוק העיקרי), במקום פיס' קה (5) יבוא:

"(5) הוראות בדבר המשק והנהלת הכספים."

### 2. החלפת סעיף 11

במקום סעיף 11 לחוק העיקרי יבוא:

"11. תקציב המוסד

הוצאות המוסד לפי התקציב שאושר יכוסו

<sup>1</sup> ס"ח תשי"ג, עמ' 168; חשכ"ג, עמ' 65; תשכ"ט, עמ' 33.

3. תחילה  
תחילתו של חוק זה לגבי שנת הכספים המת-  
חילה ביום 1 באפריל 1978 ואילך.

111. ביקורת מבקר המדינה  
המוסד יעמוד לביקורתו של מבקר המדינה  
בהתאם לסעיף 9(6) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח—  
1958 (נוסח משולב).<sup>2</sup>

### דברי הסבר

מוצע כי אוצר המדינה יממן את כל תקציב  
המוסד, וזאת מבלי לפגוע במעמדו המשפטי של המוסד.  
הצעת החוק קובעת את דרכי אישור התקציב של  
המוסד.

עם זאת מוצע להעמיד את המוסד לביקורתו של  
מבקר המדינה.

המוסד העליון ללשון העברית הוקם על-פי חוק  
משנת תשי"ג והוענק לו מעמד של גוף מואגד.

לפי סעיף 11 לחוק "השתתפות המדינה בתקציב  
המוסד תהיה כלולה בתקציבו של משרד החינוך וה-  
תרבות".

השתתפות זו בשנת הכספים 1977 היא בסך  
1,527,000 לירות, בעוד תקציב המוסד לשנה זו מגיע  
לכ-3.5 מיליון לירות, וקיים גרעון כבד המסכן את  
עצם פעולת המוסד.

<sup>2</sup> ס"ח תשי"ח, עמ' 92.

### ת. הצעת חוק נכי רדימות הנאצים (תיקון מס' 5), תשל"ח—1977

(הצעת חברת-הכנסת ח. גרוסמן)

(3) מיום עלייתו אינו זכאי לתגמול על נזקי  
הבריאות מגרמניה, מארץ מוצאו או מארץ  
מושבו לפני עלייתו, ואינו מקבל תגמול כזה;  
(4) אין לו הכנסה פרט לקיצבת נכות או  
לקיצבת זיקנה לפי חוק ביטוח לאומי (נוסח  
משולב), תשכ"ח—1968;<sup>2</sup>

(5) הגיש בקשה לרשות המוסמכת לפני יום  
כ"ב בטבת תשל"ח (1 בינואר 1978) או תוך  
שישה חודשים מיום עלייתו, לפי המאוחר.

### 2. תחילה

תגמול לפי סעיף 3(ב) לחוק העיקרי ישולם מיום  
כ"ב באדר א' תשל"ח (1 במרס 1978). או מיום על-  
ייתו של הזכאי, לפי המאוחר.

1. תיקון סעיף 3  
האמור בסעיף 3 לחוק נכי רדימות הנאצים, תשי"ז—  
1957 (להלן — החוק העיקרי), יסומן (א) ואח-  
רי יבוא:

"על אף האמור ביתר הוראות חוק זה יהיה דינו  
של מי שנתקיימו בו כל התנאים המפורטים להלן  
כדין נכה הזכאי לתגמולים; ואלה התנאים —

(1) עלה ארצה אחרי יום כ"ב בתשרי תשי"ד

(1 באוקטובר 1953);

(2) לפני עלייתו היה זכאי בארץ מושבו ל-  
קיצבה או לתשלום תקופתי כיוצא בזה על  
נזקי בריאות שנגרמו לו כתוצאה מרדימות  
הנאצים או גרוריהם;

<sup>1</sup> ס"ח תשי"ז, עמ' 103.

<sup>2</sup> ס"ח תשכ"ח, עמ' 108.

### דברי הסבר

התיקון בא להכיר בנכים אלה כנכי רדימות  
הנאצים הזכאים לתגמולים כאשר אין להם הכנסה  
כל שהיא פרט לקיצבאות הביטוח הלאומי.

החוק הקיים מגביל את הזכאות של נכי רדימות  
הנאצים בתאריך עלייתם ארצה עד 1 באוקטובר  
1953.

הצעת התיקון לחוק נכי רדימות הנאצים באה  
לחקן את מצבם של סוג מסויים של עולים ממז-  
רח-אירופה. אלה הם עולים אשר קיבלו בארצותיהם  
קיצבות כנכי רדימות הנאצים ואשר אינם מקבלים  
תגמול על נזקי בריאות מיום עלייתם ארצה, לא מגרי-  
מניה, לא מארץ מוצאם ולא מארץ מושבם לפני  
עלייתם לארץ.

## ט. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון), תשל"ח—1978

(הצעת חברי-הכנסת י. בן-מאיר, ש. י. גרוס, מ. זורע, ח. קורפו ומ. שחל)

עד שתוקם ועדה חדשה אף אם נפסקה כהונתו כשופט עקב פרישתו לגימלאות בהתאם לסעיף 17(א)1 להוראת חוק השופטים."

1. תיקון סעיף 17(א) בחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), תשכ"ט—1969, בסעיף 17(א) בסופו יבוא:

"יורר ועדת הבחירות המרכזית ימלא תפקיד זה

1 ס"ח תשכ"ט, עמ' 103.

### דברי הסבר

ביום כ"ז בחשוון תשל"ח (7 בנובמבר 1977) קיבלה הכנסת תיקון לחוק השופטים ובו סעיף 17א האומר:

"17א. מינוי שופט לחוק"

מקום ששר הוסמך בחיקוק למנות שופט או מי שכשר להיות שופט ליושב-ראש של ועדה או של גוף אחר, רשאי השר, לאחר התייעצות בנשיא בית-המשפט העליון ובהסכמת המועמד, למנות שופט לכך, לתקופה שיקבע, מי שהיה שופט כמפורש בחיקוק ויצא לגימלאות או פרש, ורשאי השר למנות כאמור, בהסכמת המועמד, מי שהיה שופט של ערכאה גבוהה מזו שפורשה בחיקוק."

מוצע לתקן את חוק הבחירות לפי כוח סעיף 17א לחוק השופטים כך שאם יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, שהוא שופט עליון, יפרוש לגימלאות יוכל להמשיך לכהן כיושב-ראש הוועדה עד למינוי ועדת בחירות אחרת.

שופט המתמנה כיושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית מכהן בתפקיד זה במשך כל תקופת כהונתה של הוועדה. תקופה זו כמעט חופפת לתקופת כהונה של הכנסת. בהתאם להוראות סעיפים 15 ו-17 לחוק השופטים תשי"ג—1953, על שופט בית-המשפט העליון שנבחר לשמש כיושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לפרוש לגימלאות ובמצב החוקי הקיים גם לפרוש מכהונתו כיושב-ראש הוועדה. כתוצאה מכך עלול להיווצר מצב בו יהיה צורך להחליף את יושב-ראש הוועדה סמוך למערכת בחירות. במקום השופט שעסק בנושא הבחירות במסגרת הוועדה והתוודע לבעיות השונות שעוללות להתעורר יבוא שופט אחר שיצטרך להתחיל להתמודד עם הבעיות בתקופת לחץ. טובת העניינים מחייבת שיושב-ראש הוועדה שפרש לגימלאות ימשיך בכהונתו עד תום תקופת כהונתה של הוועדה.

## י. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא מיטורי עובדים ותיקים

### במפעלי עץ רמת השופט

עובדים למציאת פתרון מוסכם שיבטיח לעובדים המפוטרים עבודה חלופית ופיצויים נאותים אשר יאפשרו להם שיקום בעבודה.

הוועדה ממליצה לפני הצדדים למצות את כל הליכי המשא-ומתן כדי להגיע לסיכום מקובל על שני הצדדים, תוך שמירת זכויותיהם של העובדים.

2. הוועדה רשמה לפני את הודעת נציגי הנהלת המפעל שהפיטורים לא ייכנסו לתוקף עד שיסתיים המשא-ומתן לשביעות-רצונם של שני הצדדים וכי יקבלו בעניין זה את הכרעת ההסתדרות.

3. הוועדה רשמה לפני את הודעת נציגי הקיבוץ והנהלת המפעל כי מדובר בפיטורים על רקע של חיסול עבודה שכירה בקיבוץ, וכי אין שום יסוד לחשש שמדובר בפיטורים כלכליים של עובדים ותיקים כדי לקבל במקומם עובדים שכירים חדשים שיחזו זולים יותר למפעל.

מליאת הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) הצעה לסדר-היום שהגיש חברי-הכנסת מ. כהן בנושא הנ"ל.

הוועדה דנה בנושא בשתי ישיבות, שבמהלכן שמעה את נציגי הקיבוץ והנהלת המפעל, את נציגי העובדים המפוטרים ואת נציגי ההסתדרות ונציגי מועצת מפעלי יקנעם.

הוועדה שמעה פרטים על הרקע לפיטורים — החלטת הקיבוץ לחסל את העבודה השכירה בקיבוץ — על מצבם של המפעלים המפוטרים ועל המשא-ומתן המתנהל באמצעות ההסתדרות הכללית (אגודת מפעלי העץ) בדבר תנאי הפיטורים והמאמצים לשיקומם של המפוטרים בעבודה חלופית.

בסיום דיוניה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

1. הוועדה רשמה לפני את ההודעה בדבר המשא-ומתן המתנהל בין נציגי הנהלת המפעל וה-

## יא. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בעניין תנאי הדיור של בית-הספר לילדים מפגרים "ניצנים" בירושלים

המקצועיים הכפופים להם בהיקף הדרוש וב-  
רמה הנאותה.

4. יש לחזק את מערכת האיבחון וההשמה  
לחינוך המיוחד ולהחזיר לחינוך הרגיל כל  
ילד שאינו חייב להימצא במסגרות מיוחדות.

5. על השירותים הפסיכוסוציאליים להקדיש  
תשומת-לב להורים ולסביבה הקרובה של הילד  
ולהדריך את המשפחה בטיפול בילד החריג.

6. מגמת הטיפול בילד החריג חייבת להיות  
שיקומו ושילובו בקהילה. לשם כך יפותח, בגי-  
לים המתאימים, נושא ההכשרה המקצועית וה-  
הכנה להשתלבות בחברה ובמשק.

הוועדה סבורה כי ראוי לקבוע אפוסטרופסים  
מתאימים לילדים מפגרים שהם חסרי בית ומש-  
פחה.

7. ועדת החינוך והתרבות מתייחסת להצעות  
החוק המרחיבות את תחום חוק לימוד חובה  
חינם לילד החריג מגיל 3 עד גיל 18.

### ג. הצעות ארגוניות ואחרות

1. ועדת החינוך והתרבות ממליצה כי תוגדר  
לאלתר בשביל ההורים כתובת אחת ויחידה  
לטיפול בילד החריג בנושאים המחייבים תי-  
אום בין-משרדי.

2. הוועדה ממליצה כי ועדת השרים לענייני  
רווחה תחליט על כתובת זו ותשקול אפשרות  
של קביעת קצין מטה לנושא זה.

3. רצוי שבמסגרות הרשות המקומית תוקם  
ועדה משותפת בהשתתפות העיריה, נציגי משרד  
החינוך והתרבות ונציגי מועצת התורים לחי-  
נוך מיוחד.

4. הוועדה סבורה כי ראוי למצוא דרך לחייב  
מפעלים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים לקלוט  
בעבודה מיכסה מוגדרת של בוגרי החינוך המ-  
יוחד.

5. הוועדה ממליצה לפני משרד החינוך וה-  
תרבות שיכלול בתכניות החינוך וההסברה שלו  
את נושא קבלת הילד החריג בקהילתו, שי-  
לובו בחיים התקנים של החברה בישראל ויציי-  
רת אווירה אוהדת ומבינה לבעיותיו.

ועדת החינוך והתרבות מבקשת משר העבודה וה-  
רווחה לדווח לה על ההתקדמות בביצוע מסקנות אלה  
שישה חודשים מיום הנחתן על שולחן הכנסת.

בישיבת הכנסת ביום כ' בכסלו תשל"ה (30 בנו-  
במבר 1977) הועברה לוועדת החינוך והתרבות הצעה  
לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת ד. גלס בנושא הנ"ל.  
ועדת החינוך והתרבות ביקרה במוסד, נפגשה ושמ-  
עה דברים מפי נציגי הפיקוח על החינוך המיוחד,  
נציגי משרד החינוך והתרבות, נציגי משרד העבודה  
והרווחה, נציגי עיריית ירושלים ונציגי הורי הילדים  
הפגועים בירושלים.

### ו. אלה מסקנות הוועדה:

#### א. מצב המבנים של החינוך המיוחד

1. ועדת החינוך והתרבות שמעה מפי נציגי  
עיריית ירושלים כי עד ה'1 בספטמבר 1978  
תיפתח בעיית המבנה של בית-הספר "ניצ-  
נים" בירושלים לשביעות-רצונם של העיריה  
וההורים. עם זאת עדיין קיימת בעיה של מב-  
נים נוספים במערכת החינוך המיוחד בירושלים  
שיש לשפרם או להחליפם כליל. הוועדה מב-  
קשת מעיריית ירושלים לדווח לה בהקדם על  
פתרון בעיית הבינוי של החינוך המיוחד.

2. הוועדה ממליצה לפני משרד החינוך וה-  
תרבות לבדוק את הצרכים והמיפוי הנאות של  
החינוך המיוחד בכל מקום ומקום.

#### ב. מצב שירותי החינוך והטיפול

##### של החינוך המיוחד

1. הוועדה מציינת בדאגה את המחסור בכוח-  
אדם מקצועי בתחום הפסיכוסוציאלי ודורשת  
מכל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר לפתח את  
אפשרויות הקליטה והכשרת כוח-אדם בתחומים  
אלה.

2. ועדת החינוך והתרבות ממליצה לפני משי-  
רד החינוך והתרבות כי ידאג להגדלת כוח-  
האדם בפיקוח ובהדרכה בהתאם לגידול המ-  
ערכת.

יש להבטיח שכל ילד יוכל להיבדק על-ידי  
צוות מקצועי בשלב האיתור והאיבחון ושיינתן  
סיעוד פסיכוסוציאלי לילד ולמשפחה בשלב  
הטיפול והשיקום. יש להבטיח שירותים פא-  
רא-פואיים קבועים כגון פסיכיאטריה, ריפוי  
בעיסוק וריפוי בליקוי דיבור ושמיעה.

3. משרדי הבריאות, העבודה והרווחה חייבים  
להעמיד לרשות החינוך המיוחד את העובדים